

LETO XXII. Štev. 15

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka. Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 V MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZBA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
V OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«.

DANES SE SESTANE NOVA FRANCOŠKA POSLANSKA ZBORNICA

Vlada republikanske fronte pod vodstvom socialističnega prvaka Molleta?

(OD NAŠEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Pariz, 18. jan. Pred jutrišnjim proim zasedanjem novega parlamenta in teden dni pred odstopom Faurove vlade so se možnosti, da bo eden izmed voditeljev republikanske fronte dobil mandat za sestavo nove vlade, utrdile do meja gotovosti. Vendar nekateri pridrži niso neumestni, kajti posevotovanja skupščinskih grupacij še niso zaključena.

Sestava parlamentarnih skupin KPF, socialistov, ljudskih republikancev in pujadistov je že zdaj znana. Med radikali pa načrtujejo pridržki, ki bi se utegnili z izključitvijo Edgara Faure in še dveh radikalnih prvakov iz stranke zaostri. Kakorkoli se je že Mendès-Franceu posrečilo deloma utrditi omajano disciplino v stranki, so njegove metode, ki so bile doslej tuje Herriotovi stranki, zbudile precejšen odpor med radikali v odboru Cadillac. Čeprav ta čedalje bolj izgublja svoj vpliv in moč, spričo tega odpora ima Edgar Faure še možnosti, da ga bodo na strankinem kongresu sprejeli ponovno med članice in da se bo šel pred kongresom spet lahko pridružil parlamentarni skupini, v katero mu za zdaj Mendès-France prepoveduje

dostop. Takšne možnosti utegnejo ohrabriti še nekatere radikalne poslance, katerim Mendès-Franceove metode v vodstvu stranke niso všeč, tako da bi se pridružili Faurovi skupini v upanju, da se bodo skupaj z njim vrnili v stranko in s skupnimi močmi začeli boj proti svojemu dinamičnemu predsedniku, ki se zdaj na vse kriplje trudi, da bi vsilil disciplino stranki, ki je doslej ni ne poznala ne priznavala. Spričo takšnega položaja še ni gotovo, s koliko poslanci bo razpolagala republikanska fronta.

Toda ne glede na teh nekaj glasov razlike ni še nobenih novih elementov, ki bi v tem trenutku mogli kompromitirati možnosti republikanske fronte, da bi sestavila vlado, katero ne more

nobena druga parlamentarna grupacija sestaviti.

Mendès-France in Guy Mollet sta izbrila bodočega predsednika vlade prepustila Renéju Cotyju. Toda vzlic temu oba diskretno

kažeta željo, da bi načelovala novi vladi. Guy Mollet je to pokazal jasneje kakor Mendès-France, ki se boji, da bi utegnulo razpravljanje o tem vprašanju, pa čeprav bi bilo še tako obzirno, povzročiti napetost v republikanski fronti. Namesto Guy Molleta, ki je odločno pobijal vesti o nekakšnih nesoglasjih z Mendès-Franceom glede predsedstva, je njegova stranka na kongresu jasno izrazila željo, da bi bil na čelu vlade socialist. Tako brzokone tudi bo. Vzlic dejstvu namreč, da tvori v okviru socialistično-radikalne koalicije Molletova stranka trdnjejšo in številčno močnejšo skupino, so ljudski republikanci odločno zoper vlado, ki bi ji predsedoval Mendès-France in bi se laže odločili za predsednika iz vrst socialistov. Prav od ljudskih republikancev pa je v glavnem odvisno, ali bo republikanska fronta lahko vladala s pomočjo desnice in se tako izognila nevarnosti, da bi nastala ljudskofrontovska večina, ki je ne želi niti »nacionalna leвица« niti desnica, ki pa je v novem parlamentu edina realno mogoča rešitev.

B. Pešič

DUCLOS ZAGOTAVLJA PODORO

vladi republikanske fronte, čeprav so socialisti in radikali odklonili njegove predloge o skupni ljudski fronti

Pariz, 18. jan. (Tanjug). Komunistična partija Francije bo podprla vsako vlado, ki bo pripravljena uveljaviti minimalni program političnih, gospodarskih in socialnih reform. To je videti iz izjave sekretarja KPF Jacquesa Duclosa na današnjem zasedanju centralnega komiteja, da bodo ostali komunisti zvesti svojim obveznostim glede minimalnega programa nacionalnega odbora za laično akcijo. V tem odboru je mnogo komunističnih, socialističnih in radikalnih predstavnikov in odbor zahteva v svojem programu ukinitve državne podpore verskim prosvetnim ustanovam, najuno ureditev alžirskega vpraša-

nja in odločno akcijo za zboljšanje življenjskega standarda delovnih ljudi.

Izjavo Jacquesa Duclosa so sprejeli v Parizu kot nov dokaz, da bo največja politična skupina v novem francoskem parlamentu vsaj v teh vprašanjih podpirala morebitno vlado republikanske fronte. Duclos pa je hkrati ostro nastopil proti voditeljem te socialistično-radikalne fronte, češ da »odklonitev socialistov in radikalov, da bi privedli v ljudsko fronto s komunisti, odpira vrata možnosti, da postane manjšinska vlada republikanske fronte talec reakcije.«

POGAJANJA Z ZAHODNO NEMCIJO

Načelna stališča pojasnjena

Zdaj jih konkretno obravnavajo v posameznih komisijah

Bonn, 18. jan. (Tanjug). Jugoslovansko-zahodnonemška pogajanja o poravnani predvojnih in vojnih terjatev Jugoslavije, ki so se začela včeraj v Bonnu, so se nadaljevala danes v komisijah. Vodji delegacij sta na včerajšnji plenarni seji pojasnila gledišča svojih vlad o načelih, ki se jih bodo držali v pogajanjih. Vodja jugoslovanske delegacije, državni podtajnik Hasan Brkić, je imel danes v vodjo zahodnonemške delegacije dr. Seelegerom daljši razgovor o splošnih vprašanjih, ki so na dnevnem redu.

Na pogajanjih prevladuje želja, da bi naši poravnavo spora, ki je zadnji dve leti malone stalno negativno vplival na stike med obema deželama. Dosedanje razprave so pokazale željo obeh delegacij, da bi se še bolj zblížala gledišča, pojasnjena v spomenicah jugoslovanske in zahodnonemške vlade lani v septembru in novembru.

Prihod jugoslovanske delegacije v Bonn in začetek pogajanj sta zbudila posebno pozornost političnih krogov v glavnem mestu Zahodne Nemčije. Javno mnenje v zvezni republiki se v zelo veliki meri izreka za izpolnitev jugoslovanskih zahtev in za končno ureditev vprašanj, ki so predmet sedanjih pogajanj. V zahodnonemški javnosti tudi pogajanja

udarjajo, da so bila pogajanja obnovljena v trenutku, ki je zelo ugoden za obe strani. Jugoslavija stopa v novo obdobje svojega gospodarskega razvoja in konsolidacije gospodarstva, v katerem nastajajo novi ugodni pogoji za razširitev trgovinske menjave s tujino, vtem ko je zahodnonemška vlada istočasno usmerila svoje napore za razširitev svojih gospodarskih stikov tudi zunaj kroga svojih dosedanjih glavnih partnerjev. V teh dejstvih vidijo tukajšnji opazovalci ugodno možnost, da se bodo jugoslovansko-zahodnonemška pogajanja razvi-

jala v vzdušju ustvarjalnosti in da bo njihov izid sprejemljiv za obe strani.

Za zdaj so v Bonnu znana samo splošna stališča, na katera sta se postavili obe vladi in ki so podlaga za pogajanja. Iz raznih izjav in informacij tiska je znano samo, da sta zadnji dve spomenici obeh vlad povzročili znatno zblížanje prejšnjih gledišč. V trenutku zadnje prekinitve pogajanj, v decembru 1954, je jugoslovanska vlada kot plačilo za svoje terjatve iz predvojnega in vojnega obdobja navedla znesek 420 milijonov nemških mark. Med izmenjavo spomenic o tem vprašanju je zahodnonemška vlada baje izrazila pripravljenost, da sprejme kot podlago za nadaljevanje pogajanj vsoto 300 milijonov mark s tem, da bi hkrati podaljšali rok in olajšali pogoje za odplačevanje jugoslovanskih dolgov, nastalih v trgovinski menjavi po vojni.

Socializacija gospodarstva v Indiji

Tudi v skupščinah posameznih dežel Indijske unije terjajo odpravo kapitalističnega vpliva

New Delhi, 18. jan. (Tanjug). Planska komisija je davi začela obravnavati predlog o »nacionalnem svetu za razvoj«, ki naj bi skrbel za krepitev javnega sektorja indijskega gospodarstva na račun privatnega. Hkrati bo komisija proučila podrobne predloge parlamentarnih gospodarskih organov o nacionalizaciji in socializaciji glavnih gospodarskih panog v deželi: strojne industrije, industrije mineralnih olj, rudnikov, kemijske industrije in zavarovanja.

Komisija, ki v njej sodeluje minister za industrijo, naj bi začrtala vladno politiko v zvezi s temi vprašanji. Dokončne načrte bodo objavili v začetku februarja. Medtem razpravljajo pokrajinske skupščine o osnovnih načelih gospodarske politike. Skupščina največje indijske države Utar Pradeš je že sprejela resolucijo, v kateri zahteva »popolno izločitev kapitalističnega vpliva ne samo iz gospodarstva, temveč tudi iz družbenega, javnega in verskega življenja dežele.«

Veleposlanik Uvalić pri predsedniku republike

Beograd, 18. jan. (Tanjug). Predsednik republike Tito je danes dopoldne v Belem dvoru sprejel novega jugoslovanskega veleposlanika v Avstriji dr. Radivoja Uvalića pred njegovim odhodom na Dunaj.

Pogajanja o letošnji ameriški gospodarski pomoči

Beograd, 18. jan. (Jugopress). V Beogradu bodo kmalu končana pogajanja med predstavniki vlad ZDA in Jugoslavije o ameriški gospodarski pomoči in dobavah kmetijskih presežkov za 1955-56. Sporazum bo bržčas v najkrajšem času podpisan. Nanašal se bo na ameriške dobave pšenice, masti, bombaža in drugih predmetov.

Uvodni razgovori o teh vprašanjih so bili lani oktobra v Beogradu ob obisku namestnika državnega podtajnika za zunanje zadeve ZDA Roberta Murphyja.

Červenkov povabljen v Kairo

Sofija, 18. jan. (TASS). Listi so objavili brzojavko predsednika egiptovske vlade Nasera, ki vabi predsednika ministrskega sveta Červenkov, naj obišče Egipt.

IZJAVA NAŠEGA NOVEGA VELEPOSLANIKA NA DUNAJU

UGODNI POGOJI

za nadaljnji razvoj odnosov z Avstrijo

Beograd, 19. jan. Pred odhodom na Dunaj je novi jugoslovanski veleposlanik v Avstriji dr. Radivoj Uvalić izjavil uredniku »Jugopressa«:

»Po našem mnenju so dani vsi potrebni pogoji, da se bodo prijateljski stiki med Jugoslavijo in Avstrijo v bližnji prihodnosti še bolj okrepili, in prepričan sem, da bodo tudi vsa še odprta vprašanja urejena v duhu medsebojnega razumevanja.«

Veleposlanik Uvalić je dejal, da so se dosedanja odnosi med obema deželama zelo ugodno razvijali. Jugoslavija je vsestransko podpirala Avstrijo, da je dosegla državno pogodbo.

»Izvenbiokovska zunanja politika naših dveh dežel,« je poudaril jugoslovanski veleposlanik, »vsekakor omogoča široko sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo za ohranitev miru na svetu.«

Na vprašanje, kako je moč nadalje razviti jugosl.-avstrijsko gospodarsko sodelovanje in kaj bi bilo treba ukreniti, da bi se sedanje možnosti čim bolj izkoristili, je veleposlanik odgovoril:

»V sestavi trgovinske menja-

ve med Avstrijo in Jugoslavijo je prišlo v zadnjem času do nekaterih sprememb glede na to, da se je značaj jugoslovanskega gospodarstva po vojni spremenil. Možnosti za razširitev gospodarskega sodelovanja so velike in njih vsestranska realizacija bi bila koristna za obe strani. Zato bi se bilo treba lotiti nadaljnega proučevanja raznih, že pripravljenih načrtov.«

Glede razvoja kulturnih stikov je veleposlanik ugotovil, da so zelo intenzivni in koristni. »Pri-zadevati si je treba,« je pripomnil, »da bi jih tudi v prihodnje ohranili na dosednji stopnji, po možnosti pa še nadalje razvijali.«

Na vprašanje, kako gleda na položaj in vlogo Avstrije v sodobnih mednarodnih odnosih, predvsem pri konsolidaciji razmer in ohranitvi miru v tem delu sveta, je Radivoj Uvalić dejal: »Zemljepisni položaj Avstrije v srcu Evrope je zelo ugoden in pomemben. S svojo neodvisno in nevtralnno politiko Avstrija lahko postane aktiven činitelj pomiritve v tem delu Evrope in lahko vpliva na omiljenje nasprotij med obema blokoma.«

PISMO CENTRALNEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV VSEM SINDIKALNIM ORGANIZACIJAM

Volitve v organe socialnega zavarovanja

naj bodo na ravni, ki ustrezajo mestu socialne in zdravstvene zaščite v naših družbenih razmerah

Beograd, 18. jan. (Tanjug). Pred volitvami v skupščine okrajnih zavodov za socialno zavarovanje, ki bodo od 1. do 15. februarja, je Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije poslal osem sindikalnim organizacijam in podstvom pismo.

Zelo zamotane in važne naloge, ki čakajo samoupravne organe na tem najvažnejšem področju naše socialne zaščite, je rečeno v pismu, dokazujejo, kako velik je družbeni in politični pomen volitev, na katerih naj bi izvolili več tisoč delavcev in uslužbencev, ki bodo v imenu zavarovancev upravljali službo socialnega zavarovanja. V doseženih uspehih v povojnem razvoju našega socialnega zavarovanja, v zelo razvitim obsegu, pravic in ravni gmočnih sredstev, ki jih daje družba na tem področju, se zrcalijo napredni, socialistični pogledi na vlogo in mesto socialnega zavarovanja v našem dužbenem sistemu.

Za uveljavljanje takšne politike je zelo važno, v kolikšni meri se razvijajo in krepje samoupravni organi v socialnem zavarovanju, na katere je družbena skupnost prenesla upravljanje te službe, in koliko se na tem važnem družbenem področju uspešno uresničujejo demokratična načela samoupravljanja.

Triletno delovanje samouprave, v kateri je aktivno sodelovalo na tisoče delavcev in uslužbencev, je potrdilo sposobnost naših delovnih ljudi, da prevzamejo tudi na tem področju samostojno odločanje o svojih vsakdanjih zadevah in potrebah. Njihove izkušnje bodo vsekakor zelo koristne tudi za delo novo izvoljenih organov, v katere je res treba izvoliti ljudi, dobro usposobljene za pomembno družbeno delo.

Centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije poziva sindikalne organizacije in vodstvo, naj v največji meri zastavijo svoj družbeni in politični ugled, da bodo volitve na ravni, ki ustrezajo mestu socialne in zdravstvene zaščite v naših družbenih razmerah. Posebno važno je, da za to delo razvijejo svojo dejavnost občinski in okrajni sindikalni sveti, da bi pravilno usmerili dejavnost sindikalnih organizacij in dosegli sodelovanje z organi samouprave in organi oblasti, kakor tudi z organizacijami Socialistične zveze.

Centralni svet poudarja, da so sindikalne organizacije dolžne in vsestransko zainteresirane na tem, da pomagajo samoupravnim organom v predvolilni dejavnosti, kakor tudi v organizacijskih in tehničnih pripravah na volitve, v sklicevanju zborov zavarovancev, v določanju volilnih enot in števila delegatov ter organizaciji samih volitev.

V pripravah in na samih volitvah v organe socialnega zavarovanja naj pride do izraza de-

mokratskičnost službe socialnega zavarovanja in njeno približevanje zavarovancem, dalje poročanje o delu samoupravnih organov, kakor tudi družbena kontrola zavarovancev in seznanjanje zavarovancev z njihovimi pravicami. Hkrati naj bo to spodbuda samoupravnim organom za zatiranje pojavit birokratizma, nehumane odnosa do zavarovancev in kršenja njihovih pravic, kakor tudi za uveljavljanje ukrepov za socialistično vzgojo zavarovancev, za razvijanje njihove zavesti in varčnega odnosa do sredstev socialnega zavarovanja. Pri vsem tem je lahko vloga sindikatov dragocena. Veliko pomoč sindi-

kalnih organizacij pričakujemo v izbiranju kadrov za mnoge člane samoupravnih organov, kajti od tega, kdo bo izvoljen v te organe, je v veliki meri odvisno uspešno uveljavljanje socialne in zdravstvene zaščite našega delavskega razreda v prihodnjem obdobju.

Večje sodelovanje delavcev, bolj aktivno delo strokovnih kadrov iz gospodarstva in ustanov, dalje večje sodelovanje žensk in sestava novih skupščin, to so v sedanjih volitvah posebno važne naloge. Za izvolitev dobrih kadrov imamo zdaj mnogo več možnosti, ker smo s politično dejavnostjo in bojem za socialistično izgradnjo izšolali mnogo aktivistov, sposobnih, da uspešno sodelujejo pri delu vseh samoupravnih organov, ki so postali osnovne oblike sistema socialistične demokracije v naši deželi.

S TISKOVNE KONFERENCE O GOSPODARSKIH VPRAŠANJH

Letos se bo industrijska proizvodnja v Sloveniji povečala približno za 6%

Na vprašanja novinarjev je odgovarjal podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Marijan Breclj

Ljubljana, 18. jan. — Danes dopoldne je bila v Klubu ljudskih poslancev v Ljubljani tiskovna konferenca, na kateri je podpredsednik Izvršnega sveta LRS dr. Marijan Breclj odgovarjal novinarjem na vprašanja o aktualnih gospodarskih problemih.

Med drugim je dejal, da bo povečanje industrijske proizvodnje v Sloveniji v letu 1956 verjetno manjše od povprečja v zveznem merilu; povečanje bo znašalo približno 6%. V letošnjem letu gre v gospodarski politiki predvsem za to, da se utrdijo osnove, ki bodo omogočile smotrno trošenje investicijskih kreditov, stabilizacijo cen in konsolidacijo notranje in zunanje trgovine.

Ko je govoril o investicijah, je dejal, da bo imelo prednost električnogospodarstvo, ki je deficitarno. V kratkem bo začel obratovati prvi agregat hidrocentrale Vuhred, ki mu bo sledil med letom še drugi agregat, razen tega pa bo začel obratovati spomladi tudi prvi agregat termoelektrarne Soštanj. Novi agregat termoelektrarne v Trbovljah pa bo znatno povečal zmogljivost te elektrarne.

Izgradnja ključnih objektov — je dejal tovariš Breclj — je v Sloveniji v glavnem končana. Prišli smo v tisto fazo, ko si podjetja lahko sama omogočijo nadaljnjo graditev. Letos naj bi začeli obratovati tovarna peroksidna »Belinka« in tovarna pisalnih strojev (ob preselitvi v Savlje).

Dalje je dr. Breclj govoril tudi o problemih naše zunanje trgovine, s katero se je lani ukvarjalo 136 podjetij. Letos se bo število zunanjetrogovinskih podjetij zmanjšalo. Doselej se jih je prijavilo za registracijo okrog 120, ostalo pa naj bi jih 80 do 85. To bodo predvsem proizvodna podjetja in nekaj večjih drugih renomiranih podjetij.

Tovariš Breclj se je dotaknil tudi stanovanjske problematike. Dejal je, naj 10-odstotni prispevek plačnega fonda ne bi bil edini vir dohodkov za graditev stanovanj. To naj bi bil obligatorni sklad, iz katerega bo moč dobiti posojila za gradnjo, s tem da si bo tisti, ki bo posojilo najel, priskrbel sam 25% sredstev. Republiški sklad pa bo imel izravnalni značaj; pomagal bo tam, kjer bo najbolj potrebno.

Govoreč o problemih turizma je dr. Breclj dejal, da naše gostinstvo v pogledu cen ni dovolj elastično. Gostinska podjetja nimajo upravičenih razlogov za zviševanje cen domačim gostom, posamezna podjetja bi lahko članom sindikalnih podružnic računavala nižje penzijske cene.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek 19. januarja

Se toplo in oblačno z vmesnimi padavinami. Najnižje nočne temperature med -2 in +4, na Primorskem okoli +7. Najvišje dnevne med 5 in 10 stopinj, v zahodnih predelih do 13 stopinj C. V petek je pričakovati hladnejše vreme.

ELEKTROGOSPODARSKA SKUPNOST SLOVENIJE

Dnevno poročilo o stanju dotoka na rekah in indeksa proizvodnje z dne 17. januarja 1956.
Srednji dotok v m³/sek. (prve številke za 1956, druge za 1955).
Drava pri Dravogradu, 105, 162, Sava pri Mostah 7,0, 11,4, Sava pri Medvodah, 42,2, 104,0, Soča pri Doblarju, 81,9, 146,8.
Indeks proizvodnje: 96.

Samoupravljanje in kolektiv

Zdaj ni več dvoma, da so naši delavski sveti in upravni odbori dosegli takšno stopnjo razvoja, da lahko uspešno upravljajo podjetja. Delavsko samoupravljanje je pripomoglo k hitrejšemu, bolj vsestranskemu in popolnejšemu socialističnemu razvoju dežele. Odkrilo nam je dotlej neznan ustvarjalne sposobnosti proizvajalcev in njihovih kolektivov. Zato moramo zdaj posvetiti nadaljnemu razvoju delavskega upravljanja in izpopolnjevanju samoupravnega mehanizma največjo pozornost. Omočiti se večje sodelovanje delovnega kolektiva v opravljanju poslov podjetij je glavna naloga vseh družbenih in političnih organizacij, Zveze komunistov in sindikatov.

Zapreti družbeno samoupravljanje samo v krog voljenih organov, to se pravi delavskih svetov in upravnih odborov, demobilizirati vse proizvajalce za upravljanje podjetja je zdaj, kakor so zadnje čase poudarili na mnogih sindikalnih sestankih, glavna napaka v razvoju delavskega upravljanja. Kadar namreč govorimo o družbeno samoupravljanju, ne gre zgolj za to, da zagotovimo delo delavskih svetov in upravnih odborov v imenu delovnih kolektivov, marveč za samoupravljanje proizvajalcev prek izvoljenih organov.

Zdaj pa se še zmeraj čisto dopaja, da se v mnogih podjetjih organi delavskega upravljanja ne posvetujejo s proizvajalci, ko gre za obravnavanje mnogih vprašanj, ali pa da jih celo ne obveščajo o mnogih zadevah iz poslovanja podjetij. Prenehala je bolj ali manj praksa, da delavski sveti kdaj pa kdaj poročajo o svojem delu, toda za zdaj je pomankljivost delavskega upravljanja v tem, da največkrat ostanejo pri teh stikih.

Petletne izkušnje delavskega upravljanja dokazujejo, da so dosegli največje uspehe v tistih podjetjih, kjer imajo natančno določene pristojnosti organov uprave in delavskega upravljanja in kjer je vsak opravljal z zakonom ali pravili podjetja določene posle. V teh podjetjih so mnoga mnenja vseh delavcev in pripravljene predložitve pripomogli, da so voljeni organi sprejemali najbolj smotrne sklepe in ukrepe. In ne samo to. Takšna široka posvetovanja razvijajo pobudo vsega kolektiva, ki sodeluje pri obravnavanju vseh važnejših vprašanj, kar je eden izmed ciljev naše demokratične ureditve.

Če gledamo tako na delavsko upravljanje, ne moremo biti zadovoljni s tem, da zdaj namesto enega direktorja vodi podjetje sedem ali deset članov upravnega odbora ali pa celo ves delavski svet, čeprav pomeni to znaten korak naprej v našem razvoju. Oči tudi ne smemo zatikati pred nekaterimi birokratskimi novici (zlasti v manjših podjetjih), ki se kažejo v delu podjetja in v

organih upravljanja. Nekatere sodne obravnave v zadevi kriminalna v gospodarstvu dokazujejo, da opravljajo posamezni vodilni ljudje v podjetju tudi takšne posle, od katerih ima naša skupnost ogromno škodo, kar se ne bi nikoli zgodilo, če bi bilo v teh kolektivih delavsko upravljanje razvito.

Zato za nadaljnji razvoj delavskega upravljanja ni nič tako nevarno kakor geslo — ki ni samo geslo — o »preširoki demokraciji«. Zdaj, ko se je delavsko upravljanje uveljavilo že tako, da ni več sile, ki bi ga mogla vsaj omejit, te teorije res nikjer več javno ne zagovarjajo, pač pa ponekod o njej še govorijo.

Probleme in težave, ki se pojavljajo z našim naglim razvojem, pa tudi razne negativne pojave: razpisanost, kriminal, samovoljstvo, lokalistične in partikularistične težnje skušajo posamezniki pojasniti s »teorijo preširoke demokracije«. Sama analiza raznih negativnih pojavov, ki nam onemogočajo še hitrejši in solidnejši razvoj, pa prav dokazuje, da te pomankljivosti in težave niso posledica pomankljivosti delavskega upravljanja kot sistema, marveč da izvirajo prav iz nerazumevanja bistva tega sistema, iz njegove nepopolne uporabe v posameznih kolektivih ali njegove nezadostne izoblikovanosti.

Kakor je nedavno poudaril v intervjuju z »Vjesnikom« tov. Bakarič, sedanje pomankljivosti delavskega upravljanja ne izvirajo od tod, ker smo »šli predač«, marveč iz tega, da je sistem tega upravljanja manj razvit navzgor. Tov. Bakarič je poudaril, da vse to dokazuje, da moramo ta sistem vsestransko razvijati tako v samem podjetju, kakor tudi v njegovih ostalih povezavah (komune, zbornice, združenja itd.).

Pomankljivosti, ki jih vidimo tu in tam v našem razvoju, je moč odstraniti samo z nadaljnjim izpopolnjevanjem našega sistema in nadaljnjim uveljavljanjem samoupravljanja. Ni dvoma, da bodo z razširitvijo demokratičnosti ponekod prišli do izraza bolj zaostali deli in bolj zaostali nazori delavskega razreda. To pa ne more opraviti brezbržižnosti političnih organizacij glede razvijanja delavskega upravljanja. Prav to razvijanje je široko področje dela za organizacijo Zveze komunistov in sindikatov, ki naj imajo vlogo idejne vzgoje v korist socialističnega razvoja, krepitve socialističnih načel in negovanja enotnosti našega splošnega jugoslovanskega gospodarstva. Komunisti pa naj se z življeno vso svojo dejavnostjo, z obveščanjem in opozarjanjem na socializmu škodljive težnje, z razvijanjem socialistične zavesti, prepričevanjem in pojasnjevanjem bora, da bodo samostojni sklepi delovnih ljudi v njihovih samoupravnih organih res socialistični.

S. Vujica

IZJAVE JOVANA POPOVIČA, PODPREDSEDNIKA IZVRŠNEGA ODBORA SKUPSCINE ZVEZNEGA ZAVODA ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE, UREDNIKU »TANJUGA«

O volitvah v samoupravne organe krajevnih zavodov za socialno zavarovanje in o drugih perečih zadevah socialnega zavarovanja

Beograd, (Tanjug). Volitve v skupščine samoupravnih organov krajevnih zavodov socialnega zavarovanja bodo od 1. do 15. februarja. V tej zvezi je podpredsednik Izvršnega odbora skupščine Zveznega zavoda za socialno zavarovanje Jovan Popović izjavil uredniku »Tanjuga«, da bodo imeli izvoljeni samoupravni organi zelo obsežne in važne družbene naloge.

Razvijanje samoupravnih organov kot družbenih in političnih teles, je rekel Jovan Popović, mora biti na prvem mestu teh organov samih, kakor tudi vseh ostalih družbenih in političnih činsteljev (sindikato, SZDL itd.). Treba si je prizadevati, da bomo razvili in še bolj okrepili demokratičnost v delu teh organov, da bodo skupščine zavodov rasle v delovna telesa kot glavni nosilci samoupravnosti na tem področju, da bomo upostavili tesno sodelovanje vseh organov z zavarovanjem in razvili primerne oblike večje družbene kontrole zavarovancev nad njihovim delom, kakor tudi da bomo seznanili zavarovance z njihovimi pravicami. Tako bomo še bolj spodbujali samoupravne organe in same zavarovance za dobro in zakonito delo, za odstranjevanje raznih pojavov birokratizma in nehumane odnosa do zavarovancev, za zatiranje pojavov zlorab in brezvestnega odnosa do sredstev socialnega zavarovanja itd.

ZA VEČJE SODELOVANJE PRI NADALJNJI IZGRADNJI SISTEMA SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Nechno izpopolnjevanje vsebine in metod dela samoupravnih organov za zboljševanje notranje organizacije službe socialnega zavarovanja in razvijanje primernih organizacijskih oblik, ki ga bodo bolj približale zavarovancem in jim olajšale uresničiti njihove pravice, to so torej v sedanjem trenutku pereče, najvažnejše naloge samoupravnih organov. Zato je izvolitev dobrih kadrov na bližnjih volitvah za naglo obravnavanje teh vprašanj zelo važna.

Pravila ureditev teh organizacijskih in političnih vprašanj, zadevajajočih izgradnjo službe socialnega zavarovanja, bo napravila to službo sposobnejšo za večji vpliv in večje sodelovanje pri nadaljnji izgradnji sistema socialnega zavarovanja, ki jo zdaj pripravljamo. Ves sistem socialnega zavarovanja naj bi pravilneje prikazoval sodobni družbeni razvoj in zahteve, ki mu jih nalagajo nadaljnje perspektive naše socialistične izgradnje. V ta namen smo pred letom dni uveljavili zakon o zdravstvenem zavarovanju ter vrsto predpisov na področju organizacije in finansiranja službe.

Ko je potem govoril o pripravljanih novih zakonov o pokojninskem in invalidskem zava-

rovanju, je Jovan Popović poudaril, da so ta vprašanja sicer še v predhodni, načelni razpravi, vendar pa že poudarjamo nekatera gladišča o temeljnih načelih, na katerih naj bi stoneli ti zakoni. Tako na pr. je v glavnem zmagalo stališče, da bi morali invalidsko in pokojninsko zavarovanje ločiti v posebni panogi in oboje urediti s posebnimi zakoni.

INVALIDE DELA NAJ BI Z MEDICINSKO REHABILITACIJO IN STROKOVNO IZSOLANJEM POSILJALI NAZAJ NA DELO

V našem dosedanem sistemu je mnogo ljudi z zmanjšano delovno sposobnostjo odšlo iz delovnega procesa, skupnost pa jim je za to nudila ustrezno gnotno zaščito. Gledano s stališča posameznika pa je imelo to mnoge negativne psihološke, socialne in gospodarske posledice. Mnogi so se čutili sposobne, da bi še delali, čeprav z manjšo sposobnostjo ali usposobljenosti za delo, ki bi bolj ustrezalo njihovemu fizičnemu in umstvenemu stanju po invalidnosti. Čeprav pa smo imeli za to načelno z zakonom urejene možnosti, se nismo usmerili na to pot. Razen tega gnotna preskrba znatnemu številu invalidov dela ni nudila dovolj sredstev vsaj za približno takšen standard, kakršne-

ga so imeli pred invalidnostjo. Na drugi strani je skupnost nudila gnotno zaščito tem ljudem, sami pa skupnosti niso več koristili. Ker je moč te probleme urediti pozitivneje, so se na pristojnem mestu postavili na stališče, da bi bilo treba razvijati sistem tako, da bi z medicinsko rehabilitacijo in strokovnim izsolanjem invalide dela pošiljali nazaj v delovni proces na ista ali novo delo. Vse to bi spremljala ustrezna gnotna preskrba v času usposabljanja in zagotovitev njihove zaposlitve, delno z doplačilom za zmanjšanje delovnega učinka zaradi invalidnosti. Glavne posle naj bi v tej zvezi prevzeli organi socialnega zavarovanja za ustreznimi obveznostmi zdravstvene službe podjetij in ustanov.

NEKATERE ZADEVE V ZVEZI S POKOJNINSKIM ZAVAROVANJEM

Jovan Popović je pripomnil, da je treba tudi v pokojninskem zavarovanju urediti nekatere zadeve. To velja predvsem za vprašanje elementov za določanje pokojninskih osnov. Delovni staž ostanje vsekakor še nadalje eden teh elementov, treba pa je ugotoviti, na kakšni ravni, v katerih primerih naj bi beneficiarji delovni staž posameznim kategorijam (pereče je na pr. vprašanje jamskih delavcev) in odnos delovnega staža do let starosti. Prevladuje namreč gladišče, naj bi omogočili vsem strokovno, fizično in umstveno sposobnim ljudem, da bi delali še po letih starosti, določenih kot najvišja starostna meja v pokojninskem sistemu. Ti

ljudje bi mogli in morali delati dalje in zato bi jih bilo treba gospodarsko spodbujati. To je zelo važno za ohranitev bolj strokovne sile v delovnem procesu. Vprašanje kvalifikacij kot enega glavnih elementov zahteva ureditev mnogih zadev. Zdaj je stanje takšno, da mnogi delavci nimajo formalnih strokovnih kvalifikacij dejansko pa so strokovno usposobljeni in zato dobe nižje pokojnine. Razen tega bi bilo treba proučiti, v kateri stopnji plač naj bi se uveljavili popravki v določanju pokojninskih osnov.

Urediti je treba tudi vprašanje razmerja med pokojninami in plačami in jih vskladiti tako, da bomo v glavnem obramili doseženi življenjski standard, v primerih večjih sprememb v višini plač pa prilagoditi tem spremembam višine pokojnin. Z novim zakonom bo treba urediti še več drugih odprtih vprašanj, kakor je vprašanje pripoznanja v delovni staž časa iz prejšnjih obdobij zunaj delovnega razmerja (na pr. sodelovanje v slavlkih), vprašanje pripoznanja kvalifikacij delavcem prejšnjih časov, dalje nekatera vprašanja v zvezi z družinskimi pokojninami, zlasti pa položaj vdov v pokojninskem zavarovanju itd.

V sistemu socialnega zavarovanja je zelo važen tudi postopek v zvezi z ugotavljanjem pravic. Dobro zasnovani postopek vzbuja večjo pravno varnost v zavarovancih, prispeva v večji meri k odstranitvi zlorab in zavlačevanju pravic. Za zdaj nismo imeli natančno izdelanega postopka in zato moramo posvetiti temu vprašanju v novih zakonitih predpisih vso pozornost.

PROBLEMI FINANSIRANJA

Jovan Popović je posebej poudaril, da so v sistemu socialnega zavarovanja na važnem mestu problemi finansiranja. Od pravičnega obravnavanja teh vprašanj, je rekel, je v veliki meri odvisno dobro poslovanje vse službe, učinkovitost realizacije z zakonom zajamčenih pravic in racionalno trošenje sredstev. Na zadnjem zasedanju skupščine Zveznega zavoda za socialno zavarovanje so poudarili nekatere zahteve, ki naj bi pripomogle, da bi se sistem še nadalje razvijal in izpopolnjeval. Predlagali so, naj bi sredstva za dolgoročno zavarovanje: invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter otroške doklade, izločili v posebne sklade. Za večjo samostojnost skladov in spričo čedalje večje avtonomnosti službe socialnega zavarovanja in tveganja so sklenili, da je treba povečati del presežka, ki gre obvezno v rezervni skladi. Sklenili so tudi razvijati sistem namembnih skladov in jih natančneje opredeliti, da bo lahko socialno zavarovanje prek njih učinkoviteje prispevalo k razvoju zdravstvene zaščite in obravnavanju drugih socialnih zadev, na katerih je zainteresirano tudi socialno zavarovanje. Treba je tudi nadalje proučevati vpliv in učinkovitost sistema zavarovanja v zdravstvenem zavarovanju, kakor tudi uporabo posebnih stopenj prispevkov. Obravnavanje teh vprašanj je dokaj nujno.

Podpis konvencije o vzdrževanju meje z Madžarsko

V Beogradu je bila včeraj podpisana konvencija o vzdrževanju in obnovi meje in mejnikov na jugoslovansko-madžarski meji. Po pogajanjih, ki so jih imeli od 9. januarja dalje, sta konvencijo podpisala v imenu jugoslovanske vlade polkovnik JLA Karlo Suman, v imenu madžarske vlade pa podpolkovnik Molnar Elek.

Uvoz reprodukcijskega materiala za kmetijstvo

Zvezni izvršni svet je odobril 678 milijonov deviznih dinarjev za nakup reprodukcijskega materiala za kmetijstvo v prvem tromesečju letošnjega leta. Od tega zneska so že za nabavo plemenke živine porabili 20 milijonov, za opremo za morski ribolov devet, za opremo za sladkovodno ribištvo en milijon, za seme hibridne koruze 25, za seme živinske repe, riža, lucerne in krompirja 80, za sredstva za zaščito rastlin 210, za veterinarsko zdravila 20 in za nakup rezervnih delov za traktorje 250 milijonov dinarjev. Ta material je prihaja v našo državo. Razen tega je bilo iz britanskega dela tehnične pomoči poslabšenih doslej nad 46 milijonov deviznih dinarjev za nakup rezervnih delov za kmetijske stroje.

Obravnavanje zakonskega osnutka o filmu

Odbor za prosveto Zveznega sveta Zvezne ljudske skupščine je včeraj nadaljeval obravnavanje osnutka osnovnega zakona o filmu, o katerem so načelno razpravljali na odborovih sejah 20. in 21. decembra lani. Medtem je pododbor, v katerem so bili člani odbora in predstavniki Zveznega izvršnega sveta, pričel pripombe in predloge, sprožene v načelni razpravi. Poročevalec pododbora Puniša Perović je poudaril, da v prvotni zakonski osnutek niso vnesli bistvenih načelnih sprememb, da pa so osnutek z nekaterimi manjšimi spremembami in dopolnitvami izboljšali in izpopolnili. Pododbor se je postavil na stališče, da mora imeti Filmski svet najmanj sedem članov, ne pa pet, kakor je bilo predloženo. Razen tega so zakonski osnutek dopolnili s tem, da so ne samo podjetja za predvajanje filmov, temveč podjetja za promet s filmi dolžna odkupiti in

dati v promet določeno število domačih filmov, ki jih določi Tajništvo za prosveto Zveznega izvršnega sveta. Po poročilu pododbora so začeli razpravljati o podrobnostih. V delu odbora sta sodelovala predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade in podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Colaković. Odbor nadaljuje delo.

DNEVNA KRONIKA

Seja predsedstva Stalne konference mest

Predsedstvo Stalne konference mest in občin je razpravljalo včeraj v Ljubljani o problemih preskrbe in o stanovanjski komunalni izgradnji. Razen predsednika Stalne konference — predsednika OLO Ljubljane dr. Marijana Dermastea in predsednika OLO Beograda Miloša Minića — so na seji tudi predstavniki Titograda, Reke, Novoga Sada, Niša, Maribora, Splita, Kranja in Virovitice. Po poročilu o delu predsedstva konference po zadnji seji se je razvila zelo živahna razprava. Obravnavali so zlasti vprašanja komisij za stanovanja, finance in družbeno upravljanje mest.

Na dnevnem redu je tudi poročilo o pripravah na letno skupščino Stalne konference mest, ki bo v Ljubljani, in na razstavo »Našim razmeram primerno stanovanje«, ki jo bodo priredili ob zasedanju skupščine. Razen tega bodo razpravljali tudi o ustanovitvi komisije za preskrbo mest, o problemu depozitov za stanovanjsko in komunalno izgradnjo mest in o reviji »Komuna«.

Posvetovanje v CK LM Jugoslavije o šolski mladini

O vlogi in mestu Ljudske mladine v družbenem upravljanju šol bo govora na posvetovanju, ki ga bo 20. in 21. januarja organiziral CK Ljudske mladine Jugoslavije. Na posvetovanje so povabili predstavnike republiknih komitejev, predsednika okrajnih in občinskih komitejev ter predsednike posameznih šolskih komitejev Ljudske mladine. Na posvetovanju bodo obravnavali tudi ideološko politično delo mladinskih organizacije v srednjih šolah.

Obravnavanje zakonskega osnutka o filmu

Odbor za prosveto Zveznega sveta Zvezne ljudske skupščine je včeraj nadaljeval obravnavanje osnutka osnovnega zakona o filmu, o katerem so načelno razpravljali na odborovih sejah 20. in 21. decembra lani. Medtem je pododbor, v katerem so bili člani odbora in predstavniki Zveznega izvršnega sveta, pričel pripombe in predloge, sprožene v načelni razpravi. Poročevalec pododbora Puniša Perović je poudaril, da v prvotni zakonski osnutek niso vnesli bistvenih načelnih sprememb, da pa so osnutek z nekaterimi manjšimi spremembami in dopolnitvami izboljšali in izpopolnili. Pododbor se je postavil na stališče, da mora imeti Filmski svet najmanj sedem članov, ne pa pet, kakor je bilo predloženo. Razen tega so zakonski osnutek dopolnili s tem, da so ne samo podjetja za predvajanje filmov, temveč podjetja za promet s filmi dolžna odkupiti in

ZA UVELJAVLJANJE BOLJ EKONOMICNE IN CENEJŠE GRADITVE

NARODNA BANKA BO ZAOSTRILA UKREPE

da se prepreči finansiranje investicij s kratkoročnimi krediti

Beograd, 18. jan. (Tanjug). V centrali Narodne banke v Beogradu poudarjajo, da bo banka letos zaostрила ukrepe, da se prepreči finansiranje investicij s kratkoročnimi krediti, upoštevajoč smer naše gospodarske politike, da gradbena dejavnost ne sme prekoračiti predvidene ravni in da se kreditira v mejah naših dejanskih finančnih možnosti. Takšno prizadevanje banke, ki ga narakuje tudi potreba po stabilizaciji trga, naj bi pripomoglo k zmanjšanju pritiska na blagovne sklade in k bolj racionalnemu trošenju gradbenih potrebščin in investicijske opreme, torej k bolj ekonomični in cenejši graditvi.

Banka bo predvsem pazila na to, da se bodo strogo uporabljali predpisi o investicijskih programih in o čuvanju depozitov, upoštevajoč nekatere olajšave, vsebovane v napotkih Državnega tajništva za narodno gospodarstvo. V napotkih je predpisano, da investitorji zapade obveznosti, kakor tudi dela za zavarovanje objektov, opravljena do 31. decembra (za katera pa investitorji niso položili

terza niso zagotovljena investicijska sredstva. Drugače bi namreč šla investicijska izgradnja brez predvidene ravnosti. Divlja gradnja je značilno akontiranje na sredstva v investicijske namene, ki naj bi se šele uresničili. Takšna težnja je bila v raznih oblikah delno izražena v investicijski praksi do uveljavljanja najnovejših ukrepov v naši gospodarski politiki. Njena zaostrela je v sedanjem obdobju stabilizacije trga in omejevanja investicijske graditve nujna.

Vse kaže, da tudi investitorji ne bodo več blagohotno gledali na divjo graditev gradbenih podjetij, s katerimi imajo pogodbe, ker se lahko zgodi, da banka blokira takšno podjetju vse račune in da mu otežkoča dela na objektih, ki imajo investicijski program in zagotovljen depozit. Razen tega je Zvezna gradbena zbornica še opozorila podjetja, naj ne prevzemajo del, za katera niso zagotovljeni investicijski krediti.

Banka bo opozorila industrijske panoge, ki izdelujejo industrijsko opremo in gradbene potrebščine, naj dobavijo to blago samo, če imajo tehtne dokaze o tem, da imajo gradbena podjetja kot naročniki zagotovljene kredite za dela na posameznih objektih. Tako bi odpravili škodljivo prakso medsebojnega kreditiranja gospodarskih organizacij in zmanjšali umelno potrebo po gradbenih potrebščinah, ki skoraj za začetku vsakega leta povzroča nervoznost na tem trgu in vpliva na nestabilnost cen. Na posebno težavne probleme bo zadevala strojna industrija, ki mora v sestavljanju svojih proizvodnih programov upoštevati znižanje investicij, da se ne bi znašla v položaju, da bi z obratnimi sredstvi kreditirala investicijsko opremo, katera naročniki nimajo potrebnih kreditov.

Čeprav bodo morali novi ukrepi, predvsem strožji kriteriji v kreditiranju investicij, povzročiti bistvene spremembe v gradbeni dejavnosti, vendar na pristojnem mestu menijo, da to ne bo oviralo za graditev posameznih objektov. Nasprotno, poznaveč razmer v našem gradbeništvu trdijo, da bodo podjetja s temi ukrepi primorana graditi solidneje in ceneje, vzporedno s tem pa lahko pričakujejo tudi hitrejši tempo graditve.

Devizni tečaji

Na rednem sestanku so bili dne 17. januarja 1966 zaključki po naslednjih tečajih:

US dolar	— 1.047.1.058,70	252,90;
14.824	107,54;	Bfrs 1.300 — 1.446,82
141,14;	Ffrs — 260.260.263,35;	šfrs 14.900 — 13.829,94
101,50;	Lit — 162,35	238,23;
Lit STP 140 — 140	191,67;	Lit. Gor. — 86
29,17;	Hfl 21.000	16.625,45
110,59;	Šv. kr. — 11.608	109,17;
Eg. Lstg — 1.634	1.634	59,68;
o. dolar Avstrija	807 — 662,94	120,98;
o. dolar Grčija	— 578,45	91,15;
o. dolar Turč. 511	480	493,78
64,59;	o. dolar Izr. 525 — 525	75;
o. dolar Arg. — 540,60	80,20;	o. dolar Braz. 791 — 791
168,67;	o. dolar Paragvaj — 537	537,79;
o. dolar ZSSR — 630	628	109,33;
o. dolar Poljska — 590	590	96,67;
o. dolar ČSR — 588	96;	

Opombe: Številke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. srednji tečaj FLRJ, 4. azio v %. Situacija: Med kupci deviz je bilo na današnjem rednem sestanku tudi povečano število predstavnikov iz ostalih republik, ki so pri licitaciji živahno sodelovali.

Balkanska politika

Zdaj lahko upamo, da se za- toj v normalnem razvoju troj- nega sodelovanja na Balkanu bli- žajo koncu. Vesti iz Aten in An- kare pričajo, da sta obe vladi nasli »odlagajo za sporazum o od- stranih posledic žalostnih nere- dovo v Istanbulu in Smirni ozi- roma o odškodnini za žrtve. Ned- avna izjava ministrskega pred- sednika Menderesa o stikih med Grčijo in Turčijo in balkanskem sodelovanju tudi utrjuje to upa- nje. Trenja med grško in turško vlado v zvezi z vzroki in posledicami septembrskih nemirov so pozročila odgoditih sestankov stalnega sveta Balkanske zveze. Špet bi se bil moral na podlagi določbe blejske pogodbe sestati konec lanskega leta. Ker pa bodo po vseh znakih sodeč težave, na- stale o grško-turških stikih kmalu odstranjene, lahko pričakujemo, da se bo svet sestal takoj po grških volitvah.

Ni dooma, da je imel večme- sečni zastoj v razvoju balkanskega sodelovanja in v poslovanju njegovih organov nezaželene po- sledice. Med drugim je bil tudi povod za nekatere trditve, da je postalo trojno sodelovanje prak- tično nemogoče — za večini do- bronamerne zaskrbljene, čisto pa odkrito zlonamerne, toda v vsa- kem primeru na ne posebno mo- čne argumente oprte nekrologe.

Do argumenta najpogostejših klišejev na pomoč, da bi dokazali, da trojno sodelovanje »ni možno« ali pa da ni koristno: trenja med Grčijo in Turčijo, povečana z različnimi pogledi na obravna- vanje vprašanja Cibra in do- zvedno pojemanje jugoslovanskega zanimanja za skupno balkan- sko politiko. Nekateri skušajo celo s težami načelnega jugoslo- vanskega stališča nasproti blok- om in blokovskim vojaškim zvezam ali s sklicevanjem na razlike v jugoslovanskih in tur- škikh sodbah o teh pojavih vzbudi- ti dvome o našem pozicionem stališču do Balkanske zveze.

Ta argumentacija je zlasti ne- razumljiva in neutemeljena, ker so načela in praksa balkanskega sodelovanja bila in ostala v naj- septembrskih izrednih pogojih, ali pa da obratno vprašanje: mar kriza v grško-turških stikih, ena

maršičem razlikujejo, vendar pa so druga na drugo navedene, ker gre za okrepitve miru in zagoto- vitve normalnega razvoja v tem delu Evrope. Balkansko sodelova- nje je prva organizirana oblika aktivne koeksistence.

Če lahko o kakem mednarod- nem dogovoru trdimo, da dosled- no sloni na Ustanovni listini Zdrženih narodov, zlasti pa na določbah njenega 51. in 52. člena, v katerih so natanko določene pravice do individualne in kole- ktiivne samoobrambe in načela regionalnega združevanja, tedaj dejaj to v največji meri za Bal- kansko zvezo. Ta zveza je v na- sprotnju z nekaterimi drugimi meddržavnimi organizacijami — delo dežel tega področja, name- njeno njegovim žoljenskim kori- stim. Mi smo v balkanskem so- delovanju že od začetka videli uspešno uresničenje istih idej, ki so bile pozneje tako jasno izra- žene v resoluciji bandunske kon- ference, ene izmed velikih usta- novnih listin koeksistence: vsaka dežela ima pravico, da se brani individualno ali kolektivno v skladu z načeli OZN, mora pa se izogibati dogovorom, ki bi kori- stili razdelitvi sveta.

Za nas Balkanska zveza ni in nikoli ni bila plod nekakšne trenutne vojaške-strateške kombi- nacije, marveč naravna pot zdru- ževanja narodov tega področja ki je tolikokrat trpelo prav za- radi njihove razcepljenosti. Zato sedanja jugoslovanska politika temu sodelovanju ni pripisovala in tudi ne pripisuje pomena sa- mo obrambne združbe, zato si je prizadevala, da bi z upostavit- vijo najrazličnejših političnih, gospodarskih in drugih stikov upostavila takšno ozdušje za- upanja in zavesti trajnosti in ne- deljivosti skupnih koristi, brez katere bi bila stavba kolektivne varnosti nesolidna. Ne smemo pozabljati, da je naša balkanska politika slonela na tej platformi v vseh fazah, skozi katere je šla, v prvem »ankarskem«, in dru- gem, »blejskem« obdobju.

Po pravici lahko vprašamo, ali ne bi bili škodljivi sadovi septembrskih izrednih pogojev globlji, da ni bilo dosedanjega večletnega sodelovanja, čedalje širšega in raznostranejšega, ali pa da obratno vprašanje: mar kriza v grško-turških stikih, ena

tistih meddržavnih kriz, ki smo jih na Balkanu ne brez zveze z vplivom izoenbalkanskih činite- ljev žal tako pogosto doživljali v minulosti, ne govori v prilog nadaljnjega razvijanja balkanske politike, takšne, kakršno nare- kujejo ankarski, blejski in drugi dokumenti? In naposed, o tem delu sveta bi težko našli proble- me, ki jih ne bi mogli urediti, če bi iskali ureditve v strpnih naporih balkanskih dežel, kolik- or bi bile te dežele zmeraj pri- praobljene na napore te vrste.

Kar zadeva nas, se ne bi mo- glo zgoditi nič, še manj pa se je zgodilo karkoli, kar bi napravilo takšne oblike sodelovanja odvo- čne, ker so izraz bistvenih in dol- goročnih balkanskih potreb. Te potrebe naj koristijo okrepitvi neodvisnosti naših dežel in te po- trebe se temeljito razlikujejo od nekaterih bolj ali manj umetnih združenj na svetovnem politič- nem torišču. To, da si nekateri prizadevajo, da bi našli nesklad- nost med gledišči jugoslavije glede balkanskega sodelovanja in njenim stališčem do blokov in oboževanja paktov ne glede na njihovo naravno vrednost, samo dokazuje nerazumevanje balkan- ske politike kot izraza trajnih potreb in koristi.

Gavro Altman

DVE NEMČIJI – DVE VOJSKI

V vzhodnonemški ljudski zbornici so včeraj popoldne sprejeli zakon o ljudski armadi in obrambnem ministrstvu

(Od našega stalnega dopisnika)

Bonn, 18. jan. Od danes dalje bo imela razkosana Nem- čija dve vojski. Vzhodnonemška ljudska zbornica je izgla- sovala danes popoldne zakon o ustanovitvi »nacionalne ljudske armade« in ustanovitvi ministrstva za narodno obrambo. To zasedanje vzhodnonemške skupščine je bilo sprva namenjeno izključno debati o zunanji politiki. Danes do- poldne pa so na predlog predsednika Dittmana spreminili dnevni red in prešli k razpravi o ustanovitvi vojske.

Več sto delovnih kolektivov že nekaj dni pošilja resolucije z zahtev, naj bi čimprej ustano- vili »ljudsko armado«. Te reso- lucije so tudi prve pokazale, da je vzhodnonemška vlada sicer (čimprej) formirala lastne redne oborožene sile. Med današnje de- bato so vsi govorniki pozdravili zakon o vojski, ki bo, kakor so rekli, »povečal obrambno pri- pravljeno prve nemške države delavcev in kmetov, da bi obra- nila socialistične pridobitve v nemški demokratični republiki« pred »militaristi in monopolisti iz Zahodne Nemčije.«

Ministrski predsednik Otto Grotewohl je pred tem dopoldne predložil sklenitev nenapadalne pakte med bonnsko in pan- kowsko vlado, s katerim bi se obe strani zavezali, da ne bosta uporabili sile za združitev Nem- čije. Ponovno je predlagal, naj

bi v okviru kolektivnega varno- stnega sistema normalizirali od- nose med obema nemškima drža- vama in vnovič pa tudi predlagal ustanovitev občne nemškega sveta.

Vzhodnonemška vojska bo re- kruitirana v glavnem iz kadrov sedanje »kasarnirane« ljudske policije, ki šteje okrog sto tisoč mož. V Zahodni Nemčiji so nedav- no na podlagi zakona o prostovoljcih »formirali prve šolske čete« nove vojske. Pojutrišnjem bo v Andernachtu, nedaleč od Bonna v navzočnosti kanclerja Adenauerja in ministrov prva vojaška parada, ki je, mimogrede rečeno, že povzročila ministru za vojsko Blancku majhne pregla- vice. Na paradu namreč ni po- vabil niti predsednika republike prof. Heussa, niti predsednika Zveznega zbora Gerstenmayerja, niti drugih poslancev, ker je »me-

nil, da se zanjo zanimajo samo predstavniki izvršne oblasti«. Zato je Svet starešin v Zveznem zboru (voditelji frakcij) zavrnil njegovo naknadno vabilo in »sklenil, da Zvezni zbor ne bo sprejel na znanje prve parade enot novega Wehrmacha«.

Obe Nemčiji — Vzhodna in Zahodna sta se torej začeli kosa- ti tudi na vojaškem torišču. To kosanje je nevarnejše od vseh dosedanjih. S tem se je začelo novo poglavje v povojni nemški zgodovini. Načelnik zahodnonem- škega Wehrmacha bo dobil svo- jega tekmeča onstran conske meje v osebnosti podpredsednika vlade in generala s tremi zvezdi- cami Willyja Stofa.

O. Miličević

Na ameriškem Jugu uzakonjuje raso razlikovanje

Atlanta, 18. jan. (AP). Senata ameriških južnih federalnih držav Georgije in Alabame sta se

Mladina družno na visoki šoli v New Orleansu

izrekla za uzakonitev rasnega razlikovanja v šolah. Zakonska osnutka bosta zdaj predložena predstavniškima domovoma obeh držav.

Zakonska osnutka se po besedilu razlikujeta, namen pa je isti: otroci belcev in črncov se ne bi smeli družiti v istih učni- cah.

V Georgiji je senat soglasno sprejel osnutek zakona, s katerim bo guverner pooblaščen, da zapre sleherno šolo, ki bi uve- ljavljala zvezni zakon o odpravi rasnega razlikovanja.

Vloga Egipta v arabskem svetu

Ugotovitve londonskega »Timesa« o mednarodno-političnem razvoju na Srednjem vzhodu

(Od našega stalnega dopisnika)

London, 18. jan. V članku z naslovom »Ugled v arabskem svetu« ponovno narašča« kome- ntira današnji »Times« najnovejši razvoj položaja na Srednjem vzhodu, ki je zdaj, kakor vemo, glavna skrb britanske diploma- cije.

»Times« piše predvsem o ne- davno razglašeni egiptovski usta- vi in — potem ko je izrekel nekaj »načelnih« pridržkov — ugo- tavlja, da le-ta »pomeni izpolnit- vev obljube in da je bodo ne- dvomno pozdravili v večini dežel Srednjega vzhoda kot triumf Egipta in potrdilo egiptovske vodi- lne vloge v naprednem delu arabskega sveta. Vojaško revolu- cionarni režim v Egiptu je uspel predstaviti se — piše časnik — »kot mlad, podjeten, hraber in dober administrativni režim, ki se bori in premaguje lakovo im- perialistično-kapitalistično-fevda- listično strašilo.«

Ko analizira vlogo Egipta v arabskem svetu, piše »Times«, da pred šestimi meseci vpliv Kaira na Srednjem vzhodu ni bil videti »posebno pomemben«. Se več, vi- deti je bilo, da Irak s svojim velikanskim petrolejskim bogastvom prevzema vodilno vlogo. Ta korenita sprememba položaja, nadaljuje časnik — je predvsem posledica »pogajanj polkovnika Namera s Čehi o pošiljanju oro- žja.« S to »politično potezo,« ki jo tu razlagajo kot »sovjetsko pod- poro«, je »Egipt obnovil svojo vodilno vlogo v arabskem svetu.«

Čeprav ta ocena podcenjuje pomen notranjih sil egiptovskega preroda in njihovega neposred- nega vpliva na arabski svet — ker smatra zunanje činitele za odločilne — vendar nedvomno opozarja na tiste elemente, ki so prispevali k temu, da so propa- dili napor, da bi Kairo kot najizrazitejšega predstavnika na-

prednih teženj med arabskimi narodi osamili.

»Times« govori potem v članku o znanih dogodkih v Jordani- ji, kjer so množice prepredile načrte za priključitev dežele k Bagdadskemu paktu. »Nedavni dogodki v Jordaniji,« piše časnik, »so na mah oslabili tekmece Egipta na Srednjem vzhodu in paralizirali napore zahodnih ve-

lesil, da bi upostavile stabilno obliko vlade v tem delu sveta.«

Ob koncu svojega pregleda položaja na Srednjem vzhodu poudarja »Times«, da ima tam za zdaj prevladujoč vpliv zveza Egipt—Saudova Arabija. Bagdad- ski pakt, »glede katerega je bilo novembra videti, da se prek go- spodarskega sodelovanja ugodno razvija,« piše časnik, »je bil ozi- gosan v obeh večine Arabcev kot imperialistična spletk.« D. B.

Arabska pomoč Jordaniji

naj bi nadomestila pomoč, ki jo je dežela doslej prejela od Velike Britanije

Meka, 18. jan. (AFP). Saudska vlada je zahtevala od jordanske vlade, naj pripravi sestanek načelnikov generalštabov Egipta, Sirije, Jordanije in Saudove Ara- bije, na katerem bi razpravljali o načrtu finančne pomoči Jordaniji.

V uradnem komuničku vlade je rečeno, da je namen te finan- čne pomoči »usposobiti Jordanijo, da bi se postavila po robu izrael- ski agresiji, in nadomestiti finan- čno pomoč, ki sta jo jordans- ka vojska in jordanska narodna garda prejela od Velike Britanije.«

Jordanski zunanji minister El

Kaledi pa je v Amanu na tiskov- ni konferenci razložil stališče jor- danske vlade nasproti ponudbi Sirije, Egipta in Saudove Ara- bije o finančni pomoči Jordaniji.

Dejal je, da so 11. in 12. janu- arja Sirija, Egipt in Saudova Arabija poslale v Aman spome- nico, v kateri so sprožile vpra- šanje, po kakšni proceduri naj bi arabske dežele finančno pod- prle Jordanijo, in predlagale se- stanek zunanjih ministrov Jord- anije, Sirije, Egipta in Saudove Arabije. Vlada v Amanu pa je sklenila predlagati sestanek zu- nanjih ministrov vseh arabskih dežel.

Ali bi Angleži intervenirali

v primeru, da bi nastal spopad med Izraelom in Jordanijo?

London, 18. jan. (Tanjug). V britanskih poluradnih krogih de- mantirajo vesti iz Amana, da so na nedavni konferenci britanskih diplomatov s Srednjega vzhoda sklenili, da bo Velika Britanija takoj priskočila na pomoč Jor- daniji, če bi Izrael napadel to de- želo. Te vesti je objavil tudi lon- donski »Daily Mail«. V poročilu iz Amana je beležil časnik, da je britanski zunanji minister Sel- wyn Lloyd obljubil jordanski vladi, da bodo v primeru izrael- skega napada na Jordanijo, brit- anske čete takoj intervenirale. Časnik piše, da so zato tudi po- slali britanske okrepitve na Sred- nji vzhod.

Londonski politični krogi po-

udarjajo v tej zvezi, da se britan- ska vlada še nadalje dosledno ravna po sklepih tristranske de- klaracije ZDA, Francije in Ve- like Britanije iz 1950., v kateri je predvideno, da bodo tri velesile s skupno akcijo preprečile izbruh sovražnosti na izraelsko-arabski meji. Položaj na izraelsko-arabski meji bo ena izmed glavnih točk dnevnega reda na bližnjem se- stanku Eisenhower-Eden v Wa- shingtonu. V nekaterih diplomats- kih krogih sodijo, da bodo po sestanku v Washingtonu objavili skupno izjavo, s katero bodo po- trdili obveznosti iz tristranske deklaracije.

Nekateri politični krogi sodijo, da so poslali britanske okrepitve na Srednji vzhod zaradi spora med Veliko Britanijo in Saudovo Arabijo v zvezi s petrolejskimi koncesijami v državah na Arab- skem polotoku. Ti krogi poudari- jajo, da so želeli s tem opozoriti

Saudovo Arabijo in morebiti za- ščititi britanske petrolejske inte- rese na področju Arabskega pol- otoka.

Rezultati volitev na Finskem

Helsinki, 18. jan. (AFP). Na včerajšnjih in predvčerajšnjih volitvah volilnega organa za iz- volitev predsednika republike je dobila Agrarna stranka največ glasov.

Po neuradnih podatkih je Agrarna stranka sedanjega pred- sednika vlade Urha Kekonena dobila 495.641 glasov (27,4%), Socialdemokratska stranka 428.403 (23,7%), Demokratska zveza 340.809 (18,9%), Koalicijska kon- servativna stranka 339.435 gla- sov (18,7%), Švedska narodna stranka 125.104 (7%) in Finska narodna stranka 78.996 (4,4%) glasov.

VOLILNA KOALICIJA

opozicijskih strank v Grčiji

Atene, 18. jan. (AFP). Grške stranke centra in skrajne leve so sklenile volilno zvezo, kateri se bosta v prihodnjih dneh brž- kone pridružila progresistično gibanje delavcev, ki ga je usta- novil atenski župan general Ka- zotas, in Calderiseva populistič- na stranka.

V tej zvezi so že Liberalno- demokratska unija, katere pred- sednik je Sofokles Venizelos, Li- beralna stranka Georgija Papan- drea, Agrarna stranka, EPEK (Progresistična nacionalna unija centra), Radikalna in Demokrat-

ska unija leve (EDA). Spora- zum določa, da bo zveza na bliž- njih volitvah postavila 300 skup- nih kandidatov.

V komuničku, ki so ga obja- vili voditelji strank centra in skrajne leve, je rečeno, da nova volilna koalicija nima značaja ljudske fronte, ker je vsaka stranka ohranila svojo politično neodvisnost in strogo omejila svoje sodelovanje na skupne vo- lilne cilje — razpustitev skup- ščine po sprejemu volilnega za- kona, ki bi zagotovil sistem pro- porcionalnega zastopstva.

DANES PO SVETU

Japonska in ZSSR

V Londonu so se včeraj nadalje- vala v sovjetsko-japonska pogajanja o normalizaciji medsebojnih stikov. Pogajanja so se začela junija 1955, v sep- tembru pa so jih brez večjih uspehov prekinili, ko je sovjetski predstavnik Malik odpotoval na zasedanje Gene- ralne skupščine OZN. Japonsko zasto- pa na pogajanjih bivši veleposlanik v Londonu Macumoto. Sovjetska zveza in Japonska sta stali doslej na povsem nasprotujočih si stališčih.

Sovjetska zveza je zahtevala, naj bi s pogodbo najprej zaključili vojno stanje in uredili diplomatske stike in šele potem vsa preostala teritorialna in gospodarska vprašanja. Japonska pa je zahtevala, naj Sovjetska zveza naj- prej privoli, da ji bo vrnila nekatera področja (slo je za južni Sahalin ter Kurilske in Hokajmske otoke), naj bopusti vojne jetnike, naj ne naspro- ti sprejmu Japonske v OZN, naj dovolji ribarjenje v delu sovjetskih vod, naj zajamči obljubo o japonski nedokljivosti in miroljubni poravn- avi sporov. Šele tedaj bi podpisali mirovo pogodbo in izmenjali vele- poslanike.

Pozneje so te pogoje nekoliko pre- drugarčili. Japonska je n. pr. opustila svoje zahtevo po Sahalinu in Kuril- skih otokih in vztrajala samo pri za-

htevi po otokih Kumaširi, Habomaj in Šikhotan. Sovjetska zveza je vztra- jala pri svojem stališču, poudarjajoč, da je njeno gledišče naravnije in da ona ni stran, ki bi morala pohiteti ker trpi škodo zaradi neurejenih sti- kov pravzaprav Japonska.

V tem je precej resnice. Gre za velike sovjetske in kitajske trge, na katerih je Japonska industrija seveda zelo zainteresirana, gre za škodo, ki jo trpi ribolov, važna panoga japo- nskega gospodarstva, gre za mednarod- ne politične težave, ki jih povzročajo japonski neurejeni stiki z velikimi deželami v njenem neposrednem so- sedstvu.

Vse to morda odloča na tehtnici, kadar tehtajo Japonci svojo bojzen, da bi bilo morda težje izpolniti njho- ve zahteve, če bi izgubile značaj po- gojev za normalizacijo stikov. K temu je pripomogel tudi položaj ob gosa- vanju za sprejem novih članov v OZN. Ta položaj je na japonskem precej usmeril razpoloženje na hitrejšo in bolj elastično iskanje načina, da bi pozitivno zaključili pogajanja z ZSSR. To bi nedvomno lahko precej koristi- lo ne le obema deželama, marveč po- splošno tudi zboljšanje političnih raz- mer na Daljnem vzhodu, v Aziji in na svetu sploh.

Z VSEH STRANI SVETA

FRANCIJA

PROTESTNA STAVKA ALŽIRSKIH STUDENTOV
Pariz, 18. jan. (AFP). Splošna zveza alžirskih muslimanskih študentov v Franciji je pozvala vsa v njej organi- zirana društva na gladovno stavko v protest proti aretaciji alžirskih mu- slimanskih študentov. Stavka naj bi se začela v petek.

ALŽIR

ŠPOPADI Z UPORNIKI
Alžir, 18. jan. (AFP). Francoske čete so v zadnjih dveh dneh ponovno na- padle položaje alžirskih upornikov. Pri tem je bilo ubitih 46 in ujetih 29 upornikov, na francoski strani pa je bilo 7 mrtvih. Zaplenili so precej oro- žja in streliva.

IRAN

JUSTIFICIRANI ATENTATORJI
Teheran, 18. jan. (AP). Davi so v Teheranu ustrelili štiri pripadnike mu- slimanske verske ločine Fedajan- Islam, ki so bili novembra aretirani zaradi poskusnega atentata na pred- sednika iranske vlade Huseina Aluja- med. Njimi je bil tudi vodja ločine Na- vab Šafavi.

AVSTRILIJA

ORGANIZIRANJE NOVE VOJSKE
Dunaj, 18. jan. (AFP). V vseh večjih avstrijskih mestih so začeli poslova- ti uradi za sprejemanje novincev v av- strijsko vojsko.

Nova avstrijska vojska bo imela 5 mešanih brigad in posebno prigado, se- stavljeno iz bataljona za zvezo, inše- stranskega bataljona in topniških enot. Vojska bo opremljena tudi s tanki in

BRAZILIJA

NADALJNJE OBSEDNO STANJE
Rio de Janeiro, 18. jan. Brazilski predstavniki dom je davi potrdil dru- go podaljšanje obsednega stanja v Braziliji, ki bo trajalo do 2. februarja. Ta ukrep je bil sprejet s 147 proti 63 glasovom.

ZDA
EKSPLOZIJA NA CISTERNI LADJI
Lake Charles, 18. jan. (AFP). Na ameriški cisternski ladji »Salem Mari- times« je nastala snoti huda eksplozija. Zaradi eksplozije sta se vnela dva do- ka na reki Calcasie. Izmed 49 mor- narjev na ladji se je rešilo je 19. Ek- splozija je nastala v hipu, ko so šrpali gorivo na ladjo. Ladja je bila domala uničena.

KANADA

LETALSKA NESREČA
Quebec, 18. jan. (Reuter). Direkcija Kanadske letalske družbe je objavila, da je severno od Quebeca treščilo na tla potniško letalo z 18 potniki. Pri tem sta se dva potnika smrtno pon- srečila, enega pogrešajo, več pa jih je bilo poškodovanih.

ZAHODNA NEMCIJA

PRVI AMERIŠKI TANKI ZA NEMŠKO VOJSKO
Köln, 18. jan. (Radio Köln). Nemški pooblaščenec so v nekem ameriškem skladišču pri Lanzbergu prevzeli prve ameriške tanke za novo zahodno-nem-ško vojsko. Gre za 25 srednje težkih tankov.

SZ

POŠTA NA PODROČJU SEVERNEGA TEČAJA
Moskva, 18. jan. (Radio Moskva). Na področju severnega tečaja so odprli dva letna urada na splovih. Urada iz- dajata tudi posebne znamke, ki so za zbiratelje znamenit redkost.

Vojaška straža v Rio de Janeiru

ZRNA IZ NAŠEGA KMETIJSKOSTVA

Za hitro povečanje proizvodnje mleka

Trenutno stanje v proizvodnji mleka kaže, da v Sloveniji nekaj nad 260.000 krav daje 260 milijonov litrov mleka letno. Od te količine porabijo kmetije zase 98 milijonov litrov, za prehrano živali 92 milijonov, za domače maslarjenje ga porabijo 10 milijonov litrov, tako da znaša tržni višek letno okrog 70 milijonov litrov. Tako je prehrana z mlekom nezadostna, saj znašajo normalne potrebe za prehrano nekmečkega prebivalstva vsega okrog 90 milijonov litrov mleka letno zmanjka torej v Sloveniji za zadostitev osnovnih potreb. Povprečna mlečnost na kravo je pri nas 1550 litrov, a v jugoslovanem merilu celo manj in to dejstvo pove, da je treba močno doigniti proizvodnjo mleka, če hočemo zadostiti sedanjim potrebam, ki pa še sproti rastejo.

V glavnem imamo na izbiro dve poti, ki jih lahko uporabimo za povečanje proizvodnje mleka: ena vodi prek uvojanja dodatkov močnih in sončnih krmil k sedanjim obrokom krme, druga pa prek povečanja deleža sena in zmanjšanja deleža slame v obroku in manjših dodatkov močnih krmil. Proa pot vodi hitreje do cilja, je pa zato nekoliko dražja. Vendar bo cena mleka ozlic dragim krmilom še zmerna, če bodo kmetovalci krmila dodajali v pravilnem sorazmerju med seboj in z osnovnimi krmili. Zato bodo morali strokovnjaki za različne primere izdelati normative pravilnega krmjenja. Ne bi bilo napak, če bi v ta namen zdaj živilnoredski odseki pri zadrugah organizirali strokovna predavanja o krmljenju, pa tudi o gnojenju z umetnimi gnojili ter pridelovanju in pripravljanju različne krme, kajti samo dobro krmjenje in pravilna nega vodita k hitremu po-

Priprave za zboljšanje kmetijstva v Apaški kotlini

Ureditve in zboljšanje kmetijstva v Apaški kotlini bo sestavni del načrta razvoja gospodarstva za vse Pomurje. Apaška kotlina ima precejšnje možnosti za izboljšanje kmetijstva, za kar bo tudi Občinski ljudski odbor Gornja Radgona prispeval svoj delež.

V podkomisiji, ki je podrejena Občinskemu LO Gornja Radgona, bodo pri izdelavi načrta razen domačih strokovnjakov delali tudi člani Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov Agronomske fakultete, Uprave za vodno gospodarstvo in drugi. Načrt za ureditev in zboljšanje kmetijstva v Apaški kotlini bo zajel vse področje na severu in severozahodu do Mure, na jugu in jugozahodu pa do obronkov Slovenskih gor. Na tem področju bodo proučili vodne razmere in določili, kje bodo potrebne hidromelioracije, za katere bodo naredili idejni osnutek istočasno, ko bodo sestavili ureditveni načrt.

Glavno skrb bodo posvetili arondaciji zemljišč, kar bodo izvajali postopoma, kakor bodo dozorevali pogoji. Upoštevali bodo samo take spremembe, ki bodo gospodarsko utemeljene. Združitev majhnih parcel v večje bo precej prispevala k zboljšanju kmetijstva. P. J.

večanju proizvodnje mleka. Selekcija učinkuje na mnogo daljše razdobje.

Ker ne razpolagamo s tolikšnimi količinami močnih krmil, kolikor jih potrebujemo, bi bilo treba za hiter in učinkovit uspeh akcije z močnimi krmili oskrbeti najprej proizvajalce, ki so bližje potrošnim centrom, šele postopoma, ko bi bilo močnih krmil več, pa bi z njimi večali proizvodnjo mleka tudi v oddaljenih krajih. Če bi na primer uspelo v to akcijo vključiti približno 12.000 posestev s 30.000 kravami, kar ni pretrpan račun ob sedanjih pogojih, in če bi povečali proizvodnjo pri teh kravah na višino, kakršno dosegajo sedaj rodovniške krave, bi postalo eno nalogo rešiti. Toda brez dobre temeljitosti in zanesljivosti odkupne mreže bi bili uspehi v proizvodnji jalovi. Zato je nujno potrebno, da bi akcija za povečanje proizvodnje mleka vodila živinoredski odseki pri kmetijskih zadrugah, hkrati pa razširjali mrežo mlečnih zbiralnic.

KAKO ZMANJŠATI STROŠKE za vzdrževanje združnega strojnega parka

Agroservisne delavnice in cene njihovih uslug

V mnogih kmetijskih zadrugah trdijo, da so kmetijski stroji in traktorji zato nerentabilni, ker je njihovo vzdrževanje predrago. Kmetijsko posestvo v Slovenskih Konjicah n. pr. daje 2 milijona 700.000 din letno samo za vzdrževanje strojnega parka, pa tudi razne kmetijske zruge nam lahko postrežejo s konkretnimi podatki, da stanejo usluge mnogo več, kot pa nabava novih strojev z regresom. In vse je naperjeno proti agroservisnim delavnicam, ko da le-te samovoljno zaračunavajo tako visoke usluge. Da bi prišli problemu do jedra, smo proučili poslovanje agroservisne delavnice v Senteprtu pri Celju, ki je največja tovrstna delavnica v Sloveniji ter najbolj moderna opremljena.

To podjetje je do oktobra lani izvedlo 635 uslug, in sicer 494 ali 57,96% za zadržni sektor in

32 produktivnih delavcev ustvari letno 69.128 produktivnih delovnih ur. Cena te delovne ure je 6 do 10% višja, kot je cena pri ostalih sorodnih podjetjih in 40 do 50% višja od delovne ure v obrtniškem sektorju. In zopet vprašanje: zakaj? Podjetje je novo; popolnoma urejeno je bilo šele lani, za gradnje in stroje so investirali nad 85 milijonov din. Res je podjetje oproščeno plačevanja davka na dohodek in obresti na osnovna sredstva, toda dovolj veliko vsoto mora plačevati za anuitete in amortizacijo, tako da odpade pri eni delovni uri na plačilo anuitet 77,44 dinarjev in na amortizacijski sklad 73,66 din.

je želja po podaljšanju dobe odplačevanja, s čimer bi se zmanjšale letne kvote za anuitete in amortizacijo. Tudi vprašanje obratnih kreditov za nabavo rezervnih delov je pereče. Zaradi pomanjkanja obratnih sredstev ni v podjetju vedno na razpolago vseh nadomestnih delov (ki so poleg tega predragi), kar zavlačuje rok popravil, to pa zadrugam veča režijske stroške.

Se z eno stvarjo bi lahko delavnica sama prispevala k pocenitvi uslug in k rentabilnosti kmetijskih strojev, kar je večjih delalca: letno dvakrat bi po zadrugah in posestvih lahko pregledala strojni park. Pokretna delavnica bi manjše okvare po-

pravljala na mestu, večje pa pošiljala v delavnico. Na eni strani bi bila to kontrola vzdrževanja kmetijskih strojev v kmetijskih zadrugah, na drugi strani pa bi omogočila hitra popravila. Ta skrb agroservisnih delavnic je prenehala zato, ker nihče ni hotel prevzeti režijskih stroškov, za podjetje samo pa je bilo to breme. Sicer zdaj organizirajo pri okrajnih zadržnih zvezah referenčne za mehanizacijo, vendar ne bi bilo napak, če bi za to delo dotirali tudi pokretne delavnice iz fonda za pospeševanje kmetijstva.

V agroservisnih delavnicah vedo namreč, da nekatere kmetijske zruge slabo skrbje za svoje stroje in traktorje. Večkratna popravila ali celo pokvarjen stroj, ki leži nekje pod kozolcem, pa seveda zadrugo samo bremeni, in tako je izgovor, da so kmetijski stroji in traktor nerentabilni, hitro pri roki. Jak

Pripravljanje oglarske kope

Koristi elektrike v kmetijstvu

Elektrika je na vasi vzorna in cenena pomoč kmetovalcem in kmečkim gospodinjam. Tudi elektrifikacija kmetijstva je del mehanizacije, ki je na nekaterih mestih in delovnih sektorjih celo boljše in cenejša od traktorja ali kake druge pogonske sile. Vzemimo drobne gospodinjstke predmete: električne kuhalnike, likalnike, pečke, lonce, hladilnike, pralne stroje, univerzalne aparate za gospodinjstvo itd. Kaj imajo ti predmeti s kmetijsko mehanizacijo skupnega? No, kar precej. Uporaba teh električnih aparatov bi razbremenila kmečke žene, da bi se lažje bavile s perutnino, prašičerejo, vrtnarstvom in zelenjadarstvom ter vzgojo semen. Ne smemo pa tudi prezreti, da bi uporaba električnih predmetov v gospodinjstvu vzgojno vplivala na kmečke žene v tem smislu, da bi jele elektriko uporabljati tudi v perutninarstvu, prašičereji, vrtnarstvu itd. Res uporabljamo umetne kolkje le v večjih obratih, toda ugotovljeno je, da umetna razsvetljava pospešuje rast piščancev, kokoši pa nesejo več jajc, kar je zlasti važno za proizvodnjo v zimskih kratkih dneh. Te metode bi se lahko poslužila brez večjih stroškov vsaka napredna gospodinja. V vrtnarstvu uporabljajo električno energijo za kurjavo toplih gred, zračenje in obsevanje. To delajo le v večjih vrtnarskih obratih, toda v svojih toplih gredicah lahko isto doseže s preprosto pečko in žarnico vsaka gospodinja. In v prašičereji, kolikor dela si gospodinja lahko prihrani, če ji nareče krmno električni drobilce, jo tudi zmeša, določi obroke itd.

Najširša je seveda uporaba elektrike v glavnih kmetijskih panogah: v poljedelstvu in živinoreji. Za pogon najrazličnejših strojev je najprimernejši elektromotor, potem je že tudi precej električnega ročnega orodja, različni zračniki, cirkularne žage, transportne in prekladalne naprave, elevatorji za dviganje v višino, izpuhalniki za seno, naprave za izvažanje gnojla, ogrevanje in zra-

čenje hlevov itd. Zlasti na večjih živinorejskih obratih bodo morali sčasoma misliti tudi na električne metode naprave, ki jih s pridom uporabljajo že v skoraj vseh naprednejših deželah. Največja prednost strojne molže je v boljši kvaliteti mleka in mlečnih izdel-

Mnogo težkega dela opravijo pri nas kmečke ženske. Poleg vzgoje otrok morajo skrbeti za gospodinjstvo, perutninarstvo, prašičerejo, molžo in ostala poljska dela. Navadno pa si ne znajo dela olajšati, čeprav bi bili za to potrebni večjih zelo preprostih ukrepov, poleg tega pa več razumevanja ostalih družinskih članov in uporaba sodobnih tehničnih pripomočkov. Pranje je n. pr. pozimi zlasti neprijetno opravilo. Največ žensk pere v mrzlih potokih, ob vodnjakih in ribnikih; od napornega dela jim je vroče, nogo jim pa ledene v mrzli vodi. — Na sliki: perice so si v Frankolovem brez posebnih težav uredile primeren prostor za pranje

kov. Pri mehanizirani molži, kjer se pretaka mleko od krave do potrošnika samo po ceveh in zaprtih posodah, je možnost okuženja mleka zelo majhna. Te molzne naprave pa istočasno zahtevajo električne stroje za pranje posode, električne bojlerje za vročo vodo, črpalke, hladilnike itd.

Če želimo, da ostane živina na določenem delu pašnika, postavimo okoli tega dela električno ograjo, ki jo lahko poljubno prestavljamo. Napaja jo akumulator, ki ne potrebuje priključka na električno energijo. Za namakanje vrtoč, polj in travnikov uporabljajo v naprednem kmetovanju električne namakalne naprave, poznamo tudi električno škropljenje sadnega drevja, pluzenje itd., ki je v mnogih državah mnogo cenejše kot delo s traktorjem. Električnih strojev, ki pomagajo pri najrazličnejših gospodinjstkih in kmetijskih delih, je še mnogo, obstajajo pa tudi stroji, ki jih je mogoče s nekoliko umno preureditvijo uporabiti kjerkoli in za marsikaj. Pri vsem tem je važno le to, da kmetovalci spoznajo uporabno vrednost elektrike tudi za kmetijstvo, vsaj najosnovnejše stroje in da v danih možnostih začno izkoriščati sodobne tehnične pripomočke.

NAMESTO DOSEDANJH ŠTIRIH - ENO MOČNO POSESTVO

V okolici Ljutomera so združili štiri vinogradniška posestva

Lani decembra so v okolici Ljutomera združili vinogradniška posestva: Zelezne dvori, Presika in Podgradje ter Ljutomersko vinarsko zadrugo v eno vinogradniško gospodarstvo. Tako bo novo posestvo imelo okrog 900 ha obdelovalne zemlje in od tega 350 ha vinogradov. Od prejšnjih gospodarstev je bilo posestvo Zelezne dvori največje, saj je imelo lani samo v prvih devetih mesecih 49 milijonov dinarjev dohodka, obe ostali posestvi pa skupaj 26 milijonov dinarjev. Sedež novega vinogradniškega gospodarstva je v

Ljutomeru in v najkrajšem času bodo izvolili nove organe delavskega samoupravljanja. Prednosti gospodarjenja na novem, velikem posestvu bodo velike: posestvo bo imelo odslej močno živinorejo, kar je zlasti važno za pridobivanje večjih količin hlevskega gnojla, ki je izčrpan vinogradom zelo potreben; večje možnosti bodo za racionalno izkoriščanje mehanizacije; organizacija dela bo temeljitija; zaradi večje gospodarske moči bo posestvo moglo najemati večje kredite itd. Sedanji pridelek na hektar

vinograda je bil 16 do 18 hl vina, torej bodo pridelali ob normalni letini do 60 vagonov vina. Z modernimi agrokulturnimi ukrepi pa bo možno pridelati precej večvratno. Zelo pomemben je sklep, da bo novo posestvo samo prodajalo svojo kvalitativna vina in tudi od kmetov odkupovalo odvisne količine. Tako bodo vina iz teh krajev bolje negovali in tipizirali kot sedanjí posredniki, vsi dobički iz proizvodnje in trgovine pa se bodo vrnili nazaj v proizvodnjo. V načrtu imajo tudi gradnjo velikih vinske kleti v Ljutomeru.

KAJ DAJEJO KRAVE DOMAČE PASME

če jih skrbno negujejo in pravilno krmijo

Krava Ogla je lani z 8100 kg mleka postavila jugoslovanski rekord

je to precej. (Švicarski kmetovalci bi skoraj postavili spomenik kravi rekordarki, ki je v devetih letih dala 72.000 kg mleka. To prvenstvo pa bo najbrže prehitela angleška krava »Beautiful II«, ki je sedaj svetovno šudo, saj je dala lani 16.000 kg mleka.)

Kako dosegajo v Ponovišah take uspehe? S pravilno nego in dobrim krmjenjem. Najprej o negi: Najvažnejši je red v hlevu da so vaa dela opravljena vsak dan točno ob določen uri. Potem so velikega pomena čistota, svetloba in sveži zrak. Živali najbolj škoduje topla, vlažna zrak in mrak. Vsač dan po jutranji molži krave očistijo, redno jim obrezujejo parklje in rogovje. Malo kmetov vs, kako močno parklji vplivajo na večjo ali manjšo proizvodnjo mleka. Parklji morajo biti porezani tako, da je noga čim manj obremenjena. Ča krava dobro stoji, lahko stoji dolgo in je, drugače pa leži. Toda čim več je, tem več daje tudi mleka, kar je važno. Pred vsako molžo (molžejo dvakrat dnevno in sicer od štirih do šestih jutraj in od petih do sedmih zvečer) vime očistijo in masirajo. Molze vedno isti človek, in v istem zaporedju, kakor krave stoji v hlevu, kar je zelo važno. Krave moti najmanjša sprememba, kar se na proizvodnosti takoj pozna. Kravarji molžejo zelo hitro, največ deset minut eno kravo in takrat krava miruje. Važno je tudi, da držijo kravar sesek a prati in z njimi pritiska, kar je seveda zanj teže, učinek pa je večji. V zadnjih curkih je največ tolike. Hlev je čist in sračen, sicer bi na mleko pa tudi na vse mlečne izdelke vplival zatehel duh, zlasti vpliv amoniaka. Potem sedijo k negi še veterinarska oskrba, redni pregledi, tehanje, merjenje itd.

Hrana je naslednji pogoj. Žival začne na posestvu posredno krmiti pravzaprav že z gnojenjem travnikov in sicer v tem smislu, ker je zelo važno, s kakšnim gnojem gnojimo travnike, v kakšnem razmerju so si čistina, kompost, in kalcijeva gnojila in kakšen je sestav trav in detel. Na posestvu imajo za vsako

Na posestvu vsak teden premešajo in stehajo teleta, da ugotove, kako izkoriščajo hrano

kravo svojo gospodarako računice. Osnova jim je proizvodnja mleka. Brž ko da krava več mleka, kot je vodila po normalni krme, dobi nov obrok. Kontrolo vodi vsak dan, toda obrok se menja le vsak pet dni. Tako imajo vse krave v hlevu razdeljene po proizvodnosti v sedem skupin. Krmijo dvakrat dnevno, in prav tolikokrat tudi napajo. Napajati ženo na sivo, da se žival nekoliko sprehojlo. Določena primer krave je najbolj razviden v primeru krave »Clita«, ki daje letno 261 mleka dnevno. Za to količino mleka dajo štiri na dan: 7 kg sena, 15 kg koruzne silaše, 15 kg polnopravne pese, 15 kg suhih posnih rezancev in 8 kg krepkih krmil. Dnevni obrok velja 408 din. Če bo krepkih pet dni krava »Clita« dala več ko 261 mleka dnevno, ali pa manj, ji bodo obrok povečali ali zmanjšali. Mlečna proizvodnja, tehanje in živinorejsko oko so pokazatelj za normalno krmiljenje.

Še nekaj se je koristno uveljavilo. Marsikateri kmet trdi, da je lista krava dobra, ki molže do zadnjega, namreč, do telitve. To ne drži in je celo škodljivo. Z molžo do zadnjega izgubi krava najmanj 1000 l mleka v proizvodni naslednje laktacijske dobe (mlečna proizvodnja od telitve do na primer sedmega meseca). Na posestvu kravo obvezno prausa dva meseca pred telitvijo. Kravi najprej odzamejo močna krmila, nato silažo itd., tako, da pridejo celo na krmiljenje s slamo. Po tako slabi hrani krava nima več mleka, a po nekaj tednih ji krmo spet izboljšujejo. Rezultat preskušanja pove primer z »Oglo«: drugo leto bivanja na posestvu je imela 4572 kg mleka, a ker ji mleka niso v poznih brestih niso mogli ustaviti, je to vplivalo na njeno poznejšo molznost tako, da je imela v naslednji laktaciji samo 342 kg mleka. V četrti brestosti pa so ji davila meseca pred telitvijo mleko pravilno ustavili, in v naslednji laktaciji je imela 8103 kg mleka.

Seveda bi mogli o negi in krmljenju povedati še precej, toda namen tega članka je bil, vsaj v grobem pokazati, s kakšnimi sredstvi in metodami so na posestvu s povprečnim domačim materialom dosegli takliki uspehe. Posestvo je dokazalo, da bi slovenski živinorejci lahko v nekaj letih z zelo enostavnimi in cenovnimi sredstvi povečali proizvodnjo mleka, s čimer bi postala živinoreja aktivnejša in donosnejša, krave pa bi tudi velike potrebe po mleku in mlečnih izdelkih v naši prehrani. Jak

Z OKRAJNE KONFERENCE KOMUNISTOV OKRAJA NOVO MESTO

OKREPITI JE TREBA RAST SOCIALISTIČNIH ODNOSOV NA VASI

Na redni letni konferenci komunistov novomeškega okraja je 172 delegatov osnovnih organizacij v imenu 2210 komunistov poslušalo izbrano oceno okrajnega sekretarja OK Jožeta Borštnarja o političnem, gospodarskem in ostalem stanju v okraju, sodelovalo v zelo plodnem razpravljanju o nalogah, ki čakajo komuniste za nadaljnji dvig pokrajine ter izvolilo novo 51-člansko okrajno komite in 5-člansko revizijsko komisijo. Konferenca sta se razen skoraj vseh dolenskih ljudskih poslancev udeležila tudi člana CK ZKS Janez Hrabar in Tomo Brejč, generalni major Savo Vukelič in predstavniki ostalih političnih organizacij, ustanov in kolektivov.

Konferenco komunistov novomeškega okraja je treba šteti med najplodnejše politične posvetovalne na Dolenskem v zadnjih letih. Ocenila je rast Dolenske v tem kratkem, a po uspehih plodnem obdobju, hkrati pa prikazala, da so v teh najplodnejših letih prav komunisti stali vedno v prvi vrsti delavcev za obnovo in gospodarski dvig.

Konferenca je posvetila svoje delo predvsem naslednjim vprašanjem: kako uresničiti nove namerice nadaljnje razvoja gospodarstva v praksi, zagotoviti in

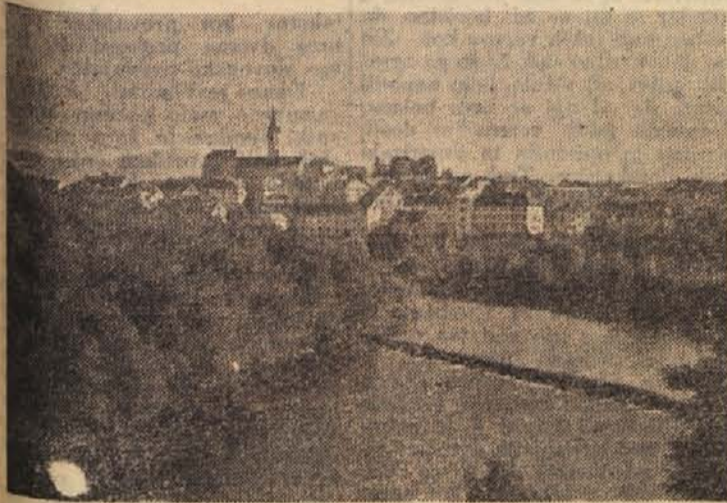
socialistično naziranje predstavnikov ljudskih odborov. »Napišimo veliko, čimveč, nekaj bomo že dobili!« Orientacija na pomoč je še vse preveč razvita, čeprav je rešitev za gospodarsko sorazmerno še vedno šibko Dolensko le v orientaciji na lastne sile, na iskanje in izkoriščanje vseh domačih možnosti in rezerv.

Z rastjo socialističnih odnosov na vasi na Dolenskem ne moremo biti zadovoljni, čeprav so kmetijske zadruge s svojimi odseki, zlasti živinorejskimi, dosegle zadnja leta viden napredek in

delavcev in uslužbencev, med njimi 287 komunistov, 180 žena in 100 mladincev in mladin. Ena perečih napač v delu teh organov je težnja po dvigu plač (fond plač se je lani dvignil v celoti za 11%) brez ustreznega dviga proizvodnje. Le 34% vseh zaposlenih v industriji dela po normah, čeprav so širše možnosti za normiranje dela. Premalo ostrine je v borbi proti gospodarskemu kriminalu, zlasti nevarni pa so pomirljivi odnosi do kriminalcev, do katerih celo nekatere OPO nimajo pravih odnosov.

Nad 1500 državljanov v okraju pa sodeluje v številnih organih družbenega upravljanja, v raznih obč. odborih, svetih in komisijah.

Vse naloge bodo organizacije SZDL skupno s komunisti laže in uspešneje reševale, če bodo politično in vsebinsko utrdile svoje vrste. Komaj 40 odstotkov volivcev je vpisanih v organizacije SZDL, kar pa nikakor ni pravilni odraz dejanskega razpoloženja delovnih ljudi v okraju, ki so v preteklem desetletju nešteto krat z delom potrdili, da so za socializem.

Novo mesto

okrepiti rast socialističnih odnosov na vasi, dati samopravljano globljo vsebino in čvrstjši organizacijski okvir, utrditi komunalni sistem in v njem predvsem zagotoviti dejansko aktivno sodelovanje državljanov, končno pa uresničiti politično in vsebinsko delo množičnih organizacij. O teh stvarih je dokumentarno govorilo sekretarjevo poročilo, njim pa je vedno tudi plodno razpravljanje delegatov in napotki tovaršev Janeza Hrabarja in Toma Brejča, ki so ju delegati in gostje toplotno pozdravili.

SAMO Z BESEDAMI NE BOMO URESNIČILI NOVIH SMERNIC

Organizacije ZK in SZDL so tudi v novomeškem okraju dodobra seznanile množice z bistvom novih smernic za nadaljnji gospodarski razvoj. Čeprav so se n. pr. tudi komunisti povsod strinjali z nadaljnjo smerjo v rasti našega gospodarstva, pa so občinski ljudski odbori predlagali za leto 1956 omejen proračunov, ki znaša v okraju kar milijardo in pol dinarjev, lani pa so proračun n. pr. zmanjšali za investicijski vred nekaj nad 96 milijonov din. Spet je prišlo do veljavne stave, pa nič kaj

znatno izboljšalo delo. Vsi regresi in ostala pomoč skupnosti je prinesla zboljšanje le privatnemu kmetičnemu proizvajalcu, zelo malo, ponekod celo nič, pa so se okrepili temelji za podružabljenje tistih proizvodnih sredstev, s katerimi naj bi zadruga kot organizacija kmetov dvigala proizvodnjo. Pomanjkanje socialistične perspektive je najresnejša pomanjkljivost kadrov in organizacij, ki delajo na vasi. Skrb za razvoj zadrugaštva je bila prepuščena v veliki meri le okrajni zadrugi zvezi, občine pa se za zadruga prav malo zmenijo in ne vidijo v njih osnove za svojo gospodarsko politiko. Za boljše delo in razvoj zadrug bodo komunisti morali bolj skrbeti tudi za kadrovske vprašanje v KZ in sploh za poglobljeno politično delo Socialistične zveze na vasi.

ZA DEJANSKO ODOLOČANJE DRŽAVLJANOV V SAMOUPRAVI

Navzlic raznim negativnim pojaviom pa je delavsko samopravljavanje tudi na Dolenskem že krepko zaživelo in v celoti upravičilo svoj obstoj. V 88 podjetjih je v organih samopravljavanja 988

ZADRUŽNO KMETIJSKO GOSPODARSTVO V ŽEPOVCIH bo proslavilo desetletnico uspešnega dela

Združno Kmetijsko gospodarstvo v Žepovcih je edino podjetje te vrste, ki je raslo iz KDZ »Franc Rozman-Stane«, ki je po reorganizaciji ostalo kot samostojna zadruga v okrajnem obsegu. Sedaj je žepovska zadruga edinstven primer v Apasiški kotlini in v pomurskem okraju sploh, ki je omela na svojih trdnih temeljih kot vzor dobro urejenega združnega kmetijskega gospodarstva. Letošnjo pomlad, 22. marca, bo poteklo 10 let, odkar je bila ustanovljena in takrat bodo na sedežu zadruge v Žepovcih svečano praznovali to desetletnico.

Vkljub precejšnji razdrobljenosti združnih parcel po vaseh Žepovci, Ziberici, Nasova, Janhova in Konjišče, ki obsegajo 359 ha zemlji, je obdelava tod dokaj uspešna, ker prevladuje v združnem kolektivu zavestna disciplina ter so vedno bolj uveljavlja način delavskega samopravljavanja. Žepovski zadrugniki si predvsem prizadevajo, da bi poljedelali njive in travnike, saj sta izboljšanje in živinoreja osnovni panogi. Razen živane na ohišnicah redke žepovski zadrugniki le 140 simentalskih goved. Tudi s svinjarcje se bavijo, vendar v manjšem obsegu. Zadruga je tudi v mehanizaciji dokaj napredna, saj uporablja kar tri traktorje. Slabšega bodo letos za nekaj potrebnih priključkov. Lanškotni hektarski donosi na žepovskem zadrugnem posestvu so bila najlepši v razdobju zadnjih

desetih let, saj je bil povprečen donos pri žitaricah 22 do 25 metriških stotov ter je dala pšenica sorte »Kadolovec« po 1 ha 2500 kg, rž sorte »Tanamer« 2400 kg, ječmen 2300 kg. Zelo dobro sta obrodila tudi pisa, krompir itd. Lanškotni setveni plan je bil stoostronno izvršen ter so posejali žepovski zadrugniki 73 ha njav z žitaricami. Lansko leto so na posestvu temeljito gnojili travnike s kompostom in z umetnim gnojilom ter spričo tega dvignili pridelek sena in otave za 100 odst.

Zadruga ima težave zlasti zaradi pomanjkanja stavbenega lesa, ker ji je bil pred leti v izkoreninjen doli gozd odvet. Zelo pereče je tudi vprašanje popravila stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopij.

NEPRAVILNO PREHITEVANJE

Vozniki motornih vozil se čisto upravičeno jeze nad vozniki vpreg, ker vozijo le-ti običajno bolj po levi kot po desni strani in puščajo živino kjerkoli samo, pa čeprav je plašljiva. Zaradi teh nepravilnosti pride seveda večkrat do nezaželenih prometnih nezd, ki čisto terjajo tudi hude posledice. Večkrat pa se tudi zgodi, da čeprav je prizadeta vprega, povzroči nezgodo voznik z avtomobilom. Tako je bilo tudi pred dnevi na Mariborski cesti v Celju. V smrti proti Konjicem je vozil z vprego ob desni strani ceste voznik Mihael Korošec. Iz nasprotne strani pa sta tedaj vozila dva voznika prav tako z vprego, drug za drugim, in sicer nekoliko bolj proti sredini ceste in ne strogo po desni strani. Za prvimi vozom, ki ga je vozil Korošec, je pripeljal z resnim avtomobilom

S SEJE SVETA ZA URBANIZEM OLO GORICA

URBANISTIČNI NAČRTI NOVE GORICE

Na svoji drugi seji v torek je Svet za urbanizem OLO Gorica razpravljala o raznih organizacijskih vprašanjih urbanistične službe, dalje nekaterih problemih v zvezi z nadaljnjo gradnjo in razvojem Nove Gorice in o stanovanjski problematiki v goriškem okraju. Seji so prisostvovali tudi zastopniki okrajnih Svetov za gospodarstvo in zdravstvo, Občinskih ljudskih odborov in Odbora za gradnjo Nove Gorice.

Predsednik ing. arh. Teodor Lojk je v uvodu poudaril, da se je goriški okraj z vidikov urbanizma in gradbeništvu v svojem nastajanju zadovoljivo razvijal, kar sicer velja tudi za ostalo Primorsko. Naselja so razen Goriških Brd in dela Vipavske doline, strnjena in v primernih razdaljah od važnejših cest in ostalih komunikacij. V prihodnje mora sodobni urbanizem predvsem zagotoviti strnjeno in celovitost krajev, ohranitev kmetijskih površin ter po možnosti zavarovanje zgodovinskih, kulturnih in drugih specifičnih značilnosti in svojstev posameznih naselij.

Večina občin v goriškem okraju še nima regulacijskih in urbanističnih načrtov. Naselja so se zato po priključitvi širila in razvijala brez neke daljše perspektive in načrtov, kar pa spričo omejenega obsega gradenj k sreči ni imelo hujših posledic. V prihodnje pa je treba zagotoviti načrten razvoj vseh, zlasti še večjih krajev. Na seji so sklenili, da morajo pristojne občinske komisije najpozneje do 1. aprila t. l. določiti parcele, ki so primerne za razne gradnje. Tako bodo zagotovljeni potrebni tehnični pogoji za normalno gradbeno sezono v prihodnjih dveh letih, medtem pa naj bi vse občine poskrbele za izdelavo urbanističnih načrtov.

Te ovire pa seveda odpadejo povsod, kjer že imajo urbanistični načrt. Težava je morda le v Ajdovščini, kjer regulacijski načrt razvoja mesta določa zazidavo tako imenovanega Trnja ob Hublju, ki je last cerkvene oblasti. Le-ta noče zamenjati in ne prodaja parcele, ki meri okoli 2 hektara, čeprav je Občinski ljudski odbor ponudil v zamenjavo dva in polkrat večjo površino, nedaleč od mesta blizu vasi Cesta. Cerkev je zaradi številnih intervencij in negotovanja ljudi, ki bi radi čimprej začeli graditi hiše, slednjim sicer pristala na zamenjavo, toda v razmerju 7:1 v korist njenega zemljišča. Občinski ljudski odbor na ta pogoj razumljivo ne more pristati in je celotno vprašanje predložil v posto-

peki in nadaljnje reševanje okrajnemu Svetu za urbanizem, le-ta pa pristojnim republiškim organom. Lani so v goriškem okraju s sredstvi družbe in zasebnikov zgradili skupaj 130 stanovanj, kar je največ po vojni, vendar zelo

Utonil je v vodi pred hišo

Dne 11. januarja so se Anton Fabjan vračal iz zadrugne gostilne v Skočjanu pri Novem mestu okoli 23 ponoči proti domu. Kakšnih 20 metrov pred domačo hišo je padel v nezavest in obležal v vodi, v kateri se je nato zadušil. Večkrat je imel hude živčne napade, ki so mu zdaj povzročili tudi smrt.

V tečajih čez 500 dolenskih deklet

Izmed predvidenih 25 gospodinjstvih tečajev jih dela doslej že 18, še nekateri pa bodo začeli delati v tem in prihodnjem tednu. Nad 500 deklet z veseljem obiskuje pouk. Učinkovita pomoč in sodelovanje učitelje za gospodinjstvo se v tej sezoni še prav posebej pozna. Tečaj, za katerega je sestavil enoten učni spored Okrajni gospodinjstvi center v Novem mestu, obsega predvsem pouk gospodinjstva za kmetička dekleta. Razen izrazito gospodinjstvskega dela (kuha, silvanja itd.) imajo dekleta vsak voden tudi šest predavanj iz kmetijstva in splošne izobrazbe. Tudi v tej zmiri pa ni uspela organizacija večjega števila kmetijsko-gospodarskih šol za tante. Strnjen pouk imajo kmetičke fantje le v Mirni peči in Sentjerneju.

Zelo dober uspeh je imel tudi tromeščni kmetijsko-gospodinjstvi tečaj, ki ga je priredil v Dobriču Okrajni gospodinjstvi center. Obiskovalo ga je 23 deklet iz dobriške doline, zdaj pa je tak potujoči tečaj v Sadini vasi.

Uspehi malih asanacij na Tolminskem

V bivšem tolminskem okraju so lani asanirali sedem vaskih vodovodov. Razen tega so z gnotno in materialno pomočjo ter sodelovanjem gospodinjstvi center tudi več raznih drugih objektov, predvsem gnojilne in gnojilnih jam. Za asanacijo 30 gnojilšč so razen že omenjene pomoči prebivalstva, prispevali OZZ, OLO in Glavni odbor RK Slovenije skupaj 2.700.000 dinarjev.

V tolminski občini so napeljali 1000 metrov kanalizacijskih cevi v vaseh Temljine, Grahovo, Koritnica pri Grahovem, Stržišče, Kal pri Stržišču, Bača pri Podbrdu, Rut in Grant. Bivši občinski ljudski odbor Grahovo je prispeval za izpopolnitev in ureditev kanalizacijskega omrežja 450.615 dinarjev, prebivalstvo pa je opravilo 6500 prostovoljnih delovnih ur. Vrednost kanalizacije se je s prispevkom prebivalstva povečala na okoli 1.500.000 dinarjev. M. D.

POMEMBEN USPEH Tovarne poljedelskih strojev v Mariboru

Prototip hidravlične stiskalnice za olive pred transportom v Kaštel Stari

Maribor, 18. januarja. Včeraj nas je vodstvo Tovarne poljedelskih strojev v Mariboru obvestilo, da so uspešno izdelali prototip velike hidravlične stiskalnice za olive. Te dni bodo stiskalnice že transportirali v Kaštel Stari, kjer jo bodo na Inštitutu za oljarstvo preizkusili. Če bo prestala vse preizkušnje, jih bo začela Tovarna poljedelskih strojev v naslednjih mesecih poizkusno serijsko proizvajati. V septembru in oktobru bodo pa menda že montirali prvih dvajset v nekaterih dalmatinskih oljarnah. Prototip je rezultat kooperacije 4 podjetij, Metalne, Železarne Ravne, mariborskega Remonta in Tovarne poljedelskih strojev. Uvozili so samo črpalko. Strokovnjaki zatrjujejo, da bodo verjetno že za poizkusno serijo izdelali doma tudi nekaj črpalk in da na uvoz v bodoče sploh ne računajo.

Konstruktorji Tovarne poljedelskih strojev so pričeli pred enim letom proučevati razne sisteme stiskalnic, ki jih delajo v inozemstvu, in iskati najpriladnejši tip za naše potrebe. V sodelovanju z avstrijsko firmo

Jessernig so dalj časa preizkušali v Inštitutu prototip, ki ga je izdelalo to podjetje. Ta prototip je imel več pomanjkljivosti, ki so jih konstruktorji Tovarne poljedelskih strojev pri izdelavi sedanega domačega prototipa povsem odpravili. Stiskalnica bo iztisnila naenkrat približno 400 kg oliv. Celotna sila, do 450 atmosfer, ki deluje na maso, pa znaša 502 toni. Predvidevajo, da bomo dobili z novo stiskalnico letno za 2 do 3 odstotke olja več, kar bi pri celotni povprečni letni proizvodnji znašalo blizu tri četrt milijarde dinarjev. S tem, da bodo stiskalnice stale 4 do 5 milijonov, bi se že v enem letu amortizirala vrednost dve sto stiskalnic, ki bi jih najnujnejše potrebovale dalmatinske in istrske oljarne.

Tovarna poljedelskih strojev je imela pri izdelavi prototipa precej težav z nabavo materiala. Z delom bi po dogovoru morali končati že do 1. oktobra. Med drugim je delo zadržal tudi požar v Železarni Ravne, ki je šele pred nedavnim lahko izdelala kompliciran odliček 2-tonskega cilindra, prvi tak izdelek v državi. Sodelovanje z Železarno Ravne, Metalno in Remontom predstavlja za Tovarno poljedelskih strojev bodočo osnovo za redno proizvodnjo hidravličnih stiskalnic za olive. Ta kooperacija je že pri začetnem delu pokazala, kako potrebno je, da se podjetja združujejo, saj se da tako rekoč brez uvoza marsikaj napraviti tudi doma.

Prototip hidravlične stiskalnice je Tovarna poljedelskih strojev izdelala pod vodstvom ing. Aleksandra Božičeva, konstruktorja Draga Hlebeda ter s pomočjo prototipne skupine, ki jo vodi mojster Franc Zemlarič. S.

Seminarji za žene v Mariboru

V Mariboru je Glavni odbor Zveze ženskih društev organiziral štiridnevni seminar za tovaršice, ki delajo v Zvezi ženskih društev, v družbenem upravljanju, delavskem samopravljavanju in tudi drugače javno delujejo. Seminarjem prisostvujejo tudi tovaršice iz murskosoboškega, celjskega in ptujskega okraja. Seminar je v torek otvorila Angela Očepek, predavateljica so pa tovaršica Vida Tomšič, dr. Jože Potrč, Vlado Majhen, Angela Očepek, ing. Vilma Pirkovič, Krivic Ada, Arko Nika in Albreht Roman. Na teh seminarjih se bodo žene seznanile z raznimi vprašanji, ki zadevajo njihovo sodelovanje v političnih in družbenih organizacijah.

Tovarna dekorativnih tkamin LJUBLJANA, Celovška c. 280

i š č e NABAVNEGA REFERENTA

zaželeno znanje v kovinski stroki 193

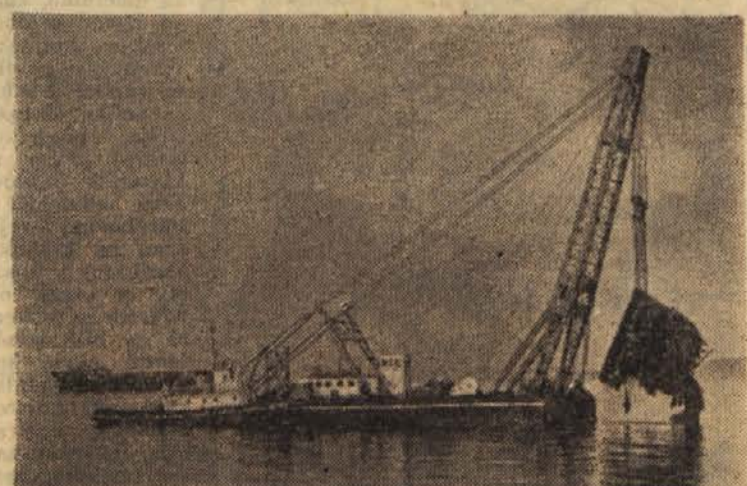
Blizu 40 milijonov manj na dnu morja

Te dni je posebna tovorna ladja Maona 6 (bivši Radnik) odplula izpred koprškega pristanišča z okrog 1500 ton ostankov kovinskega podladija med Kopro in Izolo potopljenega italijanskega čezoceanskega parnika Rex. Skupaj 15 velikih kosov trupa nekdanje luksuzne potniške ladje je prepeljala v Solinski bazen pri Splitu, kjer jih bodo razrezali na manjše dele in približno po 25 dinarjev za kilogram prodali našim železarnam za predelavo.

S tem pa delo kolektiva splitškega podjetja Brodospas v koprskem zalivu še ni končano. V globini kakih 15 m čakajo na prevoz do jeklarskih peči še dobre tri četrtnine podladija velikana Rex. Zato se skorajda ob obali v neposredni bližini Kopra dalje mudi ekipa potapljačev, ki bodo z varilnimi aparati morali vse letošnje leto kaj sprotno ravnati, da bodo narezali dovolj stotonskih kosov za nov transport. Nadladije in pčlo četrtno podladija so namreč rezali kar sedem let, vtem ko bo ena sama

ekipa varilcev nekako kos ostanku trupa na dnu morja komajda do konca leta 1960.

Spričo tega bo plovni žerjav Veli Jože še večkrat vzbujal pozornost v koprskem zalivu, kjer bo med letom na novo narezane kose trupa parnika Rex najprej v dveh, treh tednih dvignil iz globine in prenesel malodane na obalo, nato pa jih v nekaj dneh naložil na več sto metrov daleč usidrano ladjo Maona 6, ki zaradi ekonomičnosti pač pripluje semkaj šele tedaj, ko je ves njej namenjen tovor izrgan v J. K.

Naš »Veli Jože« je največji električni plovni žerjav v Evropi (Nemci imajo le večjega parnega). Zgradili so ga leta 1949 na Holandskem in lahko naenkrat dvigne 350 ton težko gnoto 36 m visoko (merjeno do zgornjega roba torova). — Na sliki: »Veli Jože« prenaša 140 ton težak kos trupa parnika Rex z obale na posebno tovorno ladjo Maona 6 (v ozadju levo).

Rudniki in topilnica antimona in svinca Zajača

razpisujejo

NATEČAJ

za sprejem v službo, in sicer:

- 2 RUDARSKIH INŽENIRJEV po možnosti s prakso
- DIPLOMIRANEGA PRAVNIKA
- 4 JAMSKIH NADZORNIKOV s šolo in prakso
- 3 RUDARSKIH ali TEHNOLOŠKIH TEHNIKOV
- EKONOMISTA s srednjo strokovno izobrazbo, po možnosti s prakso

Samska in družinska stanovanja zagotovljena. — Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. — Prošnje pošljite na gornji naslov s kratkim opisom doseganega službovanja in s kratkim življenjepisom. 203

MORALA KRITIKE

Gre za literarno kritiko, za tisti njen element, ki je prvi pogoj načelnosti. Gre za etiko kritike, za kritikov odnos do literature, pisatelja in dela. Kriterij pri presoji dela je o marsičem odvisen od tega, ali se lotimo kritike z oboje v analizi in oceni dela, ali pa sklepamo glede vesti kompromise.

Kompromis nastane navadno, kadar je kritik za prijateljsko ali kako drugo uslugo dolžan hvalnost piscu, čigar delo ocenjuje. Takšen kompromis lahko postane tudi verižni pojav, kajti usuga zahteva protiuslugo, en kompromis sproži drugega. Takšna vrsta kompromisov korumpira kritiko. Kritik, ujet v tak kompromis, ne le da enostransko ocenjuje literarno delo, temveč se znajde v položaju, da ocenjuje literarno delo tudi proti svoji vesti. Kritik izgublja zaupanje v lastno sodbo tudi pri kakem drugem delu, glede katerega ni da bi moral imeti obzirnostne pomisleke subjektivne narave. Kritik zamaš poizkušaja rehabilitirati svoj kriterij. Bralci so občutljivi za moralo kritike. Bralci imajo izostren čut za odkritosrčno in resnično besedo. Kritika je lahko duhovita, iznajdljiva, ostroumna, pa vendar ljudje ne verjamejo, če ni dosledna v načelnosti.

Moralo kritike izgubimo tudi, če izvira kritika iz klikarskih družtev. Težnja po združenem, kampanjskem reklamiranju kakega dela lahko koristi tistemu delu, lahko mu pripomore, da ga ljudje kupujejo in bere, kritiki sami pa lahko mnogo škoduje. Organizirana reklama, izražena v recenziji, lahko popači objektivno gledišče in ustvari celo orstvo poklicne kritike, pri kateri bodo pestnost obračunavanja literature zamenjale koristi reklame. Ta vrsta organizirane reklame, nasprotna značajski reklame, se lahko zelo neslišno vtihtopi v kulturno življenje. Ta vrsta organizirane reklame ima tudi svoje instrumente, s katerimi običajno prikriva svoje težnje. Izkušeno oko bo opazilo te njene instrumente. Takšna vrsta kritike se običajno omeji na osebne vtise, v katerih namesto odkritosrčne note zavzame problematični patos, očasi spretno, očasi pa nerodno glumljenje »doživetij«. V takšnih primerih se kritik navadno zateče h kvaziobjektivni zamegljeni stvari in običajno bi lahko z analizo ugotovili v takšnih recenzijah več protislovij.

Morala je v stališču kritike. V njeni doslednosti in čistosti pobuda. Tudi če ima kritik svoje stališče, lahko stori napako, se lahko zmoti v sodbi, lahko slabše, površneje izrazi svoje mnenje. Jasno pa je videti, da se njegova etika, njegov čut odgovornosti nasproti literaturi in bralcem, ki jim je kritika namenjena, nista izveerila temu stališču. Kritik je lahko v svojih sodbah tudi protisloven; pa mu teh protislovij ne bodo šteli v greh, če je videti, da so posledica njegove dobrohotnosti, res ognjevitnega razvoja misljenja. Če pa so ta protislovja posledica njegovega breznačelnega odnosa do literature, če so sad njegovega taktiziranja, njegove osebne politike, njegove omahljivosti, tedaj njegova kritika izgubi učinek. Če je kritika duhovita, jo bere človek kot zanimivo literaturo, ne pa več kot kritiko.

V osakdanji govorici radi zamenjamo pojem »imeti hrbenico« s pojmom »imeti stališče«. Imeti hrbenico pomeni »držati«, »zadržati« na svojem stališču, ne sklepati kompromisov, biti samosvoj, samostojen in cel v misljenju in presoji. Nastopiti proti organizirani, kampanjski reklami, če imamo opraviti z njo, izročiti svojo kritično besedo brez bojazni, da bo prizadela ambicijo kogarkoli. Dogaja se, da zaide o to brezkompromisno stališče temperament, ki je pri mladih pisateljih naraven in ki lahko da literaturi ustvarjalno pobudo, toda temperament sam po sebi, brez slehernega pravega, resničnega doživlja in polnega, doslednega prepričanja, lahko negativno vpliva in škoduje morali kritike, če ga usmerjajo osebne ali klikarske koristi. Temperamentna pohvala ali temperamentna odklonitev imata lahko v svojih temeljih tudi politiko subjektivnih, problematičnih odnosov do pisateljev, katerih dela ocenjujemo.

Kritike, v katerih so pobude problematične, ne žive dolgo. Trajne so kritike, pisane z notranjim ognjem prepričanja in brezkompromisnim stališčem. Kritike klikarskega, reklamnega tipa lahko povzročijo občasne zmote in zablude, toda tudi te ne žive dolgo. Seneca, kritika, v kateri je izraženo brezkompromisno stališče, ne bi smela trpeti takšne »kritike«. Ena njenih nalog je, da brant načelna mnenja.

VELIBOR GLIGORIĆ
(iz beogradske revije »Savremeni«, januar 1966)

NOVOSTI NA KNJIŽNI POLICI

TRI MLADINSKE KNJIGE

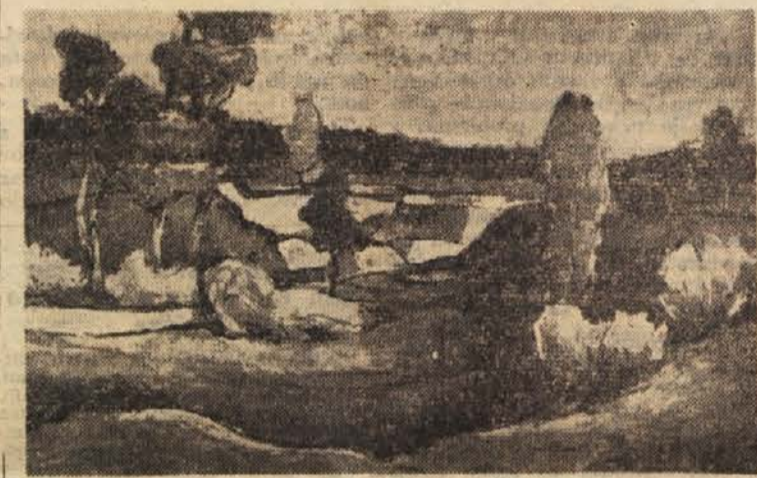
»VESELE ZANKE« GRIGORA VITEZA, »VESELA ABCEDA« VERE ALBREHTOVE IN »MOJ DEŽNIK JE LAHKO BALON« ELE PEROCIJEVE

Založba Mladinska knjiga je konec preteklega leta slavila desetletnico svojega obstoja. Ob tej priložnosti predstavnica ustanove tovarišica Zorka Peršičeva navedla, da je založba, ki je začela z delom že v skromnih razmerah v času narodnoosvobodilne borbe, izdala v desetih letih nad 500 mladinskih del, od tega dobro polovico del slovenskih pisateljev. Številka je že sama po sebi zelo visoka, če pa upoštevamo še priznane in poznano skrb založbe za kvaliteto knjig tako v vsebini kot v opravi, je treba Mladinski knjigi čestitati za njeno uspešno delo v izdajanju knjig za mladino. Njene redne zbirke, kot Čebelica, Cicibanova knjižnica, Knjižnica Slovenija, Knjižnica za šolarje, Zbirka najlepših pravljic in pripovedk »Zlata ptica«. Knjižnica za odraslo mladino, potopisji, nova zbirka Priroda in ljudje, v kateri naj bi med drugim izšle tudi preproste zgodovine slovenskega slovo, svetovne umetnosti in arhitekture, zgodovina glasbe in zgodovina svetovne književnosti, poorh pa še knjižnica za obvezno šolsko čtivo z 80 knjigami iz domače in svetovne literature, ki bo po programu založbe realizirana v prihodnjih petih letih, vse to pričča ne samo o obsežnem programu, temveč tudi o odgovornem ogromnem delu, ki ga založba načrtno, vestno in z uspehom opravlja.

Nedavno so pri Mladinski knjigi izšle tri knjige za najmlajše bralce. In to: ugankne hrvaškega pesnika Grigora Viteza »Vesele zanke« v prevodu pesnika Pavla Goljca, »Vesela abeceda« Vere Albrehtove in slikarica Ele Perocijeve »Moj dežnik je lahko balon«.

Od jugoslovanskih mladinskih pisateljev smo v slovenskem prevodu dobili že nekaj lepih knjig, med njimi Branka Čopića, Gustava Krkleca, Desanka Maksimovičeva, zdaj pa še Grigora Viteza. Prvo srečanje mladih slovenskih

bralcev z Vitezom bodo te ugankne. Petinadvajset jih je, nekaj domiselnih, svržih je med njimi, kot n. pr. Radio. Knjiga, Vlak s popotniki, Jelen, Elektra in še katera. Žal pa je tudi nekaj starih poznanih ugankarskih motivov od češnje, ježa, čebule, mavrice in dve, tri, ki so sicer dobro zamišljene, a slabo izpeljane (Oči, Letalo). Za vsemi ugankami pa je vseeno čutili izvirnega, duhovitega in domiselnega mladinskega pesnika, ki razume otroka in mu zna govoriti. Takega ga bodo naši otroci še srečali, najbrž bo to srečanje še bolj prijetno, saj pri-

Jože Polanjko: Gramozna jama (olje)

Z OKRAJNE SKUPŠČINE »SVOBODA« IN PROSVETNIH DRUŠTEV V CELJU

Kjer so se trudili — uspehi niso izostali

V nedeljo je bila v Celju okrajna skupščina »Svobode« in prosvetnih društev. Udeležili so se je tudi tov. Ivan Regent, predsednik Zveze »Svobode« in prosvetnih društev Slovenije ter predstavniki okraj. Kot po navadi, je tudi tokrat uvodoma zapel možki pevski zbor »Svoboda« Celje.

Svet »Svobode« in prosvetnih društev okraja Celje je na tej skupščini med drugim poročal, da deluje v okraju 15 »Svobod« in 88 drugih prosvetnih in kulturnih društev. Vsega je vključenih blizu 8000 članov, polovica jih je tudi aktivnih. V minulemu letu se je število članov povečalo pri društvih v Laškem in Zrečah. V Sošanju in Podsedri so ustanovili mladinske odseke. To je zelo pohvalno, kajti v mnogih društvih v mestu in na podeželju manjka mladine. Knjižnice so ustanovili svoj orkester, postavili so lani povečali število pevskih, dobrotniki učitelji si bodo tudi vnaprej prizadevali, da bi pritegnili k društvenemu delu čim več kmetične mladine. Celjska »Svoboda« ugotavlja, da se je število članstva zvišalo, vendar še vse premalo s številom zaposlenih delavcev in delavk. Tudi in primanjkuje ustreznih prostorov za izobraževalno in kulturno delo društev.

tudi omenjenemu vprašanju večjo pozornost, saj so v letošnje proračune vnesli ustrezne zneske kot pomoč knjižnicam.

Po ocenjevanju dela knjižnic je v okraju najboljša Mestna ljudska knjižnica v Celju. Le ta redno dobiva od občine proračunska sredstva, kar ji omogoča nabavljanje vseh novih knjig v več izvodih. Knjižnice je pri Celjanih zelo priljubljena. Lani je celjska knjižnica posodila članom približno 38.000 raznih knjig. — Njeni prostori pa so, spričlo povečane, delo, postali pretečni. Pristojno bodo zato morali kmalu rešiti tudi to vprašanje. Med najboljšo sodijo še knjižnice v Rogaski Slatini, Rogatecu, knjižnica »Svobode« Celje, ter knjižnice v Storaš. Slovenskih Konjicah in v Polzeli.

Skoraj vsa društva so lani zelo razvila kulturno umetniško dejavnost. Delovanje v igralških društvih je postalo najbolj priljubljeno. Spričlo razširjenosti in množičnosti je ta vrst postala ena najboljših oblik vzgojnega dela, zlasti še na podeželju. — V celjskem okraju deluje 92 igralških društev, ali približno 12 odstotkov vseh

društev v Sloveniji. Po prijavah so igralške družine lani pripravile 310 amaterskih gledaliških predstav. Ker imajo nekatere družine boljše materialne možnosti za svoje delovanje, so se razvile v sistematično delujoče ljudske odre. Odlikuje jih precejšnja igralška raven, imajo pa tudi smisel za repertoar. Taki odri so v Velenju, Sošanju, Dobruhi, Senturju, Smarju pri Jelšah itd. Družine so bile lani v večji meri deležne pomoči društev ter okrajnega odbora. Tako delo bodo nadaljevali v večjem obsegu, pri čemer jim bodo koristile dosedanje izkušnje.

Razen dramskega delovanja, je v okraju precej razvita tudi pevsko-glasbena dejavnost. Registriranih je 63 pevskih zborov, od tega jih 27 redno deluje. Toda, tudi tu je precej težav. Manjkajo jim pevovodje. Zato bodo letos v okraju priredili pevovodski tečaj. V mestu in okolici je tudi 12 godb na pihala in več manjših orkestrrov. Za glasbeno vzgojo mladine redno skrbijo glasbene šole. Razen omenjenega pomagajo pri ljudskoprosvetnem delu tudi nekatera dru-

ga društva. Kjerkoli so se trudili, uspehi niso izostali.

Na okrajni skupščini so mnogo govorili o oblikah dela, uspehih in neuspehih ter tudi o bodočih nalogah društev v ljudskoprosvetnem izobraževanju. Ljudskoprosvetno delo ni morebiti zgolj skrbi društev, marveč morajo to vzgledno delo, zlasti na vsaj, podpreti tudi druge organizacije.

Nekatera koristna napotila za bodoče delo prosvetnih in kulturnih društev je dal na skupščini v Celju tudi predsednik Zveze »Svobode« in prosvetnih društev Slovenije tov. Ivan Regent.

F. K.

WILHELM LEHMBRUCK moister nemške plastike

Med novejšimi nemškimi kiparji zavzema Wilhelm Lehmbruck prav posebno izrazito in pomembno mesto. Ta leta 1881 v Duisburgu ob Renu rojeni rudarski sin je v svojem razmeroma kratkem življenju dosegel soglasno priznanje doma in po svetu. V njem se je zdelo, da so je vsa moderna nemška plastika manifestirala s prepričevalno, zares elementarno silo.

Lehmbruck je kasno začel zoreti. Do svojega tridesetega leta se je samo učil, si skušal pridobiti kar največ tehničnega, čisto obrtniškega znanja, da bi se mogel potem z večjo svobodo lotiti nalog, ki jih je videl ves čas pred seboj. V njegovem razvoju je videti napor za izpopolnitev, za katero se je pripravil z vso prednamestno in resnostjo. Nisrunkovitega, nič naključnega ni v njegovem začelnem delu, ki prav zato tudi dolgo časa ne pokaže nič svojiskega. Šele ko se je leta 1910 preselil v Pariz, kjer je spoznal Rodina, Maillola in Brancusija, se je začela naglo razvijati njegova pot od prvotnega klasičnega dojemanja do eksperimentalnosti, ki jo je aktualno dosegljiv v nekajih »novogotskih« stilizacijah in močno poudarjenih muzikalnostih. Vse bolj se kaže, kako ga pelje pot k čistosti izraza, kako zadržuje in kroti gibanja in poudarja notranjo dinamizem.

Po izbruhu vojne se je vrnil v domovino in nadaljeval iskanja svoje prave podobe; čistega plastičnega izraza. Nič več mu ni za slikovitost, za naturalistično lepoto — išče samo še telesnost, pravo plastično obliko, ne več površinskega vtiska.

Lehmbruckovo delo je ostalo, ko si je leta 1919 sam končal življenje, fragment. Tragični smrti njegovih del, s katerimi se ni izrazil vsega, kar je imel povedati, ni samo odraz njegove osebnosti. To je znak časa, to je obup in raztrganost celega pokolenja v Nemčiji okrog prve svetovne vojne. Od tod je mogoče razumeti njegovo krhkost, njegovo zadržanost in mišnost, še bolj pa njegovo vidno ljubezen do solinid.

V Hannoveru je bila nedavno razstavljena Lehmbruckovih del, ki jo je priredila omdobna Kestner-Gesellschaft. Razstava je zbirala poglavitna njegova kiparska, slikarska in grafična

dela, v glavnem iz let umetniškega zorenja 1910—1919. Razstavljenih je bilo 43 plastik v bronu, vitem cementu itd. Poleg kipov pa 17 oljnih slik, 40 jedkamic in litografij, skupaj 116 eksponatov. Olja so večinoma nedovršena, komaj skiče, vendar pa v svoji strastnosti divje ekspresivne. Zanimivo je, da je ta izraziti plastik ustvaril tudi lepo številno jedkanje, ki so docela samostojna, tudi tehnično pristna in mojstrsko dovršena dela.

L. A.

Nagrada NIN — Mirku Božiču

Uredništvo revije »Nedeljne informativne novine« je podelilo nagrado v znesku 500.000 dinarjev za najboljši roman v minulemu letu zagrebškemu pisatelju Mirku Božiču za njegov roman »Neizplakanje«.

Ta Božičev roman, ki je pravzaprav nadaljevanje že objavljenega romana »Kurlani«, obravnava tematično iz življenja dalmatinskega Zagorja izpred druge svetovne vojne. Božič je prejel že več literarnih nagrad. Njegov roman »Kurlani« je leta 1953 nagradilo Društvo hrvaških književnikov. Leta 1949 je Božiča nagradila tudi vlada LR Hrvatske za dramo »Moje« ter Zvezna vlada za dramo »Umik«.

Nova literarna imena

Izmed štirih romanov, predloženih za odkup na natečaju sarajevske »Narodne prosvjete«, so tri napisali dostik neznamni pisatelji. Zlatan Djukić, novinar iz Zagreba, je napisal roman »Vetrovi sa gorae«, Milan Žeželj, profesor iz Zagreba, roman »Umorno stolec«, Mladen Markov iz Pančeva pa »Hroniko o zaboravljenom seluc«. Samo enega izmed predloženih romanov za odkup romane »Telečji odresci« je napisal knji-

VLADIMIR LEVSTIK sedemdesetletnik

Danes praznuje svoj jubilej, sedemdesetletnico življenja slovenski pesnik, pisatelj in prevajalec Vladimir Levstik. Rojen 19. januarja 1886. v Smihelu nad Mozirjem. Njegov glavni in vsestranski odini poklic mu je bila književnost. Živel je od peresa in napisal nemalo originalnih

tekstov, kot prevajalec pa je brez dvoma prekosil številno vse slovenske prevajalce.

Danes je Vladimir Levstik poznanih malo, vendar je že v gimnazijskih letih s pridom gojil vezano besedo. V času, ko je blestela Moderna, s predstavniki katere se je Levstik mnogo družil in dopisoval, je njegova pesem posebej originalna in je s svojo pesemno, novo lirično noto, kakršna do takrat nismo bili vajeni, vzbudila mnogo pozornosti. Se več zaradi tega, ker ni, kakor večina tedanjih in kasnejših pesnikov, hodil po stopinjah Moderne. Vendar je Levstik svoje pesniškele le v »Ljubljanskem zvonu« in v »Slovancu«, nikoli pa ne v samostojni pesniški zbirki. Tudi je pesem kaj kmalu opustil. Vedno ga je bolj privlačevala, tako pred prvo svetovno vojno in zlasti po njej, nevezana beseda. Njegovi pripovedni teksti z realistično tendenco pisanja, z naturalističnimi odtiski, z naglajnem k satiri in ironiji, spretno včasih že artistično pisani, sodijo v posebno poglavje slovenske proze in predstavljajo njih avtor svojevtrstno, čisto posebno pisateljsko osebnost. Z nekaterimi najboljšimi posrečenimi novelami vsekakor zasluži knjižno izdajo izbranega dela, vsaj najboljšega, ki bi znova, morda v boljši luči, predstavilo slovenski kulturni javnosti pisateljsko podobo Vladimira Levstika. Tega ne zaslužijo samo kot pomemben kulturni delavec, temveč terja to kvaliteto nekaterih njegovih del, ki zdaj brez pisateljeve krivde nekakotejonejo po starih letnikih nekdanjih literarnih revij v pozabo.

Plodno delo pisatelja Vladimira Levstika se je manifestiralo od l. 1909. v naslednjih knjižnih: zbirka novel »Obsemenje« (1909), satirični roman »Višnjeva renatic« (1910—1920), ljubljanski roman »Zaniski Tine Gramontove« (1919), eno najboljših njegovih del, povest iz prve svetovne vojne »Gadije mnenje« (1918), povesti »Rdeči Volk in Minehaha«, »Hilariji Permat« (1926—1927) problematična povest »Pravica kladivca« (1926) in druge. Vse to ni malo, a vendar še zdaleka ne vse delo, ki ga je opravil Vladimir Levstik v preteklih letih kot pesnik, romaničar, pisec, novelist, esejist in zlasti kot prevajalec.

Vladimir Levstik prevaja v slovensčino iz zakladnice svetovne literature že od mlada izmed prve svetovne vojne. Obsežnost njegovega prevajalskega dela vzhujva spoštovanje, saj je prevajal v naš jezik toliko, kot je noben drug pred njim in najbrž tudi ne bo kmalu tako marljivo prevajalec pri nas, kakor je on. Zaradi lepote jezika, poslušna za stih, so mu njegovi prevodi iz ruščine (dela Tolstaja, Dostojevskega itd) francoščine, angleščine in drugih jezikov prinesli zaslužben naziv enega najvidnejših in najboljših sodobnih slovenskih prevajalcev.

Ob njegovem življenjskem prazniku mu želimo vsega, kar si sam želi in potrebuje, da bi še mnogo let nadaljeval s svojim delom v prid slovenski kulturi.

BELEŽKE

Dobro poznavalec likovne umetnosti pisatelj Oto Bihalji-Merin je po kratkem preselidku objavil novo monografijo s tega področja: »Jugoslovanska kiparstva XX. stoletja«. S tem delom se nam je predstavil kot sila avtoritativen poznavalec in natančen kronik vsega tistega, kar se je pripetilo v sodobnem jugoslovanskem kiparstvu in se razvijalo od začetka tega stoletja pa vse do danes.

Najnovejša — 11. številka naše reprezentančne revije »Jugoslavija« tudi tokrat s svojo bogato in raznovrstno vsebino, kakor tudi izvrstno tehnično opremo potrjuje in opravičuje svoj visoki sloves. Ta številka je posvečena Hrvatski, njeni politični in kulturni minulosti ter njenim sodobnim, političnim, gospodarskim in kulturnim vprašanjem.

Iz zakladnice slovenske umetnosti

Gvidon Birolla: Iz kmetijskih uporov

med risbami tega umetnika, enega izmed ustanoviteljev dunajske »Vesne«, je posebno zanimiva skica za veliko kompozicijo, predstavljajočo prizor iz kmetijskih puntov. Trije mladeniči s smrekovimi vejicami za klobuki, oboroženi s kosami in cepel, ob udarcih na boben, ki ga blje mladi fantič, naglo korakajo. Umetnik, znani naš mojster mladinske ilustracije, je znal zares imenitno prikazati udarnost in bojevitost teh treh borec za staro pravdo. Risba je žal ostala samo osnutek, slike umetnik ni izvršil.

LEONASIM MLADIM BRALCEM

O treh bratih

Trije bratje so živeli v tistih davnih časih, ko je požrešni volk pogoltnil Rdečo kاپico, ko je modrna mačeha zavdala Sneguljici in je Trnjulčica zasnela svoje stoletno spanje. Joj čuda — istega očeta in iste matere sinovi so bili ti trije bratje, in vendar so se razlikovali drug od drugega; mladane tujci so si bili kot še nikoli in nikdar.

Prvi najstarejši teh bratov je bil krojač, vendar se mu je spiralo krojiti oblečila za druge ljudi. Za svoje obleke pa ni kar nič skoparil z denarjem: komaj da si je nataknil prvo, se je je že naveličal in krojil drugo, lepo in najdražjega blaga. Pa tudi to je zavrgel kaj kmalu, omislil si je tretjo, nato četrto in tako še dalje v nedogled. Takšen je bil ta nečimrnik, takšen ta nemarni gizdavec...

Drugi brat je bil sodar, a najbolj zoprno opravilo mu je bilo izdelovati — sode. Mar mu je bilo zanje in kar hudo mu je prihajalo, kadar je kje zagledal kakšen sod. Tako je bil ta narobe sodar gorak slednjemu sodu, razen tistemu, ki je v njem kloketala žlahtna vinska kaplja. Z rujno starino napolnjencemu sodu je siceršnji zoprnik sodov postal takoj vdan prijatelj... Takšen je bil ta, drugi brat, sodar in vinski bratec, ki mu je bil tudi trehuh pravi pravcati sod!

Najmlajši, tretji brat, je bil

kovač. Ni bil nečimrnik in tudi iz bratovščine pijančkov ni bil. Sukal je svoje kladivo od zlate zore do črne noči in takole pod noč mu niso bile mišičaste roke skoro nič več voljne. Truden je tedaj vedno legal spat.

delo. Vendar ni bil siromak v resnici siromak — čudodelec je bil, kakršni so pač tudi živeli v tistih časih Rdečih kاپic, Sneguljčic in Trnjulčic. Ta čudodelec je tedaj velel dobrosrčnemu kovaču, da naj si — ker ni terjal no-

Zato je odvrnil čudodelcu takole: »Zakaj neki naj bi sam zaželel trikrat? Naj rajši vsak izmed nas treh bratov zaželi po eno željo!»

Čudodelcu je godila kovačeva poštenost in mu je ustregel: »Bodi po tvojem. Vsak vas treh bratov naj zaželi po enkrat. Kar zaželi, še isti mah dobi!»

Zajahal je spet čudodelnik podkovanega konja in odjezdil. In kaj so zaželeli trije bratje?

Nečimrnik krojač — skrinjo cekinov, sodar — sod vina in delovni krojač — večno mladost!

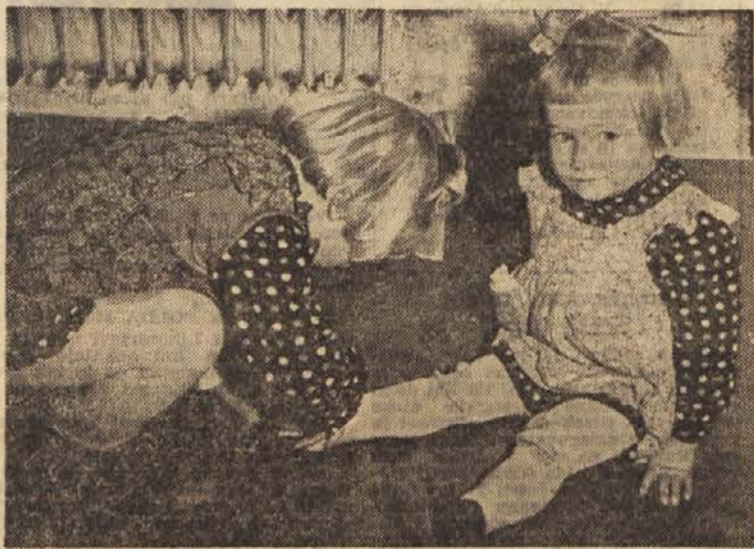
In res: neznan čudodelnik je ostal mož beseda — kar so si bili zaželeli trije bratje, jim je bilo izpolnjeno še tisti hip.

Pred prvim bratom — krojačem je vrasla kakor iz tal skrinja, polna zlatih tičev — cekinov. A ti cekini so bili prav zaresni zlati tiči, zakaj sfrleli so na vse strani, ko si je nečimrnik krojač kupoval obleko za obleko. Brž, ko si je nadel prvo, mu že ni bila več po volji, slekel jo je, ošabno vrgeč beračem in z zlatimi cekini kupil novo, dragocenejšo. Seveda ni mogla ta potrata trajati delj časa od cekinov ko je gizdavi krojač lahkomiselno izpraznil skrinjo do dna, je šel sam beračiti! In kmalu za tem je omahnil sredi ceste.

Sodar, ki je bil zoprnik praznih in goreč prijatelj z rujno kapljico napoljenih sodov, je kar legel pred svoj priželeni sod. Odprl je njegovo pipo, nato pa še svoja usta na stečaj in vinski curek, skoro neuhajljiv, kakor vrelec, mu je stekel po grlu. In kot je bil legel pod svoj sod, tako je tudi obležal za vedno...

Kovač, tretji in najmlajši brat, pa je brž zasukal kladivo in ga je spet vihtel od zlate zore noter do črne noči. In ker si je bil zaželel večno mladost, ga suče še današnji dan in kuje srečo in zadovoljstvo sebi in vsem drugim naokrog...

Daniilo Gorinšek

Čevljkov si še ne zna sama obuti, pa ji pomaga starejša sestra

Zima v vrabčjem gnezdu

Tisto jutro od povsod v Vrabčji dol so prileteli vrabci vsi na takšen shod, kot ga niso še imeli. Bil je takle dnevi red: najvažnejša je prehrana; muc nas nadleguje spet;

Bil izčrpen je klepet, vendar, ko se je znočilo, brali so sledeči sklep: Vsak naj je le za kosilo; mačku zvonec naj na rep še obesi, da v svarilo elišimo njegov korak; jutri zjutraj na smetišče prileti naj vrabec vsak, vse prebrska naj, preišče, če je kje še kak griljaj; okraši naj se dvorišče; (slami dve, to bosta mlaj) da najlepše bo plesišče, kjer bo drznih vrabcev raj; naj zgradi se drsališče, tam, kjer jezero zdaj je, (tam, kjer naša teta Meta zlije vsak dan škap vode); ker je naša hiša stara, ker smučišč na strehi ni, bodo letos zimske tekme na številki trikrat tri; ker občutno že mrači se, naj sestanek se konča. Sklepe dvakrat je podpisal tajnik Jakob Cincara.

Dane Zajc

vsa smetišča zametana s snegom zdaj so čez in čez; kje bo prostovoljno delo; kje bo zimski vrabčji ples; kar se komu prav bo zdelo.

Ta, tretji brat, najmlajši brat, je nekoč podkopal betezno kljuse, ki se je bilo zbosilo. O gospodarju tega beteznega kljuseta je sodil kovač, da je siromak, zato ni zahteval plačila za svoje

benega plačila — zaželi tri želje in, kot bi mignil, se mu bodo izpolnile.

Pa ni bil samo dobrega srca ta tretji brat — najmlajši brat, tudi skromen je bil in nesebičen.

LAČNI GUNO

(Indonezijska bajka)

Odpravil se je Guno nekega dne iz svoje vasi v mesto Makasar, da bi prodal nože, ki jih je skoval. Vedel je, da se pred nočjo ne bo mogel vrniti, zato mu je žena pripravila riževe kolačke za popotnico. Hitel je proti mestu, toda še pruden je sonce posvetilo, je Guno začutil lakoto.

Sedel je torej v senco in začel ogledovati lepo zapecene riževe kolačke. Vedel je, da je še zgodaj in da bo dan še dolg. Toda bil je lačen in se je začel sam s seboj

pogajati, ali naj začne jesti, ali ne. Nazadnje vzame enega in ga poje. Pa je bil lačen, »Se tega pojem, druge pa pustim za zverčle!« si je dejal in jedel naprej. In lakota je terjala svoje. Guno je pojedel toliko kolačkov, da mu je nazadnje ostal le še eden. Gledal je Guno ta zadnji kolaček, gledal in se odločil:

»Kaj neki oklevam! Za večerjo bom že še kaj našel!«

In tako je pojedel še zadnji kolaček. Zdaj zares ni bil več lačen. Želodec je bil zadovoljen, Guno pa je pogledal v prazno košarico in rekel:

»Zares sem bil neumen! Nobenega kolačka nimam več in le

zadnji mi je potešil lakoto. Če bi bil najprej tega pojedel, bi bil moj želodec zadovoljen, meni pa bi ostali za večerjo še vsi drugi kolački.«

(Burja)

KO BODO OTROCI STARI

Da, vse se spremeni! In nekega dne boste tudi vi, otroci, stari, okrog vas pa se bodo zbirali drugi otroci in vi jim boste pripovedovali, kako je bilo v vaši mladosti. Oni vas bodo pa začudeno poslušali in ne bodo in ne bodo mogli razumeti, kako je bilo nekdanje vse drugače.

Ko boste ostareli, ali bodo ljudje še živeli v takih hišah, kot dandanes? Se bodo še vozili v avtomobilih in po železnici? Se bodo še oblačili tako, kot se dandanes? Kdo bi mogel vse to vedeti!

Vendar, znanost spremlja razvoj človeškega rodu in nekatere stvari lahko predvideva. To pot vam bomo pripovedovali samo o nečem, o tem, kako se bodo ljudje oblačili čez kakih petdeset let.

Volnene obleke, tako napovedujejo znanstveniki, bodo zelo redke. Kajti volna je draga. In ne le volna. Tudi predenje in tkanje volnenih tkanin stane veliko. Volnene obleke je treba tudi čistiti, prati, likati in varovati jo pred

molji. To pa ljudjem ne ugaja. Radi bi imeli cenejše in boljše obleke. Radi bi imeli take obleke, s katerimi bi bilo kar najmanj dela.

Znanstveniki takole slikajo obleke, ki jih boste nosili, ko boste stari:

Stopili boste v trgovino in zahtevali obleko v barvi, ki si jo boste najbolj zaželeli. Prodajalec vam bo prinesel izdelane kose oblačil iz umetne snovi, kot so sedaj »perlon«, »nylon« in polivinil. Takoj bo poizkusil, kako vam obleka pristoji in vam bo takoj tudi vse popravil, kar bo napak. Nato pa bo dele zlepil s posebnim lepilom. To bo »živahen« obleke. Ali bo treba tudi na to obleko tako paziti kot na današnje?

Znanost pravi: ne! Če se boste zmočili, obleka ne bo prepuščala mokrote — obesili jo boste in čez nekaj ur bo suha in zlikana, kot da bi jo pravkar prinesli iz trgovine.

Tudi pred molji je ne bo treba varovati, ker bo v snovi, iz katere bo obleka narejena, že prašek proti takim škodljivcem. Ta prašek obleki ne bo dajal neprijetnega vonja.

Če bo slučajno padla kapljica črnila na tako obleko, jo bo treba le obrisati z mokro krpo in spet bo čista.

Da bi pa ponoči v mračni ulici (če bodo čez petdeset let še sploh nerazsvetljene ulice) videli nasproti prihajajočega človeka, se bodo obleke svetile, kot se svetijo ponoči kazalci na nekaterih urah.

P. S.

Križanka »SMUČAR«

Vodoravno: 1. začetnik smučarja pod 1. navo, 2. nadav, delno plačilo vnaprej, 5. reka v Egiptu, 6. glavni števec, 8. drobel, del rastlin, 9. obrtnik, 10. ta (srbohrv.), 11. znak za prvino litij, 12. glavni števec, 13. dva enaka smučarsnika. Navpično: 1. ime ta prilmek slovenskega smučarskega skakalca, 2. oblika glavnega pritrjevala, 4. žensko ime, 7. predlog; znak za natrlj.

UGANKA

Na »a« be! se, sestra bila, biserov sto je v mrazu razpela, a, pojme, ko sonček na trato posije, cela se v kapljico vode razlije.

(Snežinka)

Konjiček, hi-hop!

Mravlje — GRADBENICE

V Srednji Afriki potniki često nalete na čudne tvorbe iz zemlje, ki so včasih podobne klobukom, včasih vitkim stolpom. To so stanovanja termitov ali »belih mravlj«, kot jih tudi imenujejo. Če jih vzporejamo z ljudmi, so termiti vsekakor bolj sposobni graditelji. Človek ni še naredil nobene stavbe, ki bi tolikokrat presegala njegovo višino, kot so storiли termiti. Te mravlje lahko zgrade do 12 metrov visoke stavbe. To je pravzaprav celo naselje. Iz njega držijo dolgi podzemeljski hodniki, po katerih hodijo termiti na lov za hrano. Haje hodijo po teh hodnikih, ki so sicer na zemlji, vendar obdelani z blatom, kot da bi se gibali po površini zemlje. Termiti namreč niso ljubitelji svetlobe, mrak jim veliko bolj prija.

Če bi šli po sledi tega hodnika, bi vedno prišli do kakega trhlelega drevesa. Kajti trhla drevesa so termitom priljubljena hrana. Toda za termite je boljje, da človek ne naleti na njihovo prebivališče, kajti to pomeni propast njihovega gnezda. Belci jih uničujejo zato, ker jim delajo termiti veliko škodo po hišah. Crncem so pa termiti prav tako kot kobilitce velika pestilnica, pa jih zato nabirajo in nosijo domov.

KAJ JE TO?

Listje otrsa, ceste pometa, z dežjem se brati, zimo obeta!

(Burja)

DVE VOJSKI

Vsako jutro gresta po naši ulici dve vojski. Prva je prava, pravcata vojska, to so konjeniki na konjih. Ponosno gredo konji z dvignjenimi glavami, peketajo po tlaku in nosijo na svojih hrbtih vojake. Druga vojska je vesela, vojska mačkov, ki jahajo vrbove palice. Prva vojska ima komandirja: oficirja na konju, druga pa komandirja: dečka na vrbovem konjičku.

V naši ulici se obe vojski srečata in se pozdravita: »Zdravo, naši vojaki!« »Zdravo, naši otroci!« Komandir-oficir ukaže: »Eskadron, napreji!« in mali deček ukaže: »Vrbovi konjički, napreji!« In obe vojski pohitita na poljano za mestom. Tu oba komandirja ukazeta: »Za boj, razjahati!« Pa se začne igra. Topovi se kregajo bum-bum, mitraljezi kloketajo ta-ta-ta, obe vojski jurišata hural!

Potem pa, ko je boj končan, odnašajo bolničarke ranjence na nosilih in med potjo jih hranijo z bonboni. Poljana je spet tiha in mirna, ni več sledu o kakem bobnanju topov, ali kloketanju mitraljezov. Ko sta obe vojski spet razvrščeni in pripravljeni za odhod, pristopita komandirja k svojim vojakom in trem najzaslužnejšim pripneta na prsi svetlo odlikovanje. In spet gresta vojski po naši ulici.

KOKLJA

Naša koklja, špikljašpiklja, v cvetu je gospa; kokodajca, nese jajca, jajca, da, hahal!

In aprila je zvalila piščetov dvanajst; zdaj se pase, v putke rase piščetov dvanajst.

To bo jajcev, kokodajcev, cvrtja in potice; a nad kupce, kupee-glupce, s šibo pojdi, striel!

Crntimir Sinkovec

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

NASI SMUCARJI ZADNIJKRAT PRED OLIMPIADO NA SMUCARSKI ZVEZI SLOVENIJE

Zdaj pa vsem srečno pot!

V Cortini se sneg topi, na Gorenjskem tudi, v Ljubljani pa smo belo odejo videli samo »na brzino«. Res čudna je letošnja zima. In smučarji naj bi se pripravljali za VII. zimsko olimpijsko igro...

Sicer pa je za priprave že prepozno. Ze danes jutraj je iz ljubljanskega kolodvora odšel vlak proti Postojni, Trstu in naprej proti Cortini. Med številnimi potniki ne bo težko ločiti naše »olimpijce«, in njih spremstvo. Ne bo jih malo. To bo »pisana družba«.

Včeraj so se še zadnjikrat pred odhodom oglašali na Smučarski zvezi Slovenije. Prišli so po stvari. Dopoldne so bili na vrsti skakalci, popoldne pa ostali...

BLOUDEK IN POLDA MED SEBOJ

Provizorij v Likozarjevi ulici 12 je kot mraviščiše. Eni odhajajo, drugi prihajajo, po hodniku pa je tak promet kot na ljubljanski promenadi v poletnih večerih.

Vstopili smo. Najprej smo srečali inž. Bloudka in Poldo. Stala sta na hodniku in se pomenkovala.

»Jutri skupaj razjamo«, je povzel Bloudek. »Moram v Cortini še pred začetkom premeriti skakalnico in pregledati ledeni stadion. Baje sta to čudovita objekta.«

»Bomo videli, kako nas bo nesla skakalnica. Tokrat imamo še Ruse na grbi. Mladi so v nogah in dobri v zraku.« je dejal Janez.

»Tudi mene zanimajo Rusi. Ko sem bil pred leti v Moskvi, sem si ogledal njihove skakalnice. Dobre so. Ze pri sami Moskvi imajo odlična smučišča. Toda, ti Janez se ne boš pustil kar tako ugnati v kozji rog.«

»Bomo videli. Sicer pa še letos, potem pa dovolj. Z vami se bom moral še nekaj pogovoriti. Veste, napisal bi rad brošuro o skokih in skakalnicah, je strogo zaprlo povedal Janez. Ujeli smo na uho in upamo, da nam naš bodoči »pisatelj« ne bo zameril.«

Govorila sta še o vremenu in pripravah, nato pa je Janez dejal:

»Grem še zadnjikrat podpisat reverz.«

Reverz? Takoj smo stopili za Janezom v pisarno. Tu sta bila že Zidar in Rogelj med kopo rekvizitov in oblaci. Sedaj smo šele razumeli, zakaj mora Janez podpisati reverz.

Ker že priprave niso bile najbolje, je pa vsaj oprema naših reprezentan-

tovs zborna. Vsak je dobil plašč, svetlomodne obleke, civilne hlače, modri ali rumeni pulover, vetrovko, čevlje, rokavice, tri kape, dve srajci, kravato, in kar je glavno — nove smuči.

»Če drugo ne, vsaj napravljeni bomo dobro«, je dejal Rogelj in zavil svoj paket.

»Ne zavijaj, saj bo še carina pregledala«, je pripomnil Zidar.

Goriška se ni bilo, zato si ga je Rogelj takoj izposodil:

»Verjetno spet kje filozofira. Sicer pa je še bolje, bo vsaj slika lepša.«

»Ali ste kaj trenirali te dni«, smo vprašali naše skakalce.

»V Planici smo nosili sneg na skakalnico. Sedaj bodo pa drugi skakali«, je odgovoril Zidar.

»Jaz sem pa, »raubštec« lovil v mojem revirju«, je dodal Poldo.

»In si ostal živ«, se je vmešal Rogelj.

»Ravno toliko, da grem v Cortino, mu je zabrusil Poldo.

VSİ BODO SKUPAJ

Vstopile so naše tekaške Birkova, Vodenličeva in Belaževa.

»Zdravo, dekleta!« Odgovor je bil isti.

»Kaj že greste v Cortino«, je vprašala Vodenličeva.

»Ne, mi bomo še nekaj skokov »naglasali« v Planici, je odvrnil Poldo.

»Ali ne bomo skupaj?« se je pozanimala Birkova.

»O, seveda bomo. Vsi bomo pri repu«, je hudomušno odvrnil Rogelj. Smeh je bil rezultat tega kratkega pogovora.

Fantje so naložili svoje pakete in se poslovili. Zeleli smo jim veliko uspehov, Janez pa za slovo od smučarskih skokov vsaj prvo mesto. Če bo to dosegel, potem bo njegova brošura takoj razprodana.

Z BUCIKO JIH BO BODEL

Popoldne smo na smučarski zvezi srečali nekaj naših reprezentantov. V veliki sejni dvorani je bilo kot na modni reviji. V enem kotu je inž. Bloudek ogledoval svoje nove čevlje, pri njem sta brata Pavčič ogledovala svoje obleke, na drugi strani pa si je Matevž Kordež pomejal svoj plašč. Opozorili smo ga na bučko, ki je bila zabodena v ovratniku.

»Čemu to«, smo ga vprašali.

»O, to bom pa rabil med tekom. Če se mi ne bo hotel umakniti tekmovalca s proge, ga bom pri prehitevanju zbolel, nam je smejal se odvrnil Matevž. Zeleli smo mu, da bi bili te bučke deželni predvsem severnjaki, saj je potem gotovo, da se bo Matevž na olimpiadi dobro odrezal.

O TI NESREČNI AMATERJI

»Kaj boste tudi vi olimpijsko opremljeni?« smo vprašali inž. Bloudka.

»To pa ne, jaz sem samo te čevlje kupil. Drugega bom pa v svoji opremi. Tudi dežnik ne bom pozabil, saj — po luni sodeč — bo v Cortini več dežja kot snega.«

Ker je inž. Bloudek povabilen v Cortino predvsem zato, da se udeležijo kongresa olimpijskega komiteja in

seje komisije za skoke pri FIS, smo se pozanimali, o čem bodo tam razpravljali.

»Na kongresu bodo spet na tapeti ti nesrečni amaterji. Ko smo se nazadnje sestali v Parizu, se namreč nisimo mogli dokončno pogovoriti o amaterskem pravilniku, zato je ta spet na dnevnem redu. Ne vem, kako se bo izteklo. Rusi in druge vzhodnoevropske dežele namreč trdijo, da so njihovi športniki čisti amaterji, mi pa dobro vemo, da to ne drži. Vsi so namreč športniki v vojaških uniformah. Komisija za skoke pa bo razpravljala predvsem o normah za skakalnice.«

Naš fotoreporter je na svojo Leico ujel še nekaj posnetkov, nato pa smo se — zaradi časovne stiske — poslovili od naših olimpijcev.

E. Glavič

Namesto na smučkah: Janez Pavčič z dežnikom

Naši skakalci (Rogelj, Zidar, Poldo) brez Goriška

Birkova, Vodenličeva in Belaževa so zadovoljne z novimi plašči

OBJAVE

Republiško prvenstvo v klasični disciplini 21. in 22. t. m. v Mariboru je zaradi neugodnih snežnih razmer preloženo na kasnejši termin.

Smučarska zveza Slovenije

Nogometni klub Grafičar obvešča članstvo, da bo redni letni občni zbor v četrtek, 19. t. m. ob 17. uri v prostorih sindikalne dvorane »Triglavske tiskarne«. Člani in ostali vjudno vabljeni.

Inicijativni odbor za obnovitev Nemiznotenškega odbora za mesto Ljubljana vabi predstavnike vseh društvenih klubov in sekcij iz Ljubljane in ustanovni občni zbor, ki bo v četrtek, 19. t. m. ob 19. uri v prostorih NTZ, Likozarjeva 16. Istega dne bo imel zbranje za ljubljansko namiznotenško ligo, v kateri se bodo začela tekmovanja 23. januarja t. l.

VREMENSKO POROČILO IZ CORTINE

Spet sneg

Cortina d'Ampezzo 18. jan. (AP). — V Cortini d'Ampezzo je začelo ponovno snežiti. Novega snega je padlo doslej 5 cm.

Danes je prišlo tudi do prve težje nesreče na treningu. Belgijski tekmovalca v bobu Charles Sorger se je prevrnil na treningu in se teže poskoval.

Na današnjem treningu na olimpijski skakalnici je najbolj ugajal sovjetski smučar Čakadze, ki je skočil 88 m, 78 m in 77 m daleč.

KOLESARSKA DIRKA

Ješić šesti

Tahrir, (Egipt), 18. jan. (AP). Jugoslovanski kolesar Miroslav Ješić si je priboril 6. mesto na VII. 124 km dolgi etapi mednarodne kolesarske dirke »Po Egiptu« Gizeh—Tahrir. Prispel je v skupni zmagovalec etape Danem Ravnom na cilj v istem času 2:17,18. Drugi Svejda (CSR), tretji Malitz (Vzh. Nemčija), četrti Velčev (Bolgarija) in peti Moiceanu (Rumunija).

42 dirkačev na teh igrah so izkazali zanimivost zmagovalec, da je bil dvakratni olimpijski zmagovalec v skokih Birger Ruud prvi v smuku.

PRED CORTINO D'AMPEZZO

Sailer najbližji medalji

Na predolimpijskih preizkušnjah so bili Avstrijci prepričljivo najboljši

Ali se bo Američanu Wernerju, Švicarjema Jonlinu in Staubu, Francozu Bouleu, Italijanu Burinju ali Japoncu Igaji posebejo zastavili izvirne Avstrijce, da na odhodu na Dunaj vse tri zlate medalje v alpskih disciplinah? Strokovnjaki, ki so sicer tik pred začetkom olimpiade v Cortini dokaj rezervirani — so tokrat bili nekoliko bolj dobojni: »To bi bilo presenečenje!« so izjavili.

2E ČETRTIČ

Alpske discipline so bile uvrščene v olimpijski program šele leta 1936, v Garmischu. Na teh igrah so kolesarstvo zmagovalec, da je bil dvakratni olimpijski zmagovalec v skokih Birger Ruud prvi v smuku.

Toda ta Norvežan je bil proslavljen slalomu in je v skupni razvrstitvi bil šele četrti.

Olimpijske igre v Sant Moritzu so prinesle slavo Francozu Aurieru. Toda že na njih so Avstrijci napovedali, da bodo imeli v kratkem glavno besedo v alpskih disciplinah.

Samo takim nepreokoličnim moštom tehnike in hitrosti, kakor sta bila Norvežan Erikson in Italijan Zeno Collo, se je posrečilo prebiti vrsto Avstrijcev ter si leta 1932 v Oslu priboriti zlato medaljo.

SAILER GROZI

Vse dosedanje prognoze so si emotivne v enem: Avstrijec Sailer je najbližji, da si pribori zlato medaljo.

DOSEDANJI ZMAGOVALCI

1948. — smuk: Aurler (Francija), slalom: Rainalier (Švica), alpska kombinacija: Aurier; 1952. — smuk: Zeno Collo (Italija); slalom: Schneider (Avstrija); veleslalom: Erikson (Norveška).

NASI NA OLIMPIADAH

1936. — alpska kombinacija: Pracek 15., Cop 22., Zidar 33.; 1948. — smuk: Mulej 36., Lukanc 54., M. Lukanc 69., Pracek 71., Bertoneel 80.; slalom: M. Lukanc 39., S. Lukanc 51., Bertoneel 43.; slalom: Molnar 18., M. Lukanc 27., Cop 38., Mulej 40.; 1952. — veleslalom: Mulej 27., Stefe 32.; smuk: Stefe 13.

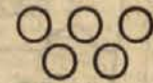
Na treh predolimpijskih preizkušnjah je Sailer prepričljivo premagal vse tiste, ki se potegujejo za zlato medaljo v Cortini. Sailer pravi, da bo na teh igrah zategnil slavo Eriksona, Collo, Schneiderja in Pravde. Če bo na dolomitских progah vozil tako kakor v Kitzbühlu se bo le težko našel kdo, ki mu bi bil kos.

Naši tekmovalci so se dvakrat dobro izvrstili, četrti so sodelovali s sprejemljivo srečo. Pracek je bil v Garmischu 15. v smuku, Stefe pa 13. leta 1932 v Oslu.

M. Stamenković

EVROPSKI POKAL

Rapid : Milan 1:1 (1:1)

Cveto Pavčič in Ilija sta si izbrala olimpijski kroj

NOGOMET

Tekme z Brazilijo ne bo

Beograd, 18. jan. Brazilska nogometna zveza ni sprejela ponudbe jugoslovanske nogometne zveze za od-

HITROSTNO DRSANJE

Najboljši tekmovalci SZ

Davos, 18. jan. (Reuter). V Davosu se je pričelo veliko mednarodno tekmovanje v hitrostnem drsanju, na katerem tekmuje 80 drsalcev iz 14 držav. To je največje tekmovanje v hitrostnem drsanju pred olimpiado.

Na 500 m so imeli največ uspeha sovjetski drsalec, ki so osvojili prva tri mesta: Grae 41,1 (tri desetinke sekunde slabše od svetovnega rekorda), Grišin 41,6 in Sergejev 42,3.

PREVENSTVO EGIPTA

Basyoni prvi

Na zadnjem prvenstvu Egipta v Kairu je med 14. udeleženci prvenstva zmagal dosedanj prvak Basyoni s 13 točkami.

MEDNARODNI SAHOVSKI TURNIR

Lep uspeh Puca

Pred dvema dneva je bil v svetovno znanem poljskem letovišču Krynica zaključena mednarodni sahovski turnir na katerem so med 14. udeleženci sodelovali naši igralci Karaklašič, Mišič, Puc in S. Vuković. Jugoslovanci so bili o turnirju po časopisju in radiu trikrat obveščeni: prvič, ko so

ORODNA TELOVADBA

Določena je državna reprezentanca

Beograd, 18. jan. (Tanjug). Določena je državna reprezentanca v orodni telovadbi, ki bo 19. januarja nastopila v Kopenhagnu proti Danski: Čukler, Jaričević, Čerović, Griglj, Kopriček, Urbanc, Madjar, Sedič, za rezervo so določeni: Puc, lan, Šibar in Budja. Vodnik vrata bo Ivan Ivančević. Dvojbo z Dansko je povratno srečanje, Lani je bil namreč dvojbo Ljubljana — Danska v Ljubljani.

Prvo prvenstvo Indije

Na I. sahovskem prvenstvu Indije v Eluru, ki je bilo odigrano s krajevalem avstralskem sistemom, sta med 36 udeleženci zmagala B. Sapat (Bombay) in D. Veerkay (Andhra) s 9 točkami od 11 možnih. Obema zmagovalcema so priznali slovo prvaka.

Tudi Bloudek se pripravlja na olimpiado

OBČNI ZBOR TVD »PARTIZAN« KOBARID

Na tekmovanja s kolesi!

Mituli tečen je bil v Kobariidu občni zbor TVD »Partizan«. Udeležba je preselila pričakovanja. Zbora se je udeležilo več ljudi, kot je članov, med njimi je bilo mnogo staršev, da bi bolje spoznali delo in smisel telesnozgodnega društva.

Iz vseh poročil je bilo moč razbrati dobro delovanje društva lani. V tem času je bilo opravljen mnogo dela pri telovadnem parku, dozidana je bila garderoba. V vsem letu je bilo 889 vadbeneh ur, ter mnogo tekmovanja v lahki atletiki, odbojki in nogometu. Ker ni bilo denarja, so se navdušeni tekmovalci vozili na tekmovanja s kolesi, celo tja do Gorice. Sedaj je končno telovadnica malo iz-

popolnjena z orodjem, potrebno je še nekaj hišnih.

Novoizvoljeni odbor je uredil tudi program za leto. Razen redne vadbe bo treba krepko pljuvati v roke. Če hoče društvo dobiti kje kaj denarja, mora s svojim delom pokazati, da ga zasluži in da bo ta denar porabilo le za najnujnejša dela. Upajmo, da bo do tudi letos dobili kaj finančne podpore, saj je njihov dom tik pred dograditvijo.

Občni zbor je bil brez dvoma dobro pripravljen in je res uspel. Vsi člani so pokazali mnogo volje do dela. Sicer je bil to najboljši občni zbor »Partizana« od ustanovitve in tudi letošnji najbolj uspeh občni zbor v Kobariidu sploh.

»Zal mi je, res mi je žal. Tada ničesar drugega se ne spominjam.«

»Skriva se. Venomer se skriva,« je rekel Keen, govoreč bolj sebi kakor njej. »Misli, da je vaš brat mrtev in bil je trdno prepričan, da boste vi sinoči že mrtvi, pa se vendar ni pokazal.«

»Ne. Slišala sem samo njegov glas.«

Keen je globoko zavzdihnil.

»Upal sem... Toda kaj hočemo, tako je pač.«

Margaret si je s prosto roko poravnala odejo in odvrnila od Keena pogled.

»Naj vas to ne vznemirja,« je povzel Keen. »Zelo sem srečen, da ste živi.«

»To ste rekli tako, kakor pristojni pravemu gentlemanu,« je rekla Margaret in nenadoma planila pokonci. »Keen!«

»Kaj je?«

»Zvižgal je.«

»Zvižgal?«

»Ne samo enkrat, temveč kar naprej, stalno... Venomer isti napev.«

»To je čudno.«

»Napev iz Lisztove »Spanske rapsodije«. Nekako takšnele je tisti napev.«

Margaret je skušala zvižgati, toda ni šlo. Ovlažila si je z jezikom ustnice in potem je šlo bolje. Posrečilo se ji je zažvižgati napev.

»Pomeni to kaj za vas?«

»Nemara,« je odvrnil Keen, ker je ni hotel popolnoma razočarati. Vstal je. »Čas je, da grem. Zdravniki pravijo, da potrebujete štiriindvajset ur spanja.«

»Boste takoj prišli, če se bom česa spomnila?«

»Kakor hitro bom mogel.«

»Domnevam, da me sicer ne bi obiskali.«

Keen se je za trenutek obotavljal.

»Zelo rad bi vas obiskal, toda obljubiti ne morem.«

»Seveda, razumljivo je, da ne morete. Vso srečo vam želim.«

Prišel je že malone do vrat, ko ga je Margaret poklicala:

»Pridite sem in me poljubite, preden greste. Hočete?«

Vrnil se je k postelji in se sklonil, da bi jo bežno poljubil.

Ona pa ga je z obema rokama objela in močno poljubila. Zatem se je skrila pod odejo.

»Da,« je rekla Margaret. »Živim!«

Ko je odšel iz bolnice, je Keen vozil po mestu brez cilja. Mislil je na Hedy. Se tri in pol ure je bilo do razsvitja in do poteka roka, danega Marcottiju, toda to noč se mu ni dalo spati. Sledeč iznenadnemu nagonu je zavil proti sprehajališču vzdolž Hyde Parka. Skozi spečo mesto je vozil proti Častovi ulici. Avtomobil je ustavil pred trinadstropno hišo, v kateri je živel Tony Marcotti. Zadnje okno na levi v tretjem nadstropju je bilo razsvetljeno in Keenu se je zazdelo, kakor da se je za zaveso nekdo premaknil. Na drugem kraju ulice je bil majhen park, obdan z železno ograjo, za parkom pa je tekla druga ulica, ob kateri so stale večinoma

dvonadstropne hiše. Keen je pogledal na svojo uro. Bilo je devet minut pred četrto na pet.

V tem trenutku sta bila Dumetrius in Mali Willy na strehi neke petnadstropne hiše, dve ulici dalje od parka, na katerega je gledalo Marcottijevo stanovanje. Na streho sta se povzpela po železnih stopnicah, pripravljenih za primer požara. Dumetrius je ostal spodaj, Willy se je vzel na streho, noseč s seboj škaflo za violino. Ko se mu je Dumetrius pridružil pri hišici, v kateri so bili motorji za pogon dvigala, je Willy odprl škaflo za violino in vzel iz nje izredno precizno malokalibrsko puško in nanjo pritržil daljnogled. Skupaj sta se odplazila prek mrzle betonske strehe do nizke ograje na robu le-te. Willy je preko nižjih hiš in parka pogledal v razsvetljeno okno Marcottijevega stanovanja, ki je bilo oddaljeno malone tri sto metrov.

»Rolette ima dvignjene,« je tiho rekel.

Dumetrius je vzel puško in naravnal daljnogled. Na preseku dveh črt je opazil v sobi nekega moškega. To ni bil Marcotti. Vrnil je puško Willyju.

»Moral boš potrpeti, dokler Marcotti ne bo stopil k oknu.«

Willy je ponovno naravnal daljnogled.

»Ne, potrpljenje nama ni potrebno. Samo javiti se mu morava.«

Dumetrius je vnovič vzel puško v roke.

»Vem, kaj misliš,« je rekel.

Spet se je splazil čez streho in splezal po stopnicah dol. Nekaj sto metrov dalje je našel javno govorilnico in to noč že drugič zavrtel Marcottijevo številko. Od zadovoljstva se je nasmihal do vršenemu načrtu, ki ga je zasnoval, vtem ko je čakal, da bi se Marcotti oglašil.

DNEVNE NOVICE

Danes sveže morske in sladkovodne ribe v ribarnici.
Sola za tuje jezike obvešča, da je vnosovanje v tečajje tujih jezikov (angleščina, francosčina, nemščina, italijanščina, španščina in esperanto) od 1. do 23. januarja v pisarni Ljudske univerze...

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Ljubljana, Mestni dom
Sobota, 21. jan. ob 20: G. Senedič: »Logaritmi in ljubezen«, veseloigra. Izven.
Nedelja, 22. jan. ob 15.30: Goerner: »Pepelka«, pravljica. Izven.
Nedelja, 22. jan. ob 20: G. Senedič: »Logaritmi in ljubezen«, večerna predstava. Izven.

CELJSKE VESTI CELJSKO GLEDALIŠČE
Sobota, 21. jan. ob 20: Ivan Cankar: »Lepra Vida«, Premiera. Premierski abonma in izven.
Nedelja, 22. jan. ob 15.30: Iv. Cankar: »Lepra Vida«, Nedeljski abonma in izven.

PREDAVANJA
Brustvo za raziskovanje jam Slovenije priradi v petek, dne 20. januarja ob 20 na univerzi, predavalnica št. 90, I. nadst., desno, predavanje glavnega tajnika Nemške speleološke zveze Helmuta Franka z naslovom: »Prezemeljski svet Svabskega Jure in njegovi netopirji (z barvnimi diapozitivi, v nemščini).«

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE Marionete
Levstikov (Sentjakovski) trg
Petek, 20. jan. ob 17: Milčinski: »Zvezdica zaspanka«.
Sobota, 21. jan. ob 17: Milčinski: »Zvezdica zaspanka«.
Nedelja, 22. jan. ob 11: Kuret: »Obuti maček«.

VESTI Z JESENIC MESTNO GLEDALIŠČE
Sobota, 21. jan. ob 19.30: Klabund: »Krog s kredo«, Premiera.
Nedelja, 22. jan. ob 19.30: Klabund: »Krog s kredo«. — Igra v petih dejanjih po kitajskem motivu. Režija Hinko Kosak. Scena ing. arh. Molka

KONCERTI
Drevi koncert za rdeči abonma. Na spored: Mozart — Praška simfonija, motet »Exultate, jubilate«, Koncert za violino in orkester v A-duru, Simfonija v g-molu. Solista Nada Vidmarova in Igor Ozim, dirigent Bogo Levkovič. Vstopnice so razprodane.

IZID NATEČAJA TURISTIČNIH LEPAKOV
Po izidu natečaja Turistične zveze Jugoslavije je razsodišče sklenilo nagraditi izmed del na temo »Pomlad na Jadranu« s 50.000 dinarji delo M. Cakelje iz Skopja in s 30.000 din za delo M. Nosana iz Ljubljane. Na temo »Kulturni spomeniki« je bilo nagrajeno s 30.000 din delo P. Kuklića iz Beograda in z 20.000 din delo M. Golubovića iz Beograda. Dela V. Potonjaka z Reke in B. Stanjočiča iz Beograda sta bili odkuljeni vsako po 10.000 din.

VESTI IZ KRANJA PRESERNOVO GLEDALIŠČE
Sobota, 21. jan. ob 20: Stephan Lackner: »Se bo sijalo sonce«. Red premierski in izven. Premiera.
Nedelja, 22. jan. ob 15: Stephan Lackner: »Se bo sijalo sonce«. Izven in za podeželje.

GLEDALIŠČA SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE DRAMA
Cetrtek, 19. jan. ob 20: Shakespeare: »Henrik IV.«. Abonma F. (Falstaff — Pavle Kovič).
Petek, 20. jan. ob 15.30: Miller: »Lov na čarovnice«. Dijska predstava za znanih cenah.
Sobota, 21. jan. ob 20: Shakespeare: »Henrik IV.«. Izven in za podeželje. (Falstaff — Janez Cesar.)
Nedelja, 22. jan. ob 15: Shakespeare: »Henrik IV.«. Izven in za podeželje. (Falstaff — Pavle Kovič): ob 20: Machiavelli: »Mandragola«. Gostovanje ljubljanske Drame v St. Vidu nad Ljubljano.

OPERA
Cetrtek, 19. jan. ob 15: Smetana: »Prodana nevesta«. Zaključena predstava za gimnazijo Jesenice.
Petek, 20. jan. ob 15.30: Mozart: »Filarova svatba«. Abonma red Petek polidanski.
Sobota, 21. jan. ob 19.30: Verdi: »Ples v maskah«. Gostovanje R. Franca. Izven in za podeželje.
Nedelja, 22. jan. ob 15: Lindpaintner: »Danina«. Izven in za podeželje.

Ljudska univerza v Kranju priredila danes v cetrtek, 19. jan. 1956, predavanje dr. Ivana Bonača: »Bolezni današnjega časa«. Predavanje bo ob 19.30 v fizikalni dvorani I. gimnazije. — Vljudno vabljeni!

UMRLI SO V LJUBLJANI
Lovro Zorc, posestnik, stanujoč v Viska 40, roj. 1893. Pogreb bo danes ob 15 na Viču.
Ivan Kralj, profesor tehnične fakultete, stanujoč Njegoševa 29, rojen 1890. Pogreb bo danes ob 15 na Zalah.
Jožica Vari, gospodinja, stanujoča Aleševčeva 42, rojena 1900. Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah.

DROBNI OGLASI
TROFAZNI ELEKTROMOTOR na trznenični tok, 25-30 kW, 380 V, 50 Hz, 750 ali 950 obratov na minuto, s pripadajočim zaganjalcem - napuščalcem, kupimo. Pismene ponudbe dostaviti podružnici LP pod »Elektromotor«. M 53
SOPERJE C in D kategorije sprejemo takoj. Plača po dogovoru. Zglašite se v upravi Električne cestne železnice, Ljubljana. 185
MESTO BIBLIOTEKARJA ali bibliotekarja-pripravnika razpisuje Narodna univ. knjižnica v Ljubljani. Pogoji: fakultetna izobrazba. Prednost imajo osebe z znanjem tujih jezikov. Prijave sprejema uprava ustanove do vključno 25. t. m. 212
PODJETJE ELEKTRO - GORICA, Nova Gorica, prodaja metorno kolo znamke »Victoria« 500 ccm in metorno kolo »Bianchi« 175 ccm. Obe motorni kolesi sta v slabem tehničnem stanju. Cena po dogovoru. Interesenti naj vložijo ponudbe na gornji naslov najpozneje do 31. januarja 1956. 208

GAVRILLOVIČ, PETRINJA, tovarna salame, sušenega mesa in masti — potrebuje amonijski kompresor za hlajenje od 100-200.000 kalorij, lahko tudi brez armature. Zanimansi prodajalci naj se obrnejo na tovarno »Gavrillovič«, Petrinja. 207
PRODAMO večjo enostanovanjsko hišo v bližini Crikvenice, v dobrem stanju, primerno tudi za manjšo otroško kolonijo, letovišče ali za turiste. Cena zmerna. Ponudbe dostaviti pod »Resen kupec« v upravo »Ljudske pravice«. 206
TRGOVSKEGA POMOČNIKA, starejšega, železninarske stroke, za vodstvo grosističnega skladišča sanitarnega in vodoinstalačijskega materiala, sprejme takoj »Gradbeni material«, Ljubljana-Vizmarje 220 a. 205
IZGUBLJENO RJAVO ROKAVICO v sredo zvečer po Ciril Metodovi, Mestnem in Starem trgu vrnite proti nagradi na naslov v oglašnem oddelku. 195

UMRLI SO V LJUBLJANI
Umrl je naš dragi ata
LOVRO ZORC
Pogreb bo danes v cetrtek, 19. januarja 1956, ob 15. uri izpred hiše žalosti, Viska cesta št. 40 na viško pokopališče.
Zalujoči otroci, bratje, sestre in sorodniki.

REKTOR UNIVERZE IN DEKAN TEHNIŠKE FAKULTETE NAZNAJATA ŽALOSTNO VEST, DA JE DNE 17. JANUARJA 1956 UMRL
ing. IVAN KRALJ
redni profesor Tehniške fakultete
NJEGOV SPOMIN BO OSTAL VEDNO MED NAMI!
LJUBLJANA, 18. JANUARJA 1955.
DEKAN TEHNIŠKE FAKULTETE PROF. DR. ING. VIKTOR KERSNIČ
REKTOR PROF. DR. ING. ANTON KUH

Umrla je naša ljubla žena, mama, stara mama, sestra, teta in tašča
Jožica Vari
roj. BOHINC
Pogreb nepozabne bo v cetrtek, 19. januarja 1956 ob 16.30 iz Nikolajevke miriške veže na pokopališče Zale.
Zalujoči: mož Ivan, sinova Ivan, Jože, hčere Ivanka, Marinka z družinami, oče Janez Bohinc ter ostalo sorodstvo.
Ljubljana, Kamna gorica Sežana, Beograd, Freiburg 18. jan. 1956

Umrl je naš dragi ata
LOVRO ZORC
Pogreb bo danes v cetrtek, 19. januarja 1956, ob 15. uri izpred hiše žalosti, Viska cesta št. 40 na viško pokopališče.
Zalujoči otroci, bratje, sestre in sorodniki.

Umrla je naša ljubla žena, mama, stara mama, sestra, teta in tašča
Jožica Vari
roj. BOHINC
Pogreb nepozabne bo v cetrtek, 19. januarja 1956 ob 16.30 iz Nikolajevke miriške veže na pokopališče Zale.
Zalujoči: mož Ivan, sinova Ivan, Jože, hčere Ivanka, Marinka z družinami, oče Janez Bohinc ter ostalo sorodstvo.
Ljubljana, Kamna gorica Sežana, Beograd, Freiburg 18. jan. 1956

Umrla je naša ljubla žena, mama, stara mama, sestra, teta in tašča
Jožica Vari
roj. BOHINC
Pogreb nepozabne bo v cetrtek, 19. januarja 1956 ob 16.30 iz Nikolajevke miriške veže na pokopališče Zale.
Zalujoči: mož Ivan, sinova Ivan, Jože, hčere Ivanka, Marinka z družinami, oče Janez Bohinc ter ostalo sorodstvo.
Ljubljana, Kamna gorica Sežana, Beograd, Freiburg 18. jan. 1956

RADIO LJUBLJANA

Spored za cetrtek, 19. januarja
Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00-6.20 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.20 Naš predlog za vaš jedilnik — 6.25 Reklame — 6.35 V glasbi po svetu — 7.10 do 7.30 v zabavnem ritmu — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Gospodinjaki nasveti — 11.15 Majhen sprehod po velikem Parizu — 11.45 Josip Pavčič — mladini — 12.00 Operni koncert — 12.30 Kmečka univerza: Dr. Marjan Pavšič: Pomen umetnega osemenjenjanja za napredek govedoreje — 12.40 Poje ženski in moški zbor »Fr. Prešeren« iz Kranja — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Popularna orkestralna glasba — 14.25 Ljudsko-prosvetni obzornik — 14.35 Zlešeli ste — poslušajte! — 15.15 Trio Dorko Skoberne — 15.30 Iz mladinske književnosti: La Fontaine: Basni (Prevod Ade Škerl) — 15.45 Lepe melodije — 16.00 Gospodinjaki omnibus — 16.10 Glasbene upanke — 17.10 Milan Merčun: Obrobni zapiski iz Danske — 17.20 Zabavna in plesna glasba, vmes reklame — 18.00 Domače aktualnosti — 18.10 Pesem skozi stoletja — 18.30 Radijska univerza: Dr. Fran Zwitter: Vprašanje narodnega problema pri Slovencih — 18.45 Igra Ljubljanski plesni sekstet, pojeta Zlata Gašperšič in Ivo Robič — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Mladinska oddaja — 20.20 Cetrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer: Jože Turk: William Saroyan po dvasletih letih pisateljevanja — 21.35 Solistična glasba — 22.15-23.00 Po svetu izjaza — III. oddaja — 22.15-23.00 UKV program: Nočni operni koncert — 23.00 do 24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«
Ameriški barvni film
»LJUBIM MELVINA«
Tednik: Filmske novice št. 2. — Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Donald O'Conner in Robert Taylor. V soboto, 21. januarja, ob 22 premiera ameriškega filma: »Rumeno nebo«. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

Ameriški film
»Bojišče«
Tednik: Filmske novice št. 2. — Predstave ob 15, 18.30 in 21. V glavni vlogi Van Johnson in Danice Marcel. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje

KINO »SLOGA«: Francoski film: »Zene so nevarne«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — V glavni vlogi Eddie Constantino. — Ob 10 matineja istega filma.

KINO »VIC«: Ameriški barvni film: »Steza slonov«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — V glavni vlogi Elisabeth Taylor. — Danes zadnjikrat! Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO »SOCA«: Ital. film: »Oprosti mi«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje.

KINO »LITOSTROJ«: Ital. film: »Za spuščeni zavesami«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom prve predstave. Danes zadnjikrat!

KINO »SISKA«

Ameriški barvni film
»Povratek na Broadway«
V glavni vlogi: Virginia Mayo in Gene Nelson. Režija: Gordon Douglas. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. — Danes zadnjikrat. — Jutri ameriški film: »Gospa Miniver«.

Oglašite v »Ljudski pravici«!

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Celju
RAZPISUJE
sledеча delovna mesta za:
NADZORNEGA ZDRAVNIKA
Pogoji: zdravnik splošne prakse z 10-letnim službovanjem. — Plača po uredbi z dodatkom.
FINANČNEGA REVIZORJA
Pogoji: več revizije v gospodarskih podjetjih. — Plača po uredbi z dodatkom.
KNJIGOVODJE
ZA ODESK RACUNOVODSTVA V CELJU
Pogoji: dokončana srednja šola.
USLUZBENCA
ZA PODRUŽNICO V ZALCU
Pogoji: dokončana srednja šola.
USLUZBENCA
ZA PODRUŽNICO V LAŠKEM
Pogoji: dokončana srednja šola.
STROJEPIŠKE
ZA ZAVOD V CELJU
Pogoji: strojepiška I/b.
7 PRAKTIKANTOV
S POPOLNO SREDNJO SOLO:
4 za okrajni zavod v Celju
1 za podružnico Rogaska Slatina
1 za podružnico Zalec
1 za podružnico Soštanj.

TOVARNA CEMENTA
»NOVI POPOVAC«
POPOVAC PRI PARACINU
obvešča vse zainteresirane, da bo od 21. do 31. januarja 1956
SKLEPALA POGODBE
ZA DOBAVO CEMENTA
PC-350 po novih standardih, kar ustreza S-600 starim standardom
Pred sklepanjem pogodb pošljite pismene potrebe z dobavnimi roki
Tovarna cementa »NOVI POPOVAC« 335

TRGOVSKO PODJETJE »VOLAN«
LJUBLJANA • Tavčarjeva ulica 7
PRODA:
OSEBNI AVTO
TOVARNIŠKO NOV — »ŠKODA« 1200
POLTOVORNI AVTO
MALO RABLJEN — »FIAT« 1100
OSEBNI AVTO
GENERALNO POPRAVLJEN — »LANCIA-APRILIA« 201

Tovarna dekorativnih tkanin
LJUBLJANA • CELOVSKA CESTA 280
PRODA:
trofazni transformator
75 kVA, tipa DOA 75/6, prim. 6000 V, sek. 400 V, stikalna grupa A2
trofazni transformator
50 kVA, tipa T, prim. 6000 V, sek. 400 V, stikalna grupa C3
2 oljni stikali
za 6000 V z izklopnimi releji
5 elektromotorjev
0,6 KS, 950 obr., 220 V, trofazni
2 elektromotorja
0,6 KS, 950 obr., 220/380 V, trofazni
elektromotor
1,5 kW, 1410 obr., 220/380 V, trofazni
elektromotor
3 KS, 1925 obr., 380 V, trofazni
elektromotor
0,2 KS, 120 V, enofazni 192

NOV DOMAČI FILM

TRIGLAV FILM BO SNEMAL »DOLINO MIRU«

Sophia Loren bo naposled le šla v Hollywood. Prvzaprav pa po njenih zadnjih uspehih in reklamnih naporih kaj drugega niti nismo mogli pričakovati. Z Burtonom Lancasterom, ki je pred kratkim končal v Parizu snemanje filma »Trapez« je podpisala pogodbo za dva filma, ki ju bo snemal Lancaster v lastni produkciji. Naslov njenega prvega ameriškega filma je »Elephant Bill« in ga bodo snemali na Ceylonu.

Po hodnikih »Triglav filma« je spet zavrvelo. Pripravljajo nov film, slovenski film »Dolina miru«. Iz sobe, kjer je začasno nastanjeno vodstvo filma, se slišijo živahni pogovori in prerekanja.

Dan za dnem prihajajo pisma s slikami in opisi deklet, katerih starši žele, da bi dobile glavno vlogo. Film je namreč — mladinski, drugi po vrsti, ki ga bo izdelal »Triglav film«. Po vsebini se močno razlikuje od »Kekca«. Godi se med vojno in v glavnih vlogah nastopata deček in deklica, ki se iz mesta, kjer divja vojna, napotita na deželo iskat Dolino miru, o kateri jima je nekoč pripovedoval stric. Zgodba bo zahtevala mnogo dela, kajti delo z otroki ni lahko.

Otrok se je nabralo že lepo število. V poštev pridejo zdaj le deklice in teh je 20 iz Ljubljane, 20 iz Maribora, nekaj iz Koroske, z Gorenjske in z Dolenjskega. Ker pa je prizorišče dogajanja razdeljeno približno na dve enaki polovici, na Ljubljano in Maribor ter okolico, se bodo ustvarjalci filma zanimajo zdaj v prvi vrsti le za ponudbe iz teh dveh mest.

Delo na scenariju se že bliža koncu. Na njegovi končni obliki delajo: mladi slovenski književnik Ribič, ki bo to njegov scenarijski debut, režiser filma France Stiglic, prof. Vladimir Koch in Fran-

ce Jamnik. Ko bo scenarij dokončan, bo odšla ekipa: režiser, njegov asistent ter fotograf na ogled terena in izbiro glavne igralkice, za tem pa bo pričel režiser pisati snemalno knjigo.

Še nekaj tednov in spet bodo stekle kamere, da bodo zapisale še eno izmed vojnih zgodb, ki pa ne bo zgodba groze, marveč zgodba o upanju in iskanju miru.

P. G.

V Parizu že dva meseca z velikim uspehom predvajajo najnovejši film režiserja Claire »Veliki manevri«, ki je hkrati tudi njegov prvi barvni film. Kritiki menijo, da je to eden izmed najboljših Clairvih filmov doslej. Zelo pohvalno pa se izražajo tudi o glavnih igralcih: Michèle Morgan, Gerardu Philipu in Brigitte Bardot.

Film »LOLA MONTEZ« je doživel uspelo premiero

Premiera francosko-nemškega koprodukcjskega barvnega filma »Lola Montez«, ki je bila pred kratkim v Parizu, se je prebrala sicer v popolnoma nepričakovano, toda kljub temu, pravo senzacijo. Premiera je bila v enem izmed največjih pariških kinematografov Marignan na Champs Elysées. Po predstavi so bili navzoči igralci in režiser deželni takšnega aplavaža in ovacij, kot jih v Parizu že zlepa ne pomnijo. Vse kritike so izredno pohvalne. André Basin, eden izmed najpomembnejših živečih filmskih zgodovinarjev in teoretikov, je med drugim napisal sledeče: »Občudujem režiserja Maxa Ophülsa, da se je sploh lotil režiranja tega filma in da je znal iz take konvencionalne snovi in pri takih produkcijskih

KAJ BOMO GLEDALI?

Naša podjetja za uvoz in za izposojanje filmov so prejela te dni kopije naslednjih filmov za prikazovanje pri nas: »Ženska na ladji«, angleški film režiserja Backera, v glavnih vlogah pa nastopajo Anthony Steel, Peter Finch in angleška igralka Diana Cilento. »Čvrček«, sovjetski barvni film, ki je bil nagrajen lani na festivalu v Benetkah. »Moški so vedno takšni«, francoski film, v katerem bomo zopet srečali priljubljeno igralko Jeana Maraisa. »Rumeno nebo«, ameriški kavbojski film v režiji Williama Wellmanna, v glavnih vlogah pa nastopajo kar trije zvezdniki: Gregory Peck, Anne Baxter in Richard Widmark. »Pustolovec iz Sevilje«, francoski barvni film, v katerem nastopa poleg Daniele Godeta še priljubljeni popevkar Louis Mariano. »Dejanje nasilja«, film znanega režiserja Freda Zinnemana z naslednjimi igralci: Van Heflinom in Janet Leigh.

pogojih ustvariti pravi avantgardistični film.« Tudi ostali kritiki govorejo o avantgardističnem filmu, da celo o »novi epohi filma.

»Filmski tednik« morda tudi pri nas?

Filmski tednik v glavnih mestih evropskih držav so zdaj velika moda. Začeli so Francozi s tednom francoskega filma v Moskvi. Temu je sledil nedavno teden sovjetskega filma v Parizu. Te dni pa je prispela v Skandinavijo številna angleška filmska delegacija, ki se bo zadržala v glavnih mestih Švedske in Finske, kjer bo teden angleškega filma. Naše bralce bo gotovo zanimalo, če jim povemo, da bo letošnji spomladski bržkone tudi pri nas prišlo do takega tedna, in sicer bodo gostovali Francozi. Svečane predstave pa bodo v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Upamo, da ne bo ostalo samo pri načrtih...

Martine Carol

Ramon Novarro bo spet snemal

Eden izmed najpopularnejših ljubimcev nemega filma in glavni igralec prve verzije filma »Ben Hur«, je prispel te dni v London, da bi si poiskal partnerja. Novarro namerava namreč po dolgem odmoru spet stopiti pred kamero v vlogi — župnika.

Pogodba o zamenjavi filmov med SZ in Avstrijo

Sovjetska zveza in Avstrija sta sklenili pogodbo o medsebojni zamenjavi filmov. Po tej pogodbi naj bi za vsak avstrijski film, ki ga bodo predvajali v SZ, Avstrija dobila kar tri sovjetske filme.

Georg Sanders zelo rad pripoveduje zabavno zgodbičo med Angležinjami in Francozinjami: »Dne 21. junija lani sem potopal z letalom iz Londona v Pariz. Angleška znanca, ki me je spremljala na letališče, me je

Anekdotna

opozorila, da je bil minuli dan najdaljši v letu. Isti večer pa me je v Parizu na neki pojedini soseda pri mizi oprašala: »All veste, da je bila čerajšnja noč najkrajša v letu?«.

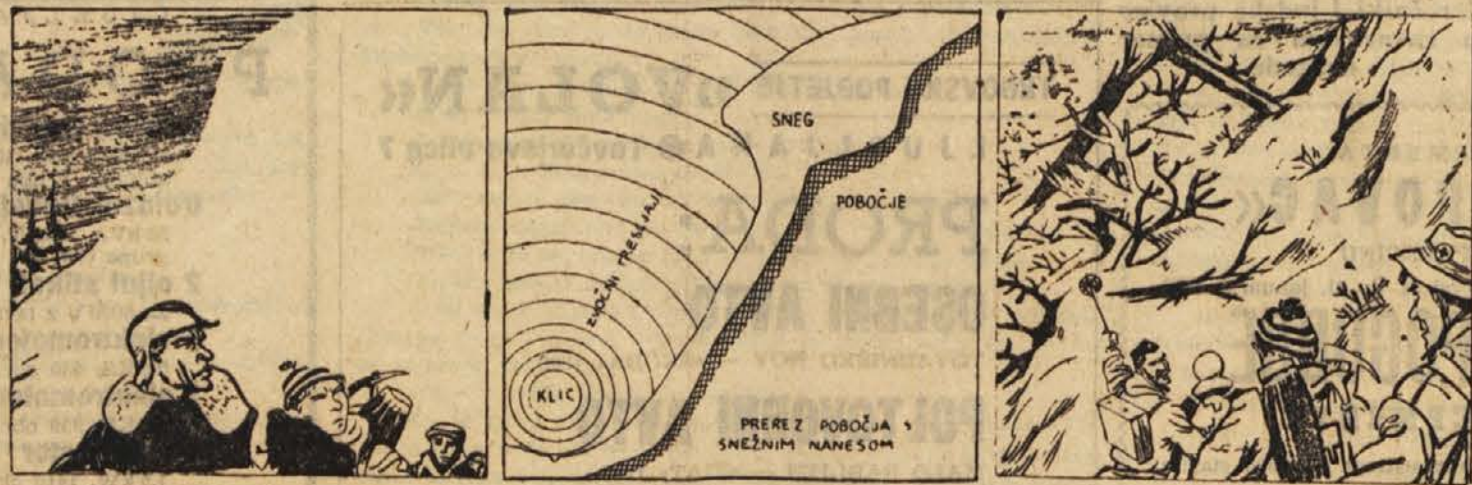

ZA DOBRO LOTO

Kakšni trojčki?! Cinemascope!

SKOZI SNEG IN VIHAR

43. »Plazi« je rekel nekdo. Grmonjo je naraščalo, tla pod nogami so drhtela, z redkih dreves se je uspal sneg. Potem je zamrlo: od nekod je priplaval odmor in spet je bilo vse tiho. Oči vseh so merile pobočje nad njimi. Spogledali so se in pokimali. Lahko se utrga kjerkoli. »Popolna tišina!« je šepnil Marko. »In hitro naprej!« Smučke so komaj silno želestele skozi sneg.

44. Nihče ni spregovoril besedice. Nevarnost so vsi dobro poznali: večasih zastoj glasen kilc, da se sproži plaz. Kilc pretrese zrak, zvočni tresljaji hitijo na vse strani in dodajo tisti odločilni miligram pritiska, ki je še potreben, da se snežna gmeta premakne z mesta. Kljub temu v njihovih srcih ni bilo prostora za strah. Prevladovalo je močnejše čustvo: hiteti, priti pravočasno na pomoč.

45. Potovali so že dobro uro, ko so je pred njimi pojavila prva ovira. Ozki prostor med reko in strmim pobočjem je bil zasut s porušenimi in polomljenimi drevesi. Ležala so križem krazem, razkani ostanki dobrih so onemoglo štrleli v zrak. To je bilo delo plazu, ki so ga silili maloprej. Obstali so in morili mogočno oviro z očmi. Major je zmajal z glavo in menil: »Tu skozi ne prilaze niti tanki«

CIRIL KOSMAC:

Odlomek iz gradiva za roman

Sredi vasi

11

V skrajnem desnem kotu ograjenega Rejčevega vrta, prav nad Modrijanovim koritom, je rasel velik šipkov grm, ki je bil ponos vse vasi. Za tistim grmom je zdaj čepel Rejec, ker ni maral, da bi ga videli Travnikarjev stric, Hostar in Neža. Na videz si je dal opravka s šipkovimi mladikami, saj je držal v rokah obrezovalne škarje, v resnici pa je skoraj nepremično strmel po cesti, ki se je po polju vijugala proti vasi. Rejčevka res ni utegnila, da bi se premaknila iz kubišnje, kjer je cvrla in kuhala, zato je naročila možu, naj stoji na preži, da jo bo lahko poklical, brž ko se bo avtobus prikazal izza Smodinovega hleva.

Iz poštnega urada se je prikazal pismoša. Ozrl se je po cesti in se nato naglo pognal proti Modrijanovi hiši. Tam se je ustavil, se useknil, si z velikim modrim robcem obrisal obrvi in čelo ter si spet povezal na plešo svojo uradno čepico. Nato se je začel tako nemirno prestopati po ploščadi, kakor bi bos hodil po žerjavici. In niti za hip se ni ozrl proti koritu.

»Hej, Lojz!« ga je okliknil Travnikarjev stric.

Pismoša je sunkovito obstal in se ozrl.

»Kaj pa se tako vrtiš, kakor bi ti bila baba nasula popra v hlače!« je zagrmel stric.

Pismoša je samo obupano zakrivil z obema rokama in se obrnil.

»Ne draži človeka!« se je obegnul Hostar. »Da te ni srame!«

»Sram? ... Seveda me je sram.« je zamrmral Travnikarjev stric in pobesil glavo. »Zanj me je sram. Pa tudi zase me je sram. In za vse me je sram!« Pljunil je predse in jezno zagodrnjal.

Hostar je vzdihnil, potegnil uro iz žepa in vdano rekel:

»Zdaj bo pa avtobus vsak čas tukaj.«

»Pametneje bo, če stopim prej po kvas.« je Travnikarjev stric takoj skočil na noge, pograbil svojo gorjaco in planil čez cesto.

Pismoša, ki je prihajal proti vrtu, mu je naglo pokazal hrbet.

»No, no, Lojz!« je pomirjevalno zapredel Travnikarjev stric. »Saj te ne bo požrl, pa naj bo še tak Kalabrež!«

»Pu-pu-pusti me!« je sitno zaječjal pismoša.

Travnikarjev stric je zmignil z rameni in izgubil v trgovino.

Pismoša si je otrl znojne obrvi in sedel k mizi. Toda takoj je spet vstal, kakor bi bila klop razbeljena. In spet se je nemirno prestopal, se ozrl po svojih prekratih hlačah, snemal z glave uradno čepico, si jo brisal z rokavom in si jo znova posajal na plešo.

»Oh, oh!« je vzdihoval. Prejšnji poštar je bil doma iz Furlanije. Res je, da mu je bil zapeljal hčer, ki je zdaj čakala otroka, drugače pa je bil dober, zlat človek. Popival je z domačimi fanti in z njimi prepeval slovenske pesmi. In tudi slovensko se je bil naučil. Saj, nemara ga je komisar Bichi prav zaradi tega spravil na

sonce v Kalabrijo. In prav od tam prihaja zdaj novi poštar.

»Oh, oh! Bog ve, kakšen Kalabrež bo!«

Pismoša si je spet otrl obrvi. Nato pa se je ozrl v šolo, ker mu je udarilo na ušesa hreščenje vrat je učiteljice Ermengilde Negretti.

Sonce je že dolgo sijalo tudi v široka šolska okna. Učiteljica je bila silila svojo zeleno volneno jopico in ponudila široki hrbet zlatim žarkom, ki so jo bolj in bolj gosto zbadali s svojimi nevidnimi iglicami. To je bilo prijetno, a hkrati tudi neprijetno, ker komisarja Bichija ni in ni bilo od nikoder, čeprav ji je bil obljubil, da bo prišel. Namršila se je in pomislila, da je nemara šolski nadzornik kje v bližini. Toda kaj je šolski nadzornik v primeri s komisarjem Bichijem? Reval! In ona prav dobro pozna komisarjevo mnenje, da je šola v teh krajih popolnoma odveč. Tega mnenja se je rada oprljala in se tudi ravnala po njem. Danes je napisala na tablo samo dva stavka:

La nostra patria è l'Italia.
L'Italia è il giardino del mondo.

Otroci so najprej stojeli desetkrat ponovili te besede, nato pa so sedli, brez ukaza prijeli za peresa in začeli prepisovati.

Učiteljica se je naslonila na okno in si začela piliti dolge, ostru nohte, ki so bili prevlečeni z zelenim lakom. Sonce ji je sijalo na hrbet in jo že tako razgrevalo, da je bila bolj in bolj vznemirjena in jezna, ker komisarja še ni bilo.

»Mrha! Razbojnik! Svinja!« je škrtala z velikimi, belimi zobmi.

Res je. Vse to je res. Toda kaj bi brez njega? Mar naj bi se vlačila z navadnim karabinjerjem, finančnim stražnikom, ali celo s fašističnim miličnikom? Pa se niti ni šlo samo za to, Ermengilde Negretti je sovražila svoj poklic, ki jo je bil pripeljal v te marne grape. Rada bi se bila vrnila na mesto, najraje v svoj Napoli, in prav zato se je bila prepustila komisarju Bichiju, ki je bil vrgel po njej svoje zarpile oči. Toda kaj kmalu se je bilo pokazalo, da je računala brez krmarja. Komisar Bichi ni bil bedak. Bil je policaj in pol in zato je tudi Ermengilde Negretti videl v obisti. Jasno je, da ji je obljubil premostitev. Toda minilo je šolsko leto, premostitve pa ni bilo. Tedaj je učiteljica izgubila potrpljenje. Bichi pa jo je stisnil k sebi in se sladkobno nasmehnil:

»Golobica moja, ali nisi pomislila, kako mi do dolgčas te tebi?«

Kri ji je zavrela in ni imela dovolj moči, da bi se bila obrnila dala.

»Razbojnik umazani! Ujel si me!« je zakričala.

»Ujel? Če praviš, da sem te ujel, sem te ujel.« se je nasmehnil. »Toda, golobica moja, če si v kletki, nikar ne pozabi, da sem tukaj edini, ki te lahko izpustim!«

»In kdaj me boš izpustil?«

»Hm? Ko ne boš več sladka golobica.«

»Tako se lahko spremenim in ti pokažem krepilje!« je zasiknil in mu nasadila v vrat svoje ostru nohte.

»Ho, ho, ho!« se je zarežal in jo zgrabil za roke. »Tudi jaz se lahko spremenim. Navelical sem bom mile golobice in bom nosil večji užitek v sovinih krepiljih.«

Tako se je bila utjela Ermengilda Negretti in je v tem utjetništvu živela že tretje leto. A kar je bilo najhuje, je bilo to, da se je komisarja Bichija tako privadila, da je že težko živela brez njega. To jo je jezilo. A še bolj jo je jezilo, ker je slutila, da Bichi to ve in da so njegovi ljubzenski izlivi prav zaradi tega tako skopi in grobi.

In vendar ga je vsak dan čakala. Čakala ga je tudi datus in si hkrati mislila, s kakšnim udarcom bi ga zlasala. Prsti so jo kar zasrbeli. Vrgla je škarjice na mizo in se zakadila po razredu. Tako sunkovito je potegnila Hostarjevo mu Milanu zvezek izpod rok, da mu je padla nanj debela kapljica črnila.

»Svinja!« je zavričala, ga zgrabila za lase in ga začela lasati. Nato je zgrabila za grivo še Komarjevega Ivana in se drla: »Veste svinje! Kradete mi leta! Učijete mi mladost!«

Toda kljub razburjenju je nje no uho prisluškovalo in je tudi razločno slišalo, da se je za povsem ovinkom oglasila znana avtomobilska hupa. To hupo so prav dobro poznali tudi otroci, zato so se oddahnili.

»Nadaljujte doma!« prepisite okrat!« je zakričala učiteljica, planila k mizi in si začela urejati svoje vranječrne lase.